

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΓ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1966 | ΑΡ. 4

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΛΗΘΩΣ ΟΛΟΣ

«Χρειαζόμεθα νέον κώδικα ἠθικῆς» ! Αὐτὸς εἶναι ὁ ἐντυπωσιάζων τίτλος, διὰ τοῦ ὁποίου σοβαροφανῆς καὶ εὐρυτάτης κυκλοφορίας ἐφημερίς ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τῆς. Καὶ συνιστᾷ, ὡς ἐπιβεβλημένην ἀνάγκην, «νᾱ θεσπισθῆ̄ νέο περιεχόμενον στὴν ἠθικὴ̄ καὶ νᾱ προσαρμόσωμε στὴν νέα πραγματικότητα τοὺς παλαιοὺς νόμους καὶ ἀντιλήψεις...» !

★

Ἡ ἐπίθεσις εἶναι ἀπροκάλυπτος. Ὁ εὐαγγελικὸς νόμος ἠθικῆς κρίνεται ὡς παλαιωθεὶς πλέον· καὶ διὰ τοῦτο ἄχρηστος καὶ ἐξοβελιστέος. Διότι —κατὰ τοὺς γράφοντας—δὲν κατανοεῖ τὴν ἀναλλοίωτον ἀλήθειαν τῆς ὑλικῆς μας ὑποστάσεως καὶ ὑπάρξεως. Καὶ αἱ καρδίαι τῶν πιστῶν ἀναταράσσονται καὶ διαφλέγονται ἀπὸ τὸ πάθος καὶ ἀπὸ τὴν οὐτοπίαν τῆς αἰωνίας ζωῆς, καὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς.

Χρειαζέται, λέγουν, νέος ρυθμὸς ζωῆς· καὶ νέαι σχέσεις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ρυθμὸς, ποὺ ν' ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς νέας ἐμπειρίας μας, καὶ πρὸς τὴν ἰδιομορφίαν καὶ τὰς ραγδαίας ἐξελίξεις τοῦ συγχρόνου κοινωνικοῦ βίου. Ρυθμὸς, μὴ ἀντιμαχόμενος πρὸς τὴν γεννηθεῖσαν νέαν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ διψᾷ πυρετικῶς ἀνέσεις, εὐημερίαν, ἀπολαύσεις, πλοῦτον, ἀγαθὰ. Πρὸς τοῦτο, ἄλλως τε, ἐδάμασεν ὁ ἄνθρωπος τὴν ὕλην. Καὶ πρὸς τοῦτο φέρεται μετάρσιος εἰς τὸ ἄπειρον διάστημα. Διὰ τὴν θεμελιώση ἀμετακίνητον τὴν Βασιλείαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς Γῆς.

★

Αὐτὰ—λέγει—εἶναι τὰ ἐμβριθῆ̄ ἐπιστη-

μονικὰ συμπεράσματα εἰς τὰ ὁποῖα κατέληξαν Εὐρωπαϊοὶ κοινωνιολόγοι, ἔπειτα ἀπὸ μακρὰς μελέτας καὶ ἀφοῦ ἐξήτασαν ἐπιμελῶς ὅλα τὰ δεδομένα, καὶ τὴν νέαν κοινωνικὴν πραγματικότητα ! Καὶ τὸ ἀπομείνον εἶναι, νὰ ληφθοῦν ἀποφάσεις· καὶ ν' ἀναληφθῆ̄—ἀπὸ ποίους δὲν ἀποσαφηνίζει—ἡ γενναία πρωτοβουλία διὰ τὸν ἀπαρτισμὸν τοῦ «νέου κώδικος ἠθικῆς», καὶ τὴν ἄμεσον ἐφαρμογὴν του ! Κώδικος προφανῶς ἀσυδότη ἑλευθερίας· καὶ μὲ θεμελιῶδες δόγμα τὸ Σαρδαναπάλειον ἐκεῖνο «πίνε, ἔσθιε, καὶ περίκεισο ἄνθεα. Πρὸς Λήθης γὰρ ἀγόμεθα πικρὸν ὕδωρ». Ἡ τὸ τοῦ ἄφρονος πλουσίου τῆς Εὐαγγελικῆς παραβολῆς· «Ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ, κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου» (Λουκ. ιβ' 19).

★

Καὶ ὅλα τὰ σημεῖα ἐμφαίνου, ὅτι τὰ σαθρά, ξυλώδη καὶ κακογόνα σπέρματα τοῦ «νέου κώδικος ἠθικῆς» ἤρχισαν σπειρόμενα ἀφθόνως εἰς τὴν «ζώφυτον περὶ τὴν εὐσέβειαν γῆν τῆς Ἑλλάδος». Μὲ σκοπὸν καὶ τέλος νὰ ἐλευθερωθῆ̄ ὁ νοῦς τῶν πιστῶν ἀπὸ τὰς ἀναχρονιστικὰς ἐπιδράσεις καὶ τοὺς περιορισμοὺς τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος !

★

Καὶ ἡ ἐπίθεσις—ἀδίστακτος καὶ ἀχαλίωτος—ἤρχισεν ἀπὸ τῆς ἀγίας μας Ἐκκλησίας διὰ τῆς ὁποίας βιοῦται, ὡς Ὁρθοδοξία τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἐκ τῆς ὁποίας τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἀντλεῖ δύναμιν ἀκατάβλητον, νὰ αἴρῃ ἐκάστοτε τὸν σταυρὸν του· καὶ νὰ ἴσταται ἀνένδοτον καὶ ἡρωϊκὸν καὶ ὑπερήφανον εἰς τὴν πίστιν του, εἰς τοὺς θεσμούς

του και εις τὰς τιμίας παραδόσεις του. Και διὰ τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον τῆς Ἐθνικῆς μας ζωῆς. Καὶ λησμονοῦντες τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θείου της Ἰδρυτοῦ, ὅτι «πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς», προσεδόκων ἀφελῶς, ὅτι θὰ ἐστερεῖτο ἀλκῆς καὶ δυνάμεως, διὰ νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς ἰταμάς ἐναντίον της προκλήσεις. Καὶ ὅτι ἡ καταιγιστικὴ πνοὴ τῆς ἐπιθέσεώς της, ὡς βίαιός τις ἄνεμος, θὰ κατέρριπτε κατὰ γῆς, θνησιμαῖον καὶ πρὸς ξύλευσιν, τὸ αἰωνόβιον δένδρον της !...

★

Καὶ βεβαίως οὐδεὶς ἰσχυρίζεται, ὅτι τὰ πάντα παρ' ἡμῖν ἔχουν καλῶς. Τούναντίον μάλιστα. Εἶναι πρόδηλον, ὅτι καὶ ἡ οἰκονομία μας καὶ ὁ πολιτικὸς καὶ κοινωνικὸς μας βίος ἐμφανίζουν ἀδυναμίας καὶ τρατὰ σημεῖα· καὶ ὅτι διερχόμεθα περίοδον κρίσεως. Διότι ἡ πορεία τῆς ζωῆς σήμερον καθορίζεται ἀπὸ τὸν οἰκονομικὸν παράγοντα. Καὶ διότι ἡ ἐποχὴ μας εἶναι ἀποκαλυπτικὴ. Αἱ δὲ λεγόμεναι θετικαὶ ἐπιστῆμαι, ὡς καὶ ἄλλοτε εἶπομεν, διευρύνασαι καὶ διευρύνουσαι ὁλοὲν τὸν κύκλον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων φθείρουν τὴν ἱστορικὴν σάρκα· καὶ ἐπιφέρουν βασικὰς ἀλλοιώσεις καὶ εἰς τὸν τρόπον τῆς ζωῆς καὶ εἰς τὴν νοοτροπίαν τῶν ἀνθρώπων.

Ἄλλὰ τὸ γεγονός τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ—πᾶν ἄλλο—πηγὴν ἀδυναμίας. Καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ὑγιᾶς σκεπτομένους κατανοεῖται πλήρως, ὅτι ὁ οἰκονομικὸς ἀπλῶς ἄνθρωπος ἀποτελεῖ πλάνην καὶ χίμαιραν. Ὅτι ἡ ἐλευθερία καὶ τὸ πνεῦμα ἀποτελοῦν τὸν πρωτεύοντα συντελεστὴν τῆς σταδιοδρομίας καὶ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν. Καὶ ὅτι ἡ ἀληθὴς καὶ ἀντικειμενικὴ ἀντιμετώπισις τοῦ σημερινοῦ προβλήματος—θεωρουμένου καὶ ἀπὸ τῆς ὑλικῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς σκοπιᾶς—ὀδηγεῖ τελικῶς εἰς τὴν πηγὴν παντὸς πολιτισμοῦ καὶ πάσης προόδου, εἰς τὸ Πνεῦμα. Εἰς τὸν Θεὸν δηλαδή. Διότι «πνεῦμα ὁ Θεός» (Ἰωάν. δ', 24).

★

Εἶναι ὅλως σφαλερὸν, νὰ πιστεύωμεν, ὅτι αἱ νέαι ἐμπειρίαι καὶ αἱ σύνδρομοι παραλλαγαὶ εἰς τὸν τρόπον τῆς ζωῆς ἀποτελοῦν λειτουργίας ἀποσυνθέσεως· καὶ ὅτι ὀδηγοῦν μοιραίως

εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῶν πατροπαραδότων βιωμάτων. Τούναντίον. Ἀποτελοῦν πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ· καὶ εἶναι ἡ σύγχρονος Προμηθεϊκὴ ἀρπαγὴ φωτός, ἀπὸ τὴν πηγὴν τοῦ Φωτός, τὸν Οὐράνιον Πατέρα μας. Καὶ ὀδηγοῦν—πρέπει νὰ ὀδηγοῦν—τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν του τελείωσιν· καὶ πρὸς τὴν ὁμοίωσιν του πρὸς τὸν Θεόν· μετὰ «ὑπογραμμὸν» καὶ «ὁδὸν» τὸν Χριστόν.

★

Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι τὸ ἔργον καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας· ἡ ὁποία συνεχίζει τὸ λυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Κυρίου, ὡς «μυστικόν του σῶμα». Καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ κατανοοῦμεν καὶ νὰ αἰσθανώμεθα τὴν Ἐκκλησίαν, ὅχι μόνον ὡς ἐξωτερικὴν πραγματικότητα· καὶ ὡς κοινωνίαν ἀπλῶς πιστῶν ἔχουσαν ἴδιον πολίτευμα, ἰδίους κανόνας καὶ ἰδιομόρφους τελετὰς τῶν μυστηρίων της. Ἄλλὰ καὶ ὡς ἐσωτερικὴν καὶ πνευματικὴν τοιαύτην, ποὺ ἀνήκει εἰς τὸν ἀποκαλυπτικὸν κόσμον τῆς Πίστεως καὶ τῶν ἀοράτων πραγμάτων. Καὶ ἡ ὁποία εἰς τὴν ἀπόλυτον μορφήν της ταυτίζεται μετὰ τὸν ἀναστάντα Χριστόν. Ἡμᾶς δὲ εἰδικῶς τοὺς Ἕλληνας, οὐδέποτε πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγῃ, ὅτι ὑπῆρξεν ἡ Κιβωτὸς τῆς Σωτηρίας μας εἰς τοὺς παντοειδεῖς κατακλυσμούς. Τὸ πνευματικὸν βάθος, καὶ ἡ δημιουργικὴ πνοὴ τοῦ Ἐθνους μας. Καὶ ἡ ρίζα, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπήγασαν ὅλαι αἱ ὑπεροχοὶ ἀνθοφορίαι του.

★

Ἀπετέλεσαν διὰ τοῦτο ἀληθῆ παρηγορίαν καὶ μέγα εὐτύχημα οἱ Βασιλικοὶ λόγοι, οἱ ὁποῖοι ἠκούσθησαν ἀπὸ τῶν Βασιλικῶν Χειλέων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. «Ἡ Ἑλλάς τοῦ μέλλοντος, εἶπεν ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, δὲν πρέπει βεβαίως νὰ ὑστερήσῃ ἐντὸς τοῦ τεχνολογικῶς ραγδαίως ἐξελισσομένου κόσμου. Ἄλλὰ καὶ νὰ μὴ ὑπερκερασθῇ ἀπὸ τὰ ὑλικά ἐπιτεύγματα· ὅπως ἐπιτάσσει τοῦτο ἡ πνευματικὴ μας κληρονομία καὶ αἱ ἠθικαὶ ἀρχαί»· διὰ τῶν ὁποίων—καὶ πάλιν τὸ ἐπαναλαμβάνομεν—

Υ Π Ο Μ Ν Η Μ Α

ΤΗΣ Ι. ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Δ.Ε. ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΤΗΣ ΚΥΒ)ΣΕΩΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθμ. | Πρωτ. 232
| Διεκπ. 52

Ἀθήνησι τῇ 25ῃ Ἰανουαρίου 1966

Πρὸς

τὴν Α. Ἐξοχότητα

τὸν Κύριον Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως

Ἐ ν τ α ὕ θ α

Ἐξοχώτατε κ. Πρόεδρε,

Ὡς γνωστὸν ὁ προτεστάντης Ἀντιβασιλεὺς Γ. Μάουρερ, ἀναλαβὼν τὸ ἔργον τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, καὶ ἀνακηρύξας τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος Ἀυτοκέφαλον, εἰσήγαγε τὸ ἐν Βαυαρία ἰσχύον σύστημα τῆς ἀτελοῦς ἐκκλησιαστικῆς ὑποτελείας.

Ἡ τοιοῦτον ἔχουσα χαρακτηριστῆρα πρωτότυπος Ἀυτοκέφαλος Ἐκκλησία τοῦ Βασι-

ἡ Ἑλλάς ἀπέβη ἡ πρώτη κίνησις, τὸ φῶς τοῦ κόσμου, καὶ τὸ ἅλας τῆς Γῆς.

★

Β α σ ι λ ι κ ῆ ἀ λ η θ ῶ ς ὁ δ ὁ ς· ἡ ὁποία ὀδηγεῖ ἀσφαλῶς πρὸς μίαν νέαν, ὠραίαν, πλουσίαν καὶ ἀκτινοβολοῦσαν ζωὴν. Καὶ ἡ ὁποία εἶναι τὸ ὑγιὲς σπέρμα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου διατηρεῖται ἡ οὐσία τοῦ πολιτισμοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ προέλθῃ ἓνας νέος πνευματικώτερος καὶ ἀσυγκρίτως ὠραιότερος τοιοῦτος.

Ἡ «Ἐκκλησία» αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκφράσῃ τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην της διὰ τοὺς ὑψηλοὺς Βασιλικοὺς λόγους.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

λείου τῆς Ἑλλάδος ὑπεχρεοῦτο εἰς τήρησιν καθεστῶτος δογματικῆς ἐνότητος μετὰ τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, εἶχε δὲ ὡς ἀνωτάτην διοικητικὴν ἀρχὴν Πενταμελῆ Ἱερὰν Σύνοδον, ἧς τὰ μέλη διώριζεν ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων τῆς ὁποίας καὶ αὐτῶν ἐτι τῶν ἀποκλειστικῶς πνευματικοῦ χαρακτῆρος—τὰ εἶσω, SACRA INTERNA—, ἤσκειτο προληπτικῶς κυβερνητικὸς ἔλεγχος.

Ἄλλ' ἀπὸ τῆς 18ης Μαρτίου 1844, ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν ὡς ἀποτέλεσμα τῶν ἀγώνων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν αὐτοῦ προβάλλει ἡ πραγματοποίησις τοῦ πρώτου τῶν Ἑλλήνων Συντάγματος, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὁποίου ὁ κυρίαρχος Ἑλληνικὸς Λαὸς ἤξίωσε τὴν κατοχύρωσιν καὶ λειτουργίαν τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν αὐτοῦ διατυποῦται ὑπὸ τύπον Συνταγματικῆς διατάξεως, θεμελιώδους περιεχομένου, ἡ βούλησις τοῦ Συνταγματικοῦ νομοθέτου, ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς Ὀρθοδόξου τῶν Ἑλλήνων θρησκείας.

Οὕτως, ὠρίσθη ἔκτοτε, ἀμεταβλήτως τηρηθὲν ἕως σήμερον, ὅτι ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐντεταλμένη δὲ ἐξουσία διὰ τὴν λατρείαν τοῦ δόγματος αὐτῆς εἶναι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἥτις, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, εἶναι διοικητικῶς Ἀυτοκέφαλος, πλην ὑποχρεωμένη εἰς ἀναπόσπαστον δογματικὴν καὶ κανονικὴν ἐνότητα μετὰ τε τῆς ἐν Κων/πολεὶ Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ πάσης ἄλλης ἀνὰ τὸν κόσμον ὁμοδόξου Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, πάντα τὰ ἀδιαμφισβήτητα γνωρίσματα διὰ τῶν ὁποίων προβάλλει προδήλως ὁ τοιοῦτος ἀρραγῆς δογματικὸς καὶ κανονικὸς σύνδεσμος μετὰ τούτων (κατ' ἐπιταγὴν τῶν καν. Α' Χαλ-

κηδόνος, Β' Τρούλλου, Α' τῆς Β' Νικαίας), τουτέστι τὴν Ἱ. Παράδοσιν καὶ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας τῶν Ἀγίων καὶ Πανευφήμων Ἀποστόλων, τῶν ἱερῶν Ἐκκλησιαστικῶν Πατέρων, τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων, ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἧς συνέχειαν ἀδιάκοπον καὶ ἀλώβητον ἀποτελεῖ ἐν τῇ Χριστιανικῇ θρησκείᾳ ἡ Ἀνατολικῇ Ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία (ἄρθρα 1 καὶ 2 τοῦ Συντάγματος 1844), ὧν αἱ διατάξεις μεταφερθεῖσαι εἰς ὅλα τὰ κατὰ καιροὺς ἰσχύσαντα Συντάγματα τῆς Χώρας (1864, 1911, 1925, 1926, 1927) εὐρηγνται κατεστρωμέναι καὶ εἰς τὸ ἰσχύον Σύνταγμα τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1952. Τὸ ἐκ βουλῆς τοῦ Συνταγματικοῦ νομοθέτου τοῦ ἔτους 1844 ἐπελθὼν ἐπίτευγμα, μετὰ ἕξ ἔτη, αἰτήσεται ἀπὸ 10ης Μαΐου 1850 τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὀλοκληροῦται διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀπὸ 29ης Ἰουνίου 1850 Συνοδικοῦ Τόμου τῆς ἐν Κων/πόλει Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, πατριαρχοῦντος τοῦ Κ/πόλεως Ἀνθίμου Δ', διὰ τοῦ ὁποῦ αἰτῶν Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀνεγνωρίσθη κανονικῶς αὐτοκέφαλος, ὑπερτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν γνωρίζουσα Σύνοδον διαρκῆ, συνισταμένην ἐξ ἀρχιερέων προσκαλουμένων ἀλληλοδιαδόχως κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας, Πρόεδρον ἔχουσαν τὸν κατὰ καιρὸν ἱερώτατον Μητροπολίτην Ἀθηνῶν, καὶ διοικοῦσαν τὰ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐπεμβάσεως». (Βλ. τὸ κείμενον ἐν Γ. Ράλλη—Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα, τ. Ε', σελ. 182 ἐπ.).

Οὕτω, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Συνταγματικοῦ νομοθέτου, ὡς ἀμετάβλητος καὶ ἀδιάκοπος συνέχεια τῶν ἀλωβήτων παραδόσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, θεμελιούται ὁ θεσμὸς τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς θρησκείας, τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος, ὡς τοιούτου ρητῶς ὀριζομένου τοῦ λατρευομένου ὑπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Συνεπῶς, ἔρρωται ὁ θεσμὸς τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας—JUS REFORMANDI—,

ἔχων ὡς ἄμεσον νομικὴν συνέπειαν τὴν σημαντικὴν διάκρισιν ταύτης ἐναντι πάσης ἄλλης «γνωστῆς θρησκείας» ἐν τῷ Κράτει, ἥτις, ἐπαλλήλως πρὸς τὴν σύγχρονον λειτουργίαν τοῦ μεγάλου θεσμοῦ τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως, ἐπιτρέπεται ἵνα ἀσκήσῃ ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς, πλὴν ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς τηρήσεως τοῦ ὀφειλομένου σεβασμοῦ πρὸς τὴν «ἐπικρατοῦσαν» ὀρθόδοξον θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων.

Ἀκολούθως, καὶ αὖθις κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Συνταγματικοῦ νομοθέτου, ὡς ἐννοια φύσει καὶ θέσει συνδεδεμένη πρὸς τὸν θεσμὸν τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας, ἀνατέλλει ὁ θεσμὸς τῆς ἐπικρατοῦσης Ἐκκλησίας, ἥτοι τῆς κυριάρχου θρησκευτικῆς ἐξουσίας, ἥτις, ὡς προνομιούχος καὶ πεπρωτισμένη διὰ κυριαρχικῶν δικαιωμάτων ἀσκουμένων ἐντὸς τῶν ὑπὸ τῆς Πολιτείας παραχωρουμένων ὀρίων, ἔχουσα ἰδίαν νομικὴν προσωπικότητα καὶ αὐθεντίαν, τυγχάνει ἐντεταλμένη διὰ τὴν λατρείαν τοῦ ἐπικρατοῦντος ὀρθοδόξου δόγματος ἐντὸς τοῦ πολιτειακοῦ καθεστώτος.

Ὡς τοιαύτη ὀρίζεται ἡ Αὐτοκέφαλος Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτῆς ταύτην προβάλλεται ὡς κυρίαρχος, κατὰ πλήρη διάκρισιν τῶν λοιπῶν ἐν τῇ Πολιτεῖᾳ ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν ἢ καὶ ἄλλων ἑτεροθρήσκων κοινοτήτων, ἀπολαμβάνει πλήρους αὐτοδιοικήσεως καὶ ἐν τῇ τελέσει τοῦ ἔργου τῆς ἀσκήσεως τῆς λατρείας τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος, βαρύνεται διὰ τῆς ὑποχρέωσός της πρὸς ἀπαρασάλευτον, καὶ δὴ ἀμετάτρεπτον καὶ ἀναλλοίωτον, τήρησιν τῆς Ἱ. Παραδόσεως καὶ τῶν κανονικῶν διατάξεων τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, οὐδαμῶς ἐπιτρεπομένου εἰς αὐτὴν νὰ ἀπομακρυνθῇ ἢ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ θριγγοῦ αὐτῶν, ἐπ' οὐδενὶ μάλιστα λόγῳ, ἐν ἀντιθέτῳ ἐνεργείᾳ κινδυνεύουσα νὰ ὑποστῇ τὰς συνεπείας τῆς διακοπῆς αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Ὀρθοδόξου κλίματος καὶ δόγματος.

Ὅθεν, ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐλευθέρᾳ ἀσκήσει τῶν κατὰ Συνταγματικὴν παραχώρησιν ἀνεγνωρισμένων εἰς αὐτὴν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων, οὔτε δύναται οὔτε ἐπιτρέπεται εἰς αὐ-

τὴν νὰ δεχθῆ οἰονδήποτε νομοθέτημα τῆς Πολιτείας ἐκκλησιαστικοῦ χαρακτήρος, ἔστω καὶ σιωπηρῶς, περιέχον διάταξιν ἀντίθετον πρὸς τὴν Ἰ. Παράδοσιν ἢ κανόνα δικαίου τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας (Δημοσθ. Τσιβανόπουλος, ἐν περ. «Θέμις», τόμ. ΙΗ', 608, Δωρόθεος (Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν), Νομοκανονικαὶ Ἔρευναι, σελ. 18, 1951, Παν. Ι. Παναγιωτάκος, Σύστημα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Διαιτοῦ κατὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἰσχὺν αὐτοῦ, τόμ. Δ' σελ. 35—36, 1957, τόμ. Γ' σελ. 41—42, 1962), καὶ δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὸ 2ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος.

Ἡλίου φαεινότερον, ὅτι ὁ Ἕλλην Συνταγματικὸς νομοθέτης καὶ ἡ ἐν Κων/πόλει Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἐνεργήσασα διὰ τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου 1850, διὰ μέσου ἀδρῶν γραμμῶν κατοχυροῦσι τὸ αὐτοδιοικητὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην οἰκοδομοῦσιν ἴδιον σύστημα σχέσεων μεταξύ ταύτης καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, τὰς λεπτομερείας τῆς συνθέσεως τοῦ ὁποίου, ὡς εἰκότος, καταλείπουσιν εἰς τὸν Ἕλληνα νομοθέτην, φύσει καὶ θέσει ἐντεταλμένον ἵνα καθορίσῃ τὰ τῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος ἐντὸς τοῦ πολιτειακοῦ καθεστῶτος. Ἀνεξαρτήτως, ὁμως, τούτου παρέχουσιν εἰς τὸν Νομοθέτην ὡς ὁδηγὸν τὴν ἐπικεφαλίδα τοῦ συστήματος τῆς συναλλαγίας, ἥτοι τῆς συνεργασίας μεταξύ τῶν νομικῶς διακεκριμένων ἀλλήλαις καὶ ὅλως ἀνεξαρτήτων ἔξουσιῶν, Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

II

Ἀτυχῶς, παρὰ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ Συνταγματικοῦ νομοθέτου, καὶ τὴν φωτεινὴν προβολὴν τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου ἔτους 1850, τοῦ ἱεροῦ τούτου συμβολαίου τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς ἐν Κων/πόλει Μητρὸς Ἐκκλησίας, ὁ νομοθέτης ἠκολούθησεν ἀλλοίαν ὁδόν.

Διὰ τῶν ν. Σ' τῆς 9/10 Ἰουλίου 1852 «περὶ Ἐπισκοπῶν καὶ Ἐπισκόπων» καὶ ΣΑ' τῆς 9/24 Ἰουλίου 1852 «περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Νόμου τῆς Ἐκκλησίας» διωρ-

γανώθη ἡ λειτουργία τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος κατὰ τοὺς ὀρισμοὺς καὶ κανόνας τοῦ συστήματος τῆς ἀτελοῦς ἐκκλησιαστικῆς ὑποτελείας, τὰς ρίζας τοῦ ὁποίου εἶχε φυτεύσει, ὡς προεῖρηται, ὁ Προτεστάντης Ἀντιβασιλεὺς. Βάσει τῶν διατάξεων τοῦ νόμου τούτου διωργανώθη ἡ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡσθάνθη διοίκησιν ὑπὸ τὴν συνεχῆ ἀπειλὴν τοῦ πολιτειακοῦ ἀκινάκου ἐπὶ ὀγδοήκοντα περίπου ἔτη. Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος ὅτι οἱ ν. Σ καὶ ΣΑ κατεδικάσθησαν κατὰ γενικὴν γραμμὴν ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ, ὡς ἀντισυνταγματικοὶ (βλ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Τὸ Σύνταγμα καὶ οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, σελ. 27 ἐπ., Παν. Παναγιωτάκου, Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία, σελ. 270 ἐπ.).

Τὸ καθεστῶς τοῦτο, ἀληθῶς, ἐβλήθη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως 1922 ἥτις, διὰ τοῦ Καταστατικοῦ Νόμου τῆς Ἐκκλησίας ἔτους 1923, διέσπασε τὸν κλοιὸν τῆς προτεστάντικῆς πολιτειοκρατίας καὶ ἠνοιξε τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν κανονικὴν ἀκρίβειαν καὶ τάξιν. Πλήν, καὶ τὸ νεότευκτον τοῦτο ἐκκλησιαστικὸν πολίτευμα ὑπῆρξε βραχύβιον, διότι ἤρξατο μία πλέον συστηματικὴ ἐργασία τοῦ κοινῶν πολιτειακοῦ νομοθέτου πρὸς ὀργάνωσιν τῶν παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, συνεχῶς μεταβαλλομένη (κωδ. ν. 5438/1932, ἀν. ν. 1493-1938, ἀν. ν. 2170/1940) κατὰ τὰς διαθέσεις ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἐκάστοτε Κυβερνώντων.

Δύναται τις σαφῶς εἰπεῖν ὅτι ἀναγινώσκων τὰς διατάξεις τοῦ ἀν. ν. 2170/1940 «περὶ Κατ. Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ συγκρίνων αὐτὰς πρὸς ἐνωρίτερον τούτου ἰσχυούσας δὲν δύναται νὰ ἀντιληφθῆ ἂν ἐπῆλθεν ὄντως μεταβολὴ εἰς τὸ καθεστῶς τῶν ν. Σ καὶ ΣΑ ἢ διετηρήθη διὰ μέσου ἄλλων φράσεων τὸ σύστημα τῆς ἀτελοῦς ἐκκλησιαστικῆς ὑποτελείας.

Ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ ν. 671/1943 «περὶ Κατ. Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς οὗτος μεταγενεστέρως ἐτροποποιήθη, μέχρι τοῦ ἔτους 1952 (βλ. Ἀγγ. Καμβύση, Οἱ Ἐκκλησ. Νόμοι, σελ. 3 ἐπ., 1952), ἔχομεν ἀναμφισβητήτως τὴν προβο-

λὴν συστήματος σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἀρτιωτέρου τοῦ παρελθόντος, ἀκούοντος εἰς τὸ ὄνομα σύστημα τῆς νόμῳ κρατούσης Πολιτείας (βλ. Κωνστ. Ράλλη, Ἐκκλ. Δίκαιον, σελ. 13 ἐπ., 1927, Παν. Ι. Παναγιωτάκου, Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία, σελ. 249 ἐπ., 270 ἐπ.).

Τὰ ὅρια τοῦ συστήματος τούτου ἀφῆνουςι νὰ νοηθῆ ὅτι ὁ πολιτειακὸς νομοθέτης, καίτοι δὲν ἀκολουθεῖ κατὰ γράμμα τὴν ἐπιταγὴν τοῦ Συνταγματικοῦ νομοθέτου (σύστημα συναλληλίας) καὶ τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου 1850 (ἄσκησις Ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας ἀκωλύτως καὶ ἄνευ οἰασδήποτε κοσμικῆς ἐπεμβάσεως), ἐν τούτοις, ἐν τῇ ἐξαντλήσει τοῦ καθήκοντος πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ ἔργῳ ὀργανώσεως τοῦ ἐν αὐτῇ ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος, ὑπομιμνήσκει εἰς τὴν ἐν Ἑλλάδι Ἀνωτάτην Ἐκκλ. Ἀρχὴν τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἀπαρασαλεύτου τηρήσεως τοῦ Κατ. Χάρτου τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας (ἄρθρ. Ι ἐπ. ν. 671/1943), εἰσάγει τὸ κανονικὸν μέτρον τῆς ἀσκήσεως τῆς ἐν αὐτῇ διοικήσεως διὰ τοῦ μέσου τοῦ Κανονικοῦ θεσμοῦ τῆς τελείας Συνόδου τῶν Ἐπισκόπων (Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας) καὶ τῆς Ἐνδημούσης Συνόδου (Διαρκοῦς Σύνοδος), καὶ ἐπιτάσσει τὴν ἀνάδειξιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων, οἷω ἀκριβῶς τρόπῳ διακελεύονται οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες (συγκρίνατε ἄρθρα 13—20 ν. 671/1943 πρὸς ΙΔ' Ἀπ. Κανόνα, καν. ΙΘ' Ἀντιοχείας, ΣΤ' Σαρδικῆς, ΙΒ' ΙΓ' Αἰοδικείας, Δ' τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ, Γ' τῆς Β' ἐν Νικαίᾳ, Φωτίου, Νομοκ. Α' στ' ζ' κ. ἄ). Τοῦτ' αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ εἰς ἑτέρους τομεῖς τῆς Ἐκκλ. Διοικήσεως, οἷον ἐν τῷ ἔργῳ ὀργανώσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ποινικῆς Δικαιοσύνης, τοῦ Μοναχικοῦ Βίου καὶ τῶν Ἱ. Μονῶν, τῶν Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων, καὶ ἄλλων. (βλ. Παν. Ι. Παναγιωτάκου, Σύστημα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, τόμ. Γ' σελ. 671 ἐπ., τόμ. Δ' σελ. 541 ἐπ.).

Οὕτω πως ὁ Ἕλληνας νομοθέτης προβάλλει συντρέχων εἰς τὸ ἔργον τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατ' ἐπιταγὴν τῶν ἀλωβήτων τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἐθνους Πα-

ραδόσεων, διδασκουσῶν τὴν ἐν ἡμῖν συνύφανσιν τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Ἐθνους, προασπιζῶν καὶ ἐνισχύων τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν καὶ τὴν ἐπικρατοῦσαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, παντὶ τρόπῳ ἰστάμενος εἰς τὸ πλευρὸν τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς ἐν Ἑλλάδι Διοικήσεως. Ὑπὸ τὰς συνθήκας δ' αὐτὰς οὐδεμίαν ἐκδηλοῖ διάθεσιν ἀναμίξεως εἰς τὰ ἐσωτερικὰ καθήκοντα—SACRA INTERNA—τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἅπερ διαχειρίζεται αὐτὴ κατὰ τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς κανόνας καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιαν τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐπεμβάσεως. Παρέχει δὲ τὴν συνδρομὴν τοῦ ἐπ' ἀγαθῷ πάντοτε καὶ «εἰς οἰκοδομήν» τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος, ἐνισχύων τὴν Ἱερὰν Σύνοδον κατὰ τὴν ἄσκησιν τῶν ἐξωτερικῶν καθηκόντων—SACRA EXTERNA αὐτῆς, ἥτοι ἐκεῖ ἐνθα ἀναγκαῖα παρίσταται ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων ἢ παρουσίας καὶ τῆς πολιτειακῆς ἐξουσίας. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ, ἐνεργῶν μετὰ περισκέψεως καὶ συμπολιτευόμενος πρὸς τὴν Συνταγματικὴν ἐπιταγὴν, ὡσάκις πρόκειται νὰ ρυθμίση ζήτημα ἀπτόμενον τοῦ τομέως τῶν ἐξωτερικῶν καθηκόντων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, οὐδέποτε ἐκφράζεται πρὶν ἢ ἀκούση τὴν γνώμην τῆς Ποιμανούσης Ἐκκλησίας (ἄρθρ. 5 ν. 671/1943 καὶ ἄρθρ. 4 ἔδαφ. ΣΤ' τοῦ Διατάγματος τῆς 16/17 Δεκ. 1959).

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἀρτιωτέραν θέλομεν παρουσιάσει ἐμφάνισιν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας παρ' ἡμῖν, δυναμένην νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς συνέχεια τῆς Βυζαντινῆς ἡμῶν Αὐτοκρατορίας, μὴ διακοπεῖσα ὑπὸ τῆς προτεσταντικῆς πολιτειακῆς, ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ὁ πολιτειακὸς νομοθέτης θέλει ἀναγνωρίσει καὶ αὐτός, ὡς ὁ Συνταγματικὸς νομοθέτης, ὅτι εἰς τὴν Ποιμαίνουσαν Ἐκκλησίαν ἀνήκει τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκπονεῖν τὸν νόμον περὶ τρόπου ἀσκήσεως τῆς ἐν αὐτῇ διοικητικῆς ἐξουσίας, οὐχὶ δὲ ἀπλῶς νὰ γνωματεύη ἐπὶ τῶν πρὸς ψήφισιν ἀγομένων ἐκκλησιαστικῶν νομοσχεδίων. Τοῦτο, πεποιθήμεν ὅτι θὰ δεχθῆτε, Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε, ὡς ἀποτελοῦν ὅρον SINE QUA NON διὰ τὴν διατήρησιν ἑσαεὶ ἀγαθῶν σχέσεων

Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας παρ' ἡμῶν, ὡς εἰς ἀμφοτέρας ὑπαγορεύει ἡ μακρὰ ἱστορία κοινῶν ἀγώνων καὶ θυσιῶν χάριν τοῦ Ἔθνους.

Πρὸς τὴν ὀρθὴν δὲ κατεύθυνσιν ταύτην βαίνει ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1948 σταθερῶς (βλ. περ. «Ἐκκλησία» τόμ. ΚΕ' σελ. 218—231, 1948) ἐντονώτερον διεξαγαγοῦσα τὸ ἔργον τοῦτο, ἀφ' ἧς ἐξεπόνθησεν ἴδιον σχέδιον νόμου «περὶ Κατ. Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» διὰ 13 μελοῦς ἐξ Ἀρχιερέων, ὑπὸ τὸν ἀείμνηστον Μητροπολίτην Ὑδρας Προκόπιον, Ἐπιτροπῆς, ὅπερ δὲν ἠξιώθη τῆς δεούσης προσοχῆς ἀπὸ μέρους τῆς Πολιτείας. Τοῦτ' αὐτὸ δ' ἔπραξεν ἡ Ἱεραρχία διὰ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Κληρικολαϊκῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ν.δ. 4243/1962 ἐκπόνθησιν σχεδίου νόμου «περὶ Κατ. Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», μὴ ἀνταποκρινομένου πρὸς τὸ σταθερὸν πνεῦμα τῆς ἐν Ἑλλάδι Ποιμαινούσης Ἐκκλησίας (βλ. Χρυσοστόμου Β', Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, Τὰ Πειπραγμένα ἀπὸ 15—7—1963 μέχρι 15—7—1964, σελ. 259—276, 1964), συντάξασα καὶ ὑποβαλοῦσα ἴδιον σχέδιον Καταστατικῶν Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ ὡσαύτως δὲν προωθήθη πρὸς ψήφισιν. Καὶ συνεχῶς ἔκτοτε, μετὰ τὸν ἀντισυνταγματικὸν ν. 3952/1959 καὶ τὸ βάσει τούτου ἐκδοθὲν Β. Δ/γμα τῆς 16/17 Δεκεμβρίου 1959, ὡς καὶ τὸν ἀντισυνταγματικὸν ἐπίσης νόμον 4326 τοῦ 1963, ὡς μὴ ὠφελε, διανύουσα βίον ἀγχώδη ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ δυσχεροῦς ἔργου τῆς διοικήσεως, εὐρέθη εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν τῆς διεξαγωγῆς τραγικῆς διεκυστίνδας μετὰ τῆς πολιτειακῆς ἐξουσίας, ἐπηρεαζομένης ἀτυχῶς οὐκ ὀλίγον ἐκ τῶν ὑποβολιμαίων καὶ ἔθνοφθόρων εἰσηγήσεων ἀνευθύνων παραγόντων, κοπτομένων δῆθεν ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ τοῦτο εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, δέκα πέντε ἐκκλησιαστικαὶ ἐπαρχίαι ἐστεροῦντο Ποιμένος ἀπὸ χρόνου μακροῦ.

Τὸ λεγόμενον συνεχῶς ὅτι ἡ μὴ πλήρωσις τῶν κενῶν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν ὀφείλετο εἰς τὴν ὑπαιτιότητα τῆς Διοικήσεως Ἐκκλησίας, τεταγμένης κατὰ πλειοψηφίαν

ὑπὲρ τοῦ «μεταθετοῦ» δὲν εἶναι ἀληθές. Γεγονὸς εἶναι ὅτι ἡ Ἱεραρχία ἐπ' ἀγαθῇ ἐλπίδι προσκλήσεως νόμου «περὶ Κατ. Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», καθυστερουμένου ὑπὸ τῆς Πολιτείας, ἠμποδίσθη εἰς τὴν ἀσκήσιν τοῦ ἔργου πληρώσεως τῶν κενῶν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν. Ἐξ ἄλλου δὲ καὶ ἡ πλήρωσις ἐνίων ἐκ τούτων διὰ «μεταθέσεως» δι' ὃν λόγον προβλέπει ἡ διάταξις τοῦ ΙΔ' Ἀποστ. Κανόνος, ἥτοι ἐν χρήσει θεσμοῦ ἐφαρμοζομένου ὑφ' ὀλοκλήρου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπ' αἰῶνων, εἶναι «δικαίωμα» τῆς Ἐκκλησίας, προστατευόμενον ἐκ τοῦ άρθρου 2 τοῦ Συντάγματος, ἀναγνωρισθὲν ἐπανειλημμένως καὶ ὑπὸ τῶν πολιτειακῶν παραγόντων καὶ τῆς Ὑμετέρας Κυβερνήσεως. Ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως ταύτης συνηγορεῖ καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ Συν/κοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης κ. Χαρ. Φραγκίστας (βλ. περ. «Ἐκκλησία» ἀριθμ. 24 σελ. 569, 1965).

Καὶ ἰδοῦ, Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε, ἔχετε Ὑμεῖς τὴν ἀπόδειξιν τῶν ἐντίμων καὶ ἀγαθῶν διαθέσεων τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ ἄνω θέματος, ἀφ' ἧς ἡ ὑφ' Ὑμᾶς Κυβέρνησις ἐξεδήλωσε τόσον ἐνδιαφέρον καὶ τόσην ὑπὲρ τῆς Διοικήσεως Ἐκκλησίας ἀγάπην, διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ὑπ' ἀριθμ. 184/1965 Πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κατόπιν κοινῆς συμφωνίας Ἱεραρχίας καὶ Κυβερνήσεως, ἀποτελοῦσης οἰονεὶ συμβόλαιον μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ Πολιτείαν.

Βάσει τῆς Πράξεως ταύτης Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία συνεργάσθησαν διὰ τὸ ἐπεῖγον τῆς πληρώσεως τῶν ἀπὸ μακροῦ χηρευουσῶν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν, ἡ δὲ ἐπὶ τούτῳ συνελθοῦσα Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας, θεωρήσασα τὴν Πρᾶξιν ταύτην ὡς νόμον τῆς Πολιτείας, κατὰ τὴν ἀπόλυτον Αὐτῆς πλειοψηφίαν, τῇ ἐπικλήσει καὶ ἐπιστάσι τῶν Παναγίου Πνεύματος, προέβη ψήφοις κανονικαῖς εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν ἀρίστων νέων Ἐπισκόπων.

Βεβαίως δὲν εἶναι ἐπιτρεπτόν, τὰ ὡς ἄνω γράφουσα ἡ καθ' ἡμᾶς Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος, νὰ ἀγνοήσῃ καὶ τὴν περίπτωσιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 181/1965 ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτρο-

πῆς Ἀναστολῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Δὲν πρόκειται ὅμως περὶ ἀνταρσίας ἢ ἐκδηλώσεως ἀσεβείας ἔναντι ἀποφάσεως τῆς Ἑλληνικῆς Διοικητικῆς Δικαιοσύνης.

Ἡ Ἱεραρχία ἐν τῇ πεποιθῆσει ὅτι ἡ ὑπ' ἀριθμ. 184/1965 Πράξις τοῦ Ὑμετέρου καὶ οὐχὶ ἐτέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀσφαλῶς θάττον ἢ βράδιον θὰ ἐκυροῦτο ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας, παρέκαμψε τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἀναστολῶν τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, δεδομένου ὅτι αὕτη ἢ Πράξις καὶ μετὰ τὴν ἀναστολὴν δὲν ἔπαυσεν ἰσχύουσα, ἐκπληρώσασα τὸ ἱερὸν κανονικὸν Αὐτῆς χρέος πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν Μητροπολιτικῶν ἑδρῶν. Οὕτω ἱκανοποίησεν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τὸ λαϊκὸν αἶσθημα, προτιμήσασα τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἐπιτεταγμένου Αὐτῇ καθήκοντος ἀπὸ τῆς ἀνευ λόγου, τὴν τελευταίαν μάλιστα στιγμὴν, ὑποχωρήσεως.

III

Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε,

Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω πεποιθήματων, ὅτι θὰ δικαιώσητε τὴν πρᾶξιν τῆς Ἱεραρχίας, καὶ αἰρόμενοι εἰς τὸ δέον ὕψος τοῦ Κυβερνήτου τῆς ἡρωϊκῆς ἡμῶν Πατρίδος, ἥτις ἀκτινοβολεῖ ὡς κοιτὶς τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ, θὰ ὀλοκληρώσητε τὴν ἀγαθὴν διάθεσιν τῆς ὑφ' Ὑμᾶς Κυβερνήσεως, διὰ τῆς ἐπικυρώσεως, μέσῳ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, τῆς ὑπ' ἀριθμ. 184/65 Πράξεως τοῦ Ὑμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Εἰς τοῦτο θὰ συμβάλῃ ἀπολύτως τὸ γεγονός, ὅτι, πέραν τοῦ θέματος θεμιτῆς ἀγνοίας τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀναστολῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἡ Ἱεραρχία ἐνήργησε κατὰ πάντα νομίμως καὶ κανονικῶς. Ἦτοι, συνελθοῦσα καὶ συνεδριάσασα ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἐπλήρωσε τὰς κενὰς Μητροπολιτικὰς ἑδρας, τηρήσασα ἀπαρασλεύτως τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς Κανόνας (ΙΔ' Ἀποστ. Κανόνα, καν. ΙΘ' Ἀντιοχείας, ΣΤ' Σαρδικῆς, ΙΓ' Ααοδικείας, Δ' τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ, Γ' τῆς Β' ἐν Νικαίᾳ), τὴν Ἱ. Παράδοσιν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκ-

κλησίας, τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 184/1965 Πράξιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἣν ἐθεώρησεν ὡς νόμον τῆς Πολιτείας καὶ ἐφήρμοσεν ἀπαραεγκλίτως.

Τουτέστι μετέθεσε δύο Ἐπισκόπους καὶ ἀνέδειξεν ἐτέρους δέκα πέντε δι' ἐκλογῆς, ἐνεργήσασα ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ Παναγίου Πνεύματος καὶ ἐφαρμόσασα τὸ Σύνταγμα καὶ τὸν Συνοδικὸν Τόμον 1850, μὴ ἀποκλίνας οὐδὲ κατὰ κεραίαν ἐκ τῆς ὀφειλομένης κανονικῆς τάξεως καὶ ἀκριβείας.

Καὶ αἱ δύο μεταθέσεις, γενόμεναι κατ' ἐφαρμογὴν ἀνάλογον τῆς διατάξεως τοῦ ΙΔ' Ἀποστ. Κανόνος, ἐχούσης ἐπηυξημένον τυπικὸν κῦρος ἔναντι πάσης ἄλλης ἀντιθέτου διατάξεως τοῦ Πολιτειακοῦ νομοθέτου, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος, εἶναι ἀπολύτως νόμιμοι, ἔγκυροι καὶ κανονικαί. Ὡσαύτως, αἱ ἐκλογαὶ καὶ χειροτονίαι Ἐπισκόπων, γενόμεναι κατ' ἐφαρμογὴν τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων (ΙΘ' Ἀντιοχείας, καὶ ἰδίᾳ Δ' τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ καὶ Γ' τῆς Β' ἐν Νικαίᾳ), ἐχόντων τὴν αὐτὴν ἐπηυξημένην τυπικὴν δύναμιν ἔναντι πάσης ἄλλης διατάξεως τοῦ νομοθέτου, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος, εἶναι ἀπολύτως νόμιμοι, ἔγκυροι καὶ κανονικαί.

Κατὰ πᾶσαν δὲ περίπτωσιν, μεταθέσεις καὶ ἐκλογαί, τελεσθεῖσαι ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διαμένοντος καὶ ὀδηγοῦντος αὐτὴν «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν», καὶ ὀλοκληρωθεῖσαι διὰ τῆς τελετῆς τοῦ Μ. Μηνύματος, τυγχάνουσιν ἀκλόνητοι καὶ ἀπαραβίαστοι, πλαισιωθεῖσθαι τῆς ἐν αὐταῖς κανονικῆς ἀκριβείας διὰ τῆς Θ. Χάριτος (βλ. συνημμένην ὠδε σύμφωνον γνώμην τοῦ Νομομαθοῦς κ. Α.Ι. Βαμβέτσου ἐν τῇ ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας δίκῃ, ἐφ' ἧς ἡ ὑπ' ἀριθ. 936/1938 ἀπόφασιν αὐτοῦ).

Ὅθεν, χάριν διατηρήσεως ἀρραγοῦς τοῦ συνδέσμου τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐπ' ἀγαθῶ τοῦ Ἐθνους καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, εἰσηγοῦμεθα καὶ παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ὅπως, ἐν τῇ εὐσεβείᾳ καὶ τῇ στοργῇ Αὐτῆς πρὸς τὴν μητέρα Ἐκκλησίαν, ἐνεργήσῃ τὰ προσήκοντα διὰ τὴν ψήφισιν νομοθετικῆς διατά-

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΤΟ ΒΑΤΙΚΑΝΕΙΟΝ "ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ,"

«Ὁ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν».

(Α' Τιμοθ. 6, 20-21).

Ἡ ἀπὸ αἰώνων διὰ πνευματικῶν, ἀλλ' ὡς μὴ ὠφελε, καὶ ὑλικῶν μέσων καὶ δὴ βιαιοτάτων, ὡς ἀναφέρει διὰ μελανῶν χρωμάτων ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, ἀσκηθεῖσα καὶ ἀσκουμένη ἔτι καὶ νῦν προπαγάνδα τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῆς ἡμετέρας. Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίας καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἐφθασεν ἐσχάτως εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἐντάσεως αὐτῆς. Ὡσεὶ μὴ ἤρκουν αἱ ἀμοιβαῖαι μεταξὺ τοῦ κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας, δυστυχῶς, καὶ τῶν ἐν τῷ Βατικανῷ θρησκευτικῶν Ἀρχηγῶν, ἀνούσιοι φιλοφρονήσεις καὶ κοσμικοὶ ἀντιχριστιανικοὶ ἀσπασμοί, ἐπενοήθη ἐσχάτως πρὸς σαγήνησιν «τῶν ἐκ τοῦ βαπτίσματος μόνον Χριστιανῶν», ὡς ἀποκαλούμεθα παρ' αὐτῶν ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, θεωρία καὶ πρακτικὴ μέθοδος, τὴν ὁποίαν δὲν δύναμεθα νὰ συγκρατήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ νὰ μὴ παραβάλωμεν πρὸς τὸν ἐν τῷ γνωστῷ μύθῳ τοῦ Αἰσώπου γεγηρακότα λέοντα.

Τὸν ἀνωτέρω μῦθον ἀνεπολήσαμεν τώρα, ὅτε

ξεως νομιμοποιούσης τὰ γενόμενα καὶ ἐπικυρούσης τὴν ὑπ' ἀριθ. 184/1965 Πράξιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀφ' ἧς αὕτη ἐτέθη ἐν ἰσχύϊ.

Ταῦτα γνωρίζοντες τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι καὶ ἐπικαλούμενοι ἐπ' Αὐτὴν καὶ τὴν Κυβέρνησιν τὸν φωτισμὸν τοῦ Δομητόρος τῆς Ἐκκλησίας καὶ Πατρὸς τῶν Φώτων, ἵνα ἐμπνεύσῃ ἀγαθὰς βουλὰς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἡμῶν μητρὸς Ἐκκλησίας πρὸς ταχεῖαν ἐπανασύνδεσιν τῶν πρὸς καιρὸν διαταραχθεισῶν ἀγαθῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, διατελοῦμεν

Μετ' εὐχῶν διαπύρων

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, Πρόεδρος

Ἀκριβὲς Ἀντίγραφον.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Ἰανουαρίου 1966

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ἀρχιμ. Σεβαστιανὸς Ἀσπιώτης

κατωρθώσαμεν νὰ προμηθευθῶμεν καὶ μελετήσωμεν βιβλίον, φέρον ἐν προμετωπίδι τὴν ἐπιγραφὴν: «Παῦλος Ἐπίσκοπος, δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, μετὰ τῶν πατέρων τῆς Ἁγίας Συνόδου, ἵνα ἡ ἀνάμνησις διατηρηθῇ εἰς τὸ διηνεκές. Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ»: Τὸ «Διάταγμα» τοῦτο, μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Λατινικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, περιέχει τὴν ἐν τῇ δημοσίᾳ συνεδρίᾳ τῆς 21ης Νοεμβρίου 1964 τῆς τρίτης περιόδου τῆς Βατικανείου Συνόδου ἐγκριθεῖσαν ἀπόφασιν περὶ τοῦ ἐπινοηθέντος προπαγανδιστικοῦ «συστήματος τοῦ Οἰκουμενισμοῦ» τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ὡς ἀνω ἀναφερόμενον φυλλάδιον, ἄγνωστον διατί, ἐσάλλη ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Βατικανοῦ πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν προϊσταμένους τῶν ὀρθοδόξων ἐνοριῶν, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι, ἐπιπολαίως οὗτοι κρίνοντες, ἤθελον ἀρχίσει νὰ ἐφαρμόζωσι τὴν τόσον ἐπίσημως κηρυττομένην οὕτω μέθοδον τοῦ «Οἰκουμενισμοῦ», πρὸς σαγήνησιν εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Βηθλεὲμ ἐπίσημως διὰ τοῦ παπικοῦ στόματος γενομένην κλῆσιν τῶν Ὁρθόδοξων, ἵνα ἐπὶ τέλους διασκελίσωσι τὸν οὐδὸν τῆς πύλης τοῦ ποιμνιοστασίου, ἵνα σωθῶσιν ἐκ τῆς «αἵρέσεως» καὶ εὐρῶσιν ἀσφαλῶς τὴν πρὸς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἄγουσαν.

Ἐμελετήσαμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς οὐ μόνον ἐκ περιεργείας, ἀλλὰ καθ' ὃ ἔχομεν καθήκον, ὡς ὀρθόδοξοι Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, νὰ κρίνωμεν καὶ δοκιμάζωμεν τὰ ὄπλα τῶν πολεμούντων ἡμᾶς, καὶ κατελήξαμεν εἰς τὸ θλιβερὸν συμπέρασμα, ὅτι ἐφαρμόσιμος καθ' ὀλοκληρίαν εἶναι ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Αἰσώπειος μῦθος εἰς τὸ ἀποτολμηθὲν καὶ ἱεροκρυφίως ἀποσταλέν, ἵνα «τηρηθῇ εἰς τὸ διηνεκές», «Διάταγμα» τοῦτο «περὶ Οἰκουμενισμοῦ».

Ἐκ τῆς μελέτης ταύτης ἤχθημεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ νέα κατὰ τῆς ἡμετέρας Ὁρθόδοξου Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας πλεκομένη σαγήνη εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἀναφερομένη, ὅστις εἰς τὴν τελευταίαν πρὸς τοὺς ἐν Ἐφέσῳ Πρεσβυτέρους ἀποστολικὴν διαθήκην του, ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν αὐτῶν, ἵνα «προσέχωσιν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔθετο ἐπίσκοπους ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος: ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἀφίξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. Καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν, δι' ὃ γρηγορεῖτε» (Πράξ. 20, 28—31).

Πιστοὶ εἰς τὴν θεηγόρον νοουθεσίαν καὶ ἀποστολικὴν προσταγὴν ταύτην, ἐπιχειροῦμεν σύντομον ἀνά-

λυσιν και κρίσιν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐν λόγῳ «Διατάγματος», ἐν ᾧ ἀμιλλῶνται ἀφ' ἑνὸς μὲν περιόρισμα ἐγκώμια πρὸς τὴν ἡμετέραν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ προσφέρονται ἐν ἀφθονίᾳ ἀκεσώδυνα φάρμακα πρὸς ἀνάτηψιν ἡμῶν ἀπὸ κακοδοξῶν (1) και ἔνωσιν μετὰ τῶν δυναστευόντων ἡμᾶς.

Πρὸς τοῦτοις, ἐν καταλήξει θὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὸ ψαλμικόν: «Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικούντας ἡμᾶς· πολέμησον τοὺς πολεμοῦντας ἡμᾶς· ἐπιλαβοῦ ὄπλου και θυρεοῦ και ἀνάστησον ἡμᾶς εἰς τὴν κατάπαυσίν Σου».

★

Ἡ Β' ἐν Βατικανῷ Σύνοδος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐπέκρινεν ἐν τῇ δημοσίᾳ συνεδρία τῆς 21 Νοεμβρίου 1964 διὰ ψήφων 2137 ὑπὲρ και 11 ἀπορριπτικῶν τὴν περὶ Οἰκουμενισμοῦ ἀπόφασιν. Τὸ σύνολον και ἕκαστον τῶν ὀρισθέντων ἐν τῷ Διατάγματι τούτῳ ἐνεκρίθη «ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι» (σελ. 23) και «διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐμπειπιστευμένης Αὐτῷ ἀποστολικῆς ἐξουσίας» (σελ. 23) ὑπὸ τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ' και ἐδημοσιεύθη ὡς διάταγμα τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὸν τίτλον «*Decretum de Oecumenismo*» ἐν «*Acta Apostolicae Sedis*» τῆς 30 Ἰανουαρίου 1965. Προσφάτως τὸ ἐν λόγῳ Διάταγμα ἐκυκλοφόρησε και ἑλληνιστί, ἐκδοθὲν τύποις ὑπὸ τοῦ Βατικανοῦ και ἀποσταλὲν ὑπ' αὐτοῦ δωρεάν εἰς πλείστους Ἑλλήνας κληρικούς και λαϊκούς, ἀσφαλῶς πρὸς διάβρωσιν και κλονισμόν τῆς ὀρθοδόξου συνειδήσεώς των.

Τὸ Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ, ὡς και ἅπαντα τὰ Διατάγματα τῆς Β' ἐν Βατικανῷ Συνόδου τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι σύντομοι και περιεκτικοὶ ὀρισμοὶ και διατυπώσεις τῆς διδασκαλίας αὐτῆς περὶ τῶν ἀπασχολούντων αὐτὴν προβλημάτων, ὅπως εἶναι ἐπὶ παραδείγματι οἱ ἔροι τῶν ἑπτὰ Οἰκουμεικῶν Συνόδων, ἀλλὰ διεξοδικαὶ πραγματεῖαι ἢ ἐκθέσεις τῶν διαφορῶν ὕψων ἐνὸς θέματος μετὰ πλείστων ἐπεξεγήσεων και ὁδηγιῶν.

Ἡ κεντρικὴ ἰδέα τοῦ περὶ Οἰκουμενισμοῦ Διατάγματος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν και Ὁμολογιῶν και τῶν διηρημένων Χριστιανῶν. Ὁ ἐν τῷ Διατάγματι τούτῳ ἀναπτυσσόμενος «Οἰκουμεισμός» δὲν διαπνέεται ὑπὸ γνησίου οἰκουμεικοῦ πνεύματος, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ ἀπολυταρχικοῦ πνεύματος τῆς Ρωμαιοπαπικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἐν λόγῳ «ρωμαιοπαπικός Οἰκουμεισμός» τοποθετεῖ εἰς τὸ κέντρον τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν ὡς τὴν μίαν και μόνην ἀληθῆ Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ και ἀξιοῖ τὴν «ἐπιστροφὴν» και ὑποταγὴν τῶν «διίσταμένων ἀδελφῶν» εἰς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐκ τοῦ «Διατάγματος περὶ Οἰκουμεισμοῦ» και γενικῶς ἐκ τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Β' ἐν Βατικανῷ Συνόδου προκύπτει σαφῶς, ὅτι παραμένει ἀμετάβλητος ὁ τελικός σκοπὸς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας: **ἡ ὑποταγὴ ὁλοκλήρου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου**

εἰς τὸν Πάπαν. Μεταβάλλονται δὲ, ἀναλόγως τῶν ἐκάστοτε περιστάσεων, μόνον αἱ μέθοδοι διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου.

★

Τὸ «Διάταγμα περὶ Οἰκουμεισμοῦ», ἀποτελούμενον ἐκ βραχέος προομίου (σελ. 3—4) και τριῶν κεφαλαίων, πραγματεύεται εἰς τὸ α' κεφάλαιον «περὶ τῶν περὶ Οἰκουμεισμοῦ ἀρχῶν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας» (σελ. 5—10), εἰς τὸ β' κεφάλαιον «περὶ τῆς ἀσκήσεως τοῦ Οἰκουμεισμοῦ» (σελ. 11—15) και εἰς τὸ γ' κεφάλαιον «περὶ τῶν διίσταμένων Ἐκκλησιῶν και Ἐκκλησιαστικῶν Κοινοτήτων ἐναντι τῆς Ρωμαϊκῆς Ἀποστολικῆς Ἐδρας» (σελ. 16—23).

Εἰς τὸ προοίμιον τοῦ Διατάγματος περὶ Οἰκουμεισμοῦ τονίζεται: «Ἡ προώθησις τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητος μεταξὺ πάντων τῶν Χριστιανῶν εἶναι εἰς ἐκ τῶν κριτῶν σκοπῶν τῆς Δευτέρας Ἀγίας Οἰκουμεικῆς ἐν Βατικανῷ Συνόδου. Μία και μόνη Ἐκκλησία ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ· πολλὰ ὁμοῦς χριστιανικαὶ Ὁμολογίαὶ παρουσιάξουν ἐαυτὰς εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὡς τὰς ἀληθεῖς κληρονόμους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· πάντες, βεβαίως, ὁμολογοῦν ὅτι εἶναι μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ λαμβάνουν διαφόρους θέσεις και βαδίζουσιν εἰς διαφόρους ὁδούς, ὡς ἂν Αὐτὸς Ὁὸτος ὁ Χριστὸς νὰ εἶχε μερισθῆ (Α' Κορ. α' 13). Εἶναι βέβαιον, ὅτι μία τοιαύτη διαίρεσις ἀντιτίθεται φανερώς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι σκάνδαλον διὰ τὸν κόσμον και φέρει ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀγιωτάτην τῶν ὑποθέσεων: τὴν κήρυξιν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς πᾶσαν τὴν κτίσιν» (σελ. 3).

«Ὅθεν—λέγει περαιτέρω τὸ προοίμιον—ὁ Κύριος τῶν αἰώνων, ὁ συνεχίζων μετὰ σοφίας και ὑπομονῆς τὸ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν σχέδιον τῆς χάριτος Αὐτοῦ, ἤρχισεν ἐπ' ἐσχάτων νὰ διαχέῃ διαφιλέστερον εἰς τοὺς διηρημένους μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν τὸ πνεῦμα τῆς συντριβῆς τῆς καρδίας και τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐνότητος. Πολλοὶ ἀνθρώποι ἀπανταχοῦ συνεκλονίσθησαν ἐκ τῆς χάριτος ταύτης, και μεταξὺ τῶν διίσταμένων ἀδελφῶν ἡμῶν ἐγεννήθη, τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μία εὐρνομένη καθημερινῶς κίνησις πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος πάντων τῶν Χριστιανῶν. Εἰς τὴν κίνησιν ταύτην, ἣτις καλεῖται οἰκουμεικὴ, μετέχουν οἱ ἐπικαλούμενοι τὸν ἐν Τριάδι Θεὸν και οἱ ὁμολογοῦντες τὸν Ἰησοῦν Κύριον και Σωτῆρα, οὐχὶ μόνον ὡς πρόσωπα μεμονωμένα, ἀλλὰ και ὡς πρόσωπα συνηγμένα εἰς κοινότητα, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἤκουσαν τὸ Εὐαγγέλιον, καλοῦντα δὲ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῶν και Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. Ὅθεν, πάντες σχεδόν, καίτοι κατὰ διάφορον τρόπον, ἀποβλέπουν εἰς τὴν μίαν και ὁρατὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, τὴν πράγματι παγκόσμιον και ἀπεσταλμένην εἰς σύμπαντα τὸν κόσμον, ἵνα ὁ κόσμος μεταστραφῆ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον και οὕτω σωθῆ πρὸς δόξαν Θεοῦ» (σελ. 3—4).

Ἐν κατακλείδι τοῦ προομίου ἐξαιρεται, ὅτι ἡ Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ, «διακατεχομένη ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητος μεταξὺ

πάντων τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, προάγεται νὰ προτείνῃ εἰς πάντας τοὺς Καθολικοὺς τὰς βασικὰς ἀρχάς, τὰς κατευθύνσεις καὶ τοὺς τρόπους, διὰ τῶν ὁποίων οὗτοι θὰ δυνηθοῦν νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὴν θείαν ταύτην κλήσιν καὶ χάριν» (σελ. 4).

Εἰς ταῦτα παρατηροῦμεν, ὅτι ἀποτελεῖ ὄντως σκάνδαλον ἡ διαίρεσις τῶν Χριστιανῶν εἰς διαφόρους Ἐκκλησίας καὶ Ὁμολογίας καὶ ὅτι ἡ λυπηρὰ αὕτη διαίρεσις ἀντίκειται εἰς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἱδρυσεν μίαν καὶ μόνην Ἐκκλησίαν. Διὰ τοῦτο εἶναι ἱερὸν χρέος ὅλων τῶν γνησίων μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ «ἢ προώθησις τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητος μεταξύ πάντων τῶν Χριστιανῶν».

Δυστυχῶς ὅμως ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἐννοεῖ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος μεταξύ πάντων τῶν Χριστιανῶν ὡς «ἐπιστροφήν» τῶν «διίσταμένων ἀδελφῶν» εἰς τὴν Παπικὴν Ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας τὰ ὄρια συμπέτουν—κατὰ τὸ Διάταγμα περὶ Ἐκκλησίας καὶ κατὰ τὸν ἐναρκτήριον λόγον τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ', τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησε τὴν 29 Σεπτεμβρίου 1963 ἐγκαινιάζων τὴν δευτέραν περίοδον τῶν ἐργασιῶν τῆς Β' ἐν Βατικανῶ Συνόδου—πρὸς τὰ ὄρια τῆς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἰδρυθείσης μιᾶς καὶ μόνης Ἐκκλησίας.

Διὰ νὰ φανῇ σαφέστερον πῶς ἐννοεῖ ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος μεταξύ τῶν Χριστιανῶν, θὰ ἀναφέρωμεν ὀλίγα πρόσφατα καὶ λίαν εὐγλωττὰ παραδείγματα. Οὕτω ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν του πρὸς τοὺς Ὁρθοδόξους καὶ πάντας τοὺς ἄλλους «κεχωρισμένους ἀδελφούς» ἀπὸ τοῦ ἐν Βηθλεὲμ ναοῦ τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἐκάλεσε τούτους νὰ «ἐπιστρέψουν» εἰς τὴν «ποιμνὴν» καὶ τὴν «μάνδραν» τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Ὁ αὐτὸς πάπας Παῦλος ΣΤ' εἰς τὴν ἀπὸ 6 Αὐγούστου 1964 ἐγκύκλιόν του «Ecclesiam suam» γράφει μεταξύ ἄλλων, ὅτι «ὁ ἐκτενὴς καὶ ποικιλόμορφος τομεὲς τῶν διίσταμένων Χριστιανῶν ἐνδύσκειται ἐν πνευματικῶ ἀναβρασμῶ, ὅστις προμηνεὶ ἐνθαρρυντικὰς ἐξελίξεις πρὸς ὄφελος τῆς ἀνασυνδέσεως αὐτῶν μετὰ τῆς μοναδικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ», δηλ. τῆς Ρωμαϊκῆς. Ὁ Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς Ζὰν Γκυτὸν κατὰ τὴν ἐπίσημον λήξιν τῆς Β' περιόδου τῶν ἐργασιῶν τῆς Β' ἐν Βατικανῶ Συνόδου, προσελθὼν κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς τελετῆς πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ', ἐξέφρασεν ὡς ἐκπρόσωπος τῶν λαϊκῶν Καθολικῶν, τὴν ἐλπίδα ὅτι «πάντες θὰ ἐπιστρέψουν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ρωμαϊκῆς ἑδρας».

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων παραδειγμάτων προκύπτει σαφῶς, ὅτι ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἐπιδιώκει τὴν ἐπανένωσιν τῶν διηρημένων Χριστιανῶν εἰς βάρους τῶν ἐκτὸς αὐτῆς ἰσταμένων Χριστιανῶν. Ἀπὸ ὀρθοδόξου δὲ ἀπόψεως εἶναι ἀσυζητητὴ ἀποκρουστὰ πᾶσα ἀξίωσις περὶ «ἐπιστροφῆς», μᾶλλον δὲ θὰ πρέπει νὰ ἀξιῶσωμεν ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι τὴν «ἐπιστροφήν» τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν διδασκα-

λίαν καὶ τὸ πολίτευμα τῆς πρὸ τοῦ Σχίσματος ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἐξ ἧς ἀπεμακρύνθη καὶ ἀπεσχίσθη ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία.

Ἀπὸ ὀρθοδόξου ἐπόψεως εἶναι ἀπαράδεκτος καὶ ὁ ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ περὶ Οἰκουμενισμοῦ Διατάγματος διατυπούμενος ἰσχυρισμὸς, ὅτι πάντες οἱ μετέχοντες τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως «ἀποβλέπουν εἰς τὴν μίαν καὶ ὁρατὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, τὴν πράγματι παγκόσμιον καὶ ἀπεσταλμένην εἰς σύμπαντα τὸν κόσμον» (σελ. 4). Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἔχει λόγον οὔτε τὸ δικαίωμα νὰ ἀποβλέπῃ «εἰς τὴν μίαν καὶ ὁρατὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ», δηλ. τὴν Ρωμαϊκὴν κατὰ τοὺς ἀβασίμους ἰσχυρισμοὺς τῶν Καθολικῶν, διότι ἡ ἰδία εἶναι ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ὡς ἡ μόνη διαφυλάττουσα ἅροι τοῦ νῦν ἀσθέντου τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν Ἀποστολικὴν Παράδοσιν.

Ὁμοίως δέον νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι οἱ μέχρι τοῦδε ἐπονομαζόμενοι «αἰρετικοὶ» καὶ «σχισματικοὶ» καλοῦνται «διίστάμενοι ἀδελφοὶ» διὰ καθαρῶς παραγανδιστικῶν λόγων καὶ ὄχι διότι ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ὄντως ἔπαυσε νὰ τοὺς θεωρῇ «αἰρετικούς» καὶ «σχισματικούς».

★

Τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ Διατάγματος περὶ Οἰκουμενισμοῦ, ἐπιγραφόμενον «Αἱ περὶ Οἰκουμενισμοῦ ἀρχαί τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας», πραγματεύεται περὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, περὶ τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν διίσταμένων ἀδελφῶν καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ περὶ τῆς οὐσίας τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κεφαλαίου τούτου τονίζεται, ὅτι ἡ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐφανερῶθη διὰ τῆς ἀποστολῆς ὑπὸ τοῦ Πατρὸς εἰς τὸν κόσμον τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ «ἕνα, ἀνθρωπος γενόμενος, ἀναγεννήθη ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος, παρέχων εἰς αὐτὸ τὴν λύτρωσιν, καὶ συνάξῃ αὐτὸ εἰς ἓν» (Ἰω. ιγ', 34). Οὗτος δὲ «ἐθέσπισεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Αὐτοῦ τὸ θαυμαστὸν μυστήριον τῆς Θείας Ἐδχαριστίας, διὰ τοῦ ὁποῖου καὶ σημαίνεται καὶ πραγματοποιεῖται ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας» (σελ. 5), ἐνῶ «τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγίον, τὸ ἐνοικοῦν ἐν τοῖς πιστοῖς, τὸ πληροῦν καὶ ἰθύνον ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν, πραγματοποιεῖ τὴν θαυμαστὴν ταύτην κοινωνίαν τῶν πιστῶν καὶ συνδέει πάντας τὸσον βαθέως ἐν Χριστῶ, ὥστε νὰ εἶναι ἡ Ἀρχὴ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας» (σελ. 5).

Ἀλλὰ διὰ νὰ στερεωθῇ παντάῃ τῆς γῆς τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν ἕως τῆς συντελείας τῶν αἰώνων, ὁ Χριστὸς ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν Σύλλογον τῶν Δώδεκα τὸ λειτουργημὰ τοῦ διδάσκειν, τοῦ ἰθύνειν καὶ τοῦ ἀγιάζειν (πρβλ. Ματθ. κη', 18—20 καὶ Ἰω. κ', 21—23). Μεταξὺ τούτων ἐξέλεξε τὸν Πέτρον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου, μετὰ τὴν ἐκ μέρους αὐτοῦ ὁμολογίαν πίστεως, ἀπεφάσισε νὰ οἰκοδομήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ· τοῦ ὁπεσχέθη τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν

οὐρανῶν (Ματθ. ιστ', 18 καὶ ιη', 18) καὶ τοῦ ἐνεπιστεύθη, ἀφοῦ ὁ Ἀπόστολος τοῦ ἀπέδειξε τὴν ἀγάπην αὐτοῦ, πάντα τὰ πρόβατα, διὰ τὰ στηρίξῃ οὗτος αὐτὰ εἰς τὴν πίστιν (Λουκ. κβ', 32) καὶ τὰ ποιμάνῃ αὐτὰ ἐν τελείᾳ ἐνότητι (Ἰω. κα', 15—18), ἐνῶ Αὐτὸς Οὗτος ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θὰ παρέμεινεν αἰωνίως ὁ ὑπέροτατος ἀκρογωνιαίος λίθος (Ἐφεσ. β', 20) καὶ ποιμὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν» (σελ. 5—6).

Εἰς ταῦτα ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ Ἱερὰ Παράδοσις οὐδὲν γνωρίζουν περὶ ὑπεροχῆς ἢ πρωτείας ἐξουσίας τοῦ Πέτρου ἐπὶ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων. Οἱ ὑπὸ τῶν Καθολικῶν παρερμηνευόμενοι λόγοι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν : «Σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν» εἶναι μεταφορὰ καὶ σημαίνουν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία θὰ οἰκοδομηθῇ ἐπὶ τῆς ὁμολογίας, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποῖαν ὁμολογίαν ἐποίησατο ὁ Πέτρος ὡς «στόμα τῶν Ἀποστόλων», δηλ. ἐξ ὀνόματος ὄλων τῶν Ἀποστόλων. Ὁ ἴδιος δὲ ὁ ἀπόστολος Πέτρος οὐδαμῶς παρουσιάζει τὸν ἑαυτόν του ὑπερέχοντα τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, μάλιστα δὲ ὀνομάζει τὸν ἑαυτόν του «συμπροεσβύτερον» (Α' Πέτρ. 5, 1).

Εἰς τὴν ἐπομένῃν παράγραφον ἐξάιρεται τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα ὡς διαδόχου τοῦ Πέτρου. «Διὰ τῆς πιστῆς κηρύξεως τοῦ Ἐθαγγελίου ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν—ἴτοι τῶν Ἐπισκόπων μετὰ τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν, ὅστις εἶναι ὁ διάδοχος τοῦ Πέτρου—καὶ διὰ τῆς οἰκονομίας τῶν μυστηρίων, ὡς καὶ διὰ τῆς ἐν ἀγάπῃ διακυβερνήσεως, ἐνεργοῦντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θέλει νὰ αὐξάνει ὁ λαὸς Αὐτοῦ πραγματοποιεῖ δὲ τὴν κοινωνίαν τούτου ἐν ἐνότητι διὰ τῆς ὁμολογίας τῆς μιᾶς πίστεως, διὰ τῆς κοινῆς τελείσεως τῆς θείας λατρείας καὶ διὰ τῆς ἀδελφικῆς ὁμοιοῦσας τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ» (σελ. 6).

Δὲν θὰ ἀναφέρωμεν τὰ ἐπιχειρήματα ἐναντίον τοῦ δῆθεν πρωτείου ἐξουσίας τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας. Θὰ ὑπομνήσωμεν μόνον ὅτι ἡ ὀργάνωσις καὶ ἡ διοικήσις τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ἦτο τοιαύτη, ὥστε δὲν ὑπῆρχε χωρὸς δι' ἡγεμονίαν ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας ἐκ μέρους οἰουδήποτε ἐπισκόπου, μηδὲ τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης ἐξαιρουμένου. Τραπὴ ἀπόδειξις τούτου εἶναι: 1) ἡ πλήρης ἀνεξαρτησία τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν καὶ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα, καὶ 2) τὸ συνοδικὸν σύστημα διοικήσεως τὸσον τῆς Οἰκουμένης Ἐκκλησίας, ὅσον καὶ τῶν ἐπὶ μέρους τμημάτων αὐτῆς.

Ἐν συνεχείᾳ τὸ Διάταγμα λέγει, ὅτι «εἰς τὴν μίαν ταύτην καὶ μόνην Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ ἐξ ἀρχῆς ἤδη ἐνεφανίσθησαν ἔναι ἀποσχίσεις (Α' Κορ. ια', 18—19), τὰς ὁποίας ὁ Ἀπόστολος ἀποδοκιμάζει αὐστηρῶς ὡς καταδικαστέας (Α' Κορ. α', 11) κατὰ τοὺς ἐπομένους δ' αἰῶνας ἀνέκυψαν ἐδῶτερον διαστάσεις καὶ οὐχὶ μικραὶ Κοινότητες ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τὴν πλήρη κοινωνίαν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας,

ἐνίοτε οὐχὶ ἄνευ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνοχῆς ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν» (σελ. 6—7).

Εἶναι ἀξιοπαρατήρητον, ὅτι ἡ Β' ἐν Βατικανῶν Σύνοδος ἀναγνωρίζει ἐπισήμως, ὅτι οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ φέρουν τὴν εὐθύνην τοῦ Σχίσματος.

Περαιτέρω τὸ Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ λέγει: «Οἱ γεννώμενοι σήμερον εἰς τοιαύτας Κοινότητας καὶ ζῶντες ἐκ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατηγορηθοῦν διὰ τὸ ἁμάρτημα τῆς διαρέσεως, ἢ δὲ Καθολικῆ Ἐκκλησία περιβάλλει αὐτοὺς μετ' ἀδελφικοῦ σεβασμοῦ καὶ στοργῆς. Πράγματι ὅσοι πιστεύουν εἰς Χριστὸν καὶ ἔλαβον ἐγκύρωσιν τὸ βάπτισμα τελοῦν ἐν ποιᾷ τινι κοινωνίᾳ, ἔστω καὶ ἀτελεῖ, μετὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Βεβαίως, ποικίλαι διαφοραὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τὸσον ἐπὶ δογματικῶν ζητημάτων, ἐνίοτε καὶ κανονικῶν, ὅσον καὶ περὶ τὴν δομὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελοῦν ἀριθμὸν ἐμποδίων—ἔστιν ὅτε σοβαρωτάτων—πρὸς πλήρη ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν, τὰ ὁποία ἢ οἰκουμενικῆ κίνησις τείνει νὰ ὑπερσηθῇ. Παρὰ ταῦτα, δεικνυόμενοι ἐκ τῆς κατὰ τὸ βάπτισμα ληφθείσης πίστεως, εἶναι ἐνσωματωμένοι εἰς τὸν Χριστὸν καὶ, ὡς ἐκ τούτου, φέρουν δικαίως τὸ χριστιανικὸν ὄνομα καὶ ἀναγνωρίζονται ἀξίως ὑπὸ τῶν τέκνων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀδελφοὶ ἐν Κυρίῳ» (σελ. 7).

Ἀκολούθως τὸ Διάταγμα ὑπογραμμίζει, ὅτι «μεταξὺ τῶν στοιχείων ἢ τῶν ἀγαθῶν, διὰ τοῦ συνόλου τῶν ὁποίων ἢ Ἐκκλησία οἰκοδομεῖται καὶ ζωοποιεῖται, ἔνια, καὶ δὴ πολλὰ καὶ ὑψίστης ἀξίας, εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχουν ἐκτός τῶν ὁρατῶν ὁρίων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας» (σελ. 7), ὅπως ὁ γραπτὸς λόγος τοῦ Θεοῦ, ἢ ζωὴ τῆς χάριτος, ἢ πίστις, ἢ ἐλπίς καὶ ἢ ἀγάπη, ὡς καὶ ἄλλα, εἴτε ἐσωτερικὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δῶρα, εἴτε στοιχεῖα ὁρατά, τὰ ὁποία «πάντα, προερχόμενα ἐκ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄγοντα εἰς Αὐτόν, ἀνήκουν δικαιοματικῶς εἰς τὴν μόνην Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ» (σελ. 7). Ἐπίσης οὐκ ὀλίγα ἱεραὶ πράξεις τῆς Χριστιανικῆς θηρησκείας τελοῦνται ὑπὸ τῶν διύσταμένων ἀδελφῶν, «δυνάμεται κατὰ τρόπον διαφόρους, ἀναλόγως πρὸς τὴν διάφορον κατάστασιν ἐκάστης Ἐκκλησίας ἢ Κοινότητος, νὰ μεταδίδουν ἀναμφιβόλως τὴν ζωὴν τῆς χάριτος καὶ νὰ ἀναγνωρίζωνται ὡς διανοίγουσαι τὴν εἴσοδον τῆς κοινωνίας τῆς σωτηρίας» (σελ. 7).

«Συνεπῶς, αἱ διύσταμεναι αὐταὶ Ἐκκλησίαι καὶ Κοινότητες, ἂν καὶ, ὡς πιστευόμεναι, ὑπόκεινται εἰς ἐλλείψεις, οὐδόλως εἶναι ἐστερημέναι σημασίας καὶ ἀξίας εἰς τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας. Τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, ὅπως, δὲν ἀπαξιοῖ νὰ τὰς χρησιμοποιῇ ὡς μέσα σωτηρίας, τῶν ὁποίων ἢ δύναμις ἀπορρέει ἀπὸ τὴν πληρότητα χάριτος καὶ ἀληθείας, ἣτις εἶναι ἐμπεπιστευμένη εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν» (σελ. 7).

Δι' ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξως φρονούντας εἶναι ἀπαράδεκτος ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι «ἡ πληρότης χάριτος καὶ ἀληθείας» εἶναι ἐμπεπιστευμένη εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἐφ' ὅσον τὸ Διάταγμα αὐτὸ ὁμιλεῖ

περὶ Οἰκουμενισμοῦ, θὰ ἀνέμενε κανεὶς εὐλόγως ἢ Β' ἐν Βατικανῷ Σύνοδος νὰ ἀναγνωρίσῃ ἐπίσημως τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦλάχιστον ἴσην πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν ὡς πρὸς «τὴν πληρότητα χάριτος καὶ ἀληθείας».

Ἡ ἐπομένη παράγραφος τοῦ Διατάγματος ἐξαιρεῖ ἐτι ἐντονότερον τὴν ὑπεροχὴν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ὁρθοδόξου. Ἀὕτη ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ἐν τούτοις οἱ διυστάμενοι ἀδελφοὶ ἡμῶν, εἴτε ἐπὶ μέρους, εἴτε αἱ Κοινότητες καὶ αἱ Ἐκκλησίαι αὐτῶν, δὲν ἀπολαμβάνουν τὴν ἐνότητα ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἠθέλησε νὰ ἐπιδαψιλεύσῃ εἰς πάντας ὅσους ἀνεγέννησε καὶ ἐξωποίησεν εἰς ἐν σῶμα καὶ εἰς καινότητα ζωῆς, ὡς μαρτυροῦν ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ σεπτὴ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας. Δια μόνης, πράγματι, τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία εἶναι γενικὸν ὄργανον σωτηρίας, δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ὅλη ἡ πληρότης τῶν μέσων σωτηρίας. Διότι μόνον εἰς τὸν Ἀποστολικὸν Σύλλογον, τοῦ ὁποίου ὁ Πέτρος προΐσταται, εἶναι ἐμπειστευμένα, κατὰ τὴν πίστιν ἡμῶν, ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὥστε νὰ συγκροτηθῇ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν σῶμα τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει πλήρως νὰ ἐνσωματωθῶν ὅλοι ὅσοι, κατὰ τινὰ τρόπον, ἀνήκουν ἤδη εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ» (σελ. 7—8).

Ἀηλαδὴ μόνον ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἀπολαύει πλήρους ἐνότητος ἐν Χριστῷ, μόνον διὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ὅλη ἡ πληρότης τῶν μέσων τῆς σωτηρίας, διότι μόνον εἰς τὸν ἀποστολικὸν Σύλλογον, τοῦ ὁποίου ὁ Πέτρος προΐσταται, εἶναι ἐμπειστευμένα ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὥστε νὰ συγκροτηθῇ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν σῶμα τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει πλήρως νὰ ἐνσωματωθῶν ὅλοι οἱ διυστάμενοι ἀδελφοί!!! Ἄλλαις λέξεσιν, ἡ Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ ἀξιοῖ διὰ τοῦ Διατάγματος αὐτοῦ τὴν πλήρη ὑποταγὴν τῶν ἐκτὸς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας Χριστιανῶν εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ Πάπα.

Ἀκολούθως τὸ «Διάταγμα» λέγει, ὅτι «ἡ Ἁγία Σύνοδος (τοῦ Βατικανοῦ) προτρέπει πάντας τοὺς Καθολικοὺς ὅπως, ἀναγνωρίζοντες τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν, λάβουν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὸ οἰκουμενικὸν ἔργον» (σελ. 8), ἐν συνεχείᾳ δὲ προσθέτει, ὅτι διὰ τοῦ ὄρου «Οἰκουμενικὴ κίνησις» νοοῦνται αἱ ἐνέργειαι καὶ αἱ πρωτοβουλίαι ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν, «συμφώνως πρὸς τὰς ποικίλας ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ἦτοι: πᾶσα προσπάθεια διὰ νὰ τεθοῦν κατὰ μέρος οἱ λόγοι, αἱ κρίσεις καὶ αἱ πράξεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀνταποκρίνονται οὔτε δικαίως οὔτε ἀληθῶς εἰς τὴν κατάστασιν τῶν διυσταμένων ἀδελφῶν καὶ συντείνου», ὡς ἐκ αὐτοῦ, εἰ τὸ νὰ καθιστοῦν δυσκολότερας τὰς μετ' αὐτῶν ἀμοιβαίας σχέσεις· ἀκολούθως δέ, κατὰ τὰς συνάξεις Χριστιανῶν ἐκ διαφόρων Ἐκκλησιῶν ἢ Κοινοτήτων, τὰς ὁργανομένους ἐν πνεύματι εὐσεβείας, ὁ «διάλογος» μεταξὺ κατηρτισμένων πραγματογνωμόνων, ἐνθα ἕκαστος ἐξηγεῖ κατὰ βῆθος

τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὁμολογίας αὐτοῦ καὶ δεικνύει ἐμπεριστατωμένως ὅτι χαρακτηρίζει αὐτήν. Διὰ τοῦ διαλόγου τούτου, ὄντως, πάντες ἀποκοτῶν πραγματικότεραν γνῶσιν καὶ συνάμα δικαιότεραν ἐκτίμησιν τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ζωῆς ἐκάστης Ὁμολογίας· τότε δὲ αἱ Ὁμολογίαι αὐταὶ ἔρχονται εἰς εὐρύτεραν συνεργασίαν εἰς παντὸς εἶδους ἐγχειρήματα, τὰ ὁποῖα, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις πάσης χριστιανικῆς συνειδήσεως, συμβάλλουν εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν καὶ καταλήγουν, ὅπου ἐπιτρέπεται, εἰς ὁμόφρονον προσευχήν. Τέλος, πάντες ἐξετάζουν τὴν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ πιστότητα αὐτῶν ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀναλαμβάνουν, ὡς ἀμοῖβην, σύντονον προσπάθειαν ἀνακαινίσεως καὶ ἀναπροσαρμογῆς» (σελ. 8—9).

Ὡς «Οἰκουμενικὴ κίνησις» χαρακτηρίζονται, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, μόνον αἱ ἐνέργειαι καὶ αἱ πρωτοβουλίαι τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν, ἦτοι τῆς ἐπιστροφῆς τῶν «διυσταμένων ἀδελφῶν» εἰς τὴν «μάνδραν» τοῦ Πάπα. Τὰ κύρια στοιχεῖα τῆς ἐν λόγῳ ρωμαιοπαπικῆς «Οἰκουμενικῆς κινήσεως» εἶναι: 1) ἡ προσπάθεια νὰ τεθοῦν κατὰ μέρος οἱ λόγοι, αἱ κρίσεις καὶ αἱ πράξεις αἱ μὴ ἀνταποκρινόμεναι εἰς τὴν κατάστασιν τῶν διυσταμένων ἀδελφῶν καὶ καθιστῶσαι δυσχερεστέρας τὰς μετ' αὐτῶν ἀμοιβαίας σχέσεις, καὶ 2) ὁ διάλογος μεταξὺ καλῶς κατηρτισμένων ειδικῶν κατὰ τὰς συνάξεις Χριστιανῶν ἐκ διαφόρων Ἐκκλησιῶν ἢ Κοινοτήτων, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ὀδηγήσῃ ταύτας εἰς καλυτέραν γνῶσιν καὶ δικαιότεραν ἐκτίμησιν τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ζωῆς ἐκάστης Ὁμολογίας, εἰς εὐρύτεραν συνεργασίαν καὶ ὁμόφρονον προσευχήν, εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ πιστότητος αὐτῶν ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν ἀνάληψιν συντόνου προσπάθειας ἀνακαινίσεως καὶ ἀναπροσαρμογῆς.

Ταῦτα εἶναι, τρόπον τινά, τὰ πλαίσια ἐντὸς τῶν ὁποίων πρέπει νὰ κινῶνται οἱ πιστοὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς προσέλκυσιν καὶ προσηλυτισμὸν τῶν «κεχωρισμένων ἀδελφῶν» καὶ ἐνσωματώσιν τῶν εἰς τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν. Πρὸς παραπλήρησιν δὲ τῶν ἀφελῶν, τὸ πονηρὸν καὶ καταχθόνιον αὐτὸ πρόγραμμα ὀνομάζεται «Οἰκουμενικὴ κίνησις», ἐνῶ κατ' οὐσίαν πρόκειται περὶ προπαγανδιστικῆς καὶ προσηλυτικῆς κινήσεως, προσηρμοσμένης πρὸς τὸ κλίμα καὶ τὰς συνθήκας τῆς ἐποχῆς μας.

Εἰς τί ἀποβλέπει ἡ «Οἰκουμενικὴ κίνησις», τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας φαίνεται σαφῶς καὶ ἐκ τῶν κατωτέρω: «Πάντα ταῦτα (δηλ. αἱ ἐνέργειαι καὶ αἱ πρωτοβουλίαι τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν), ἐκπληροῦμενα μετὰ συνέσεως καὶ ὑπομονῆς, τῇ ἐπιβλέψει τῶν Ποιμένων, ὑπὸ τῶν πιστῶν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, συμβάλλουν εἰς τὴν πρόοδον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀληθείας, τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς συνεργασίας, τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐνώσεως· ὥστε διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἀφροῦ ὑπερσηδηθῶν τὰ ἐμποδίζοντα τὴν τελείαν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν προσκόμ-

ματα, πάντες οἱ Χριστιανοὶ νὰ συναχθοῦν εἰς κοινὴν τέλεσιν τῆς Θείας Ἐὐχαριστίας, ἐν τῇ ἐνότητι τῆς μιᾶς καὶ μόνης Ἐκκλησίας· τὴν ἐνότητα ταύτην ὁ Χριστὸς ἀπ' ἀρχῆς ἐδώρησεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ, πιστεύομεν δέ, ὅτι αὕτη θὰ ὑφίσταται ἕσασαι ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ ἀξάνῃ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἕως τῆς συντελείας τῶν αἰώνων» (σελ. 9).

Περαιτέρω τὸ Διάταγμα λέγει ὅτι «τὸ ἔργον τῆς προπαρασκευῆς καὶ τῆς συνδιαλλαγῆς» (σ. 9) τῶν ἐπὶ μέρους ἀτόμων, τῶν ἐπιθυμούντων τὴν πλήρη κοινωνίαν μετὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, διακρίνεται ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ τῆς οἰκουμενικῆς δράσεως, «ἀλλὰ μετὰ τούτων οὐδεμία ἀντίθεσις ὑφίσταται, διότι ἀμφοτέρωτα προέρχονται ἐκ τῆς θαυμαστῆς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ» (σελ. 9). Ἐν συνεχείᾳ οἱ Καθολικοὶ προτρέπονται ὅπως ἐν τῇ οἰκουμἐνικῇ δράσει «δεικνύουν πλήρως ἐνδιαφέρον πρὸς τοὺς διισταμένους ἀδελφούς, προσευχόμενοι ὑπὲρ αὐτῶν, συζητούντες μετ' αὐτῶν περὶ τῆς Ἐκκλησίας, αὐτοὶ πραγματοποιοῦντες τὰ πρῶτα βήματα πρὸς ἐκείνους. Ὁφείλουν, πρὸ πάντων, νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν, μετ' εὐλικρινείας καὶ προσοχῆς, πᾶν ὅ,τι ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Καθολικῇ Οἰκογενεῖᾳ πρέπει νὰ ἀνανεωθῇ καὶ νὰ πραγματοποιηθῇ, ὥστε ἡ ζωὴ αὐτῆς νὰ μαρτυρῇ πιστότερον καὶ τρανότερον τὴν διδασκαλίαν καὶ τοὺς θεσμούς, τοὺς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν Ἀποστόλων παραδοθέντας» (σελ. 9). Διότι «παρὰ τὸ ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἐπροικίσθη διὰ πάσης τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποκαλυφθείσης ἀληθείας καὶ διὰ πάντων τῶν μέσων τῆς χάριτος, τὰ μέλη αὐτῆς ἐν τούτοις δὲν ζοῦν μεθ' ὅλης τῆς ἀρμοζούσης θερμότητος, ἢ ὅψιν τῆς Ἐκκλησίας λαμπερὸν ὀλιγότερον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν διισταμένων ἀδελφῶν καὶ ὅλης τῆς οἰκουμένης, ἢ δὲ ἀξίσεις τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπιβραδύνεται. Δι' ὃ πάντες οἱ Καθολικοὶ ὀφείλουν νὰ τείνουν εἰς τὴν χριστιανικὴν τελειότητα καί, ἕκαστος εἰς τὸν κύκλον αὐτοῦ, νὰ προσπαθῇ ὥστε ἡ Ἐκκλησία, τὴν ταπεινώσει καὶ τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι αὐτῆς περιφέρουσα, ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν νὰ ἐξαγνίζεται καὶ νὰ ἀνανεοῦται, ἕως ὅτου ὁ Χριστὸς παρῴσθη αὐτὴν Ἐαυτῷ ἔνδοξον, μὴ ἔχουσαν σπῆλον ἢ ρυτίδα» (σελ. 9).

Πάντες ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, φρουροῦντες τὴν ἐνότητα εἰς τὰ ἀναγκαῖα, ὀφείλουν νὰ διατηροῦν—συνεχίζει τὸ Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ—«τὴν πρέπουσαν ἐλευθερίαν τόσον εἰς τὰς διαφόρους μορφὰς τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ τῆς κανονικῆς τάξεως, ὅσον καὶ εἰς τὴν ποιικιλίαν τῶν λειτουργικῶν τύπων καί, μάλιστα, τὴν θεολογικὴν ἐπεξεργασίαν τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας, ἐν πᾶσι δὲ νὰ καλλιεργοῦν τὴν ἀγάπην. Οὕτω πράττοντες, πάντες γνησίως θὰ ἐκδηλώνουν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὴν καθολικότητα καὶ ἀποστολικότητα τῆς Ἐκκλησίας πληρέστερον» (σελ. 10).

Ἐπίσης «εἶναι ἀναγκαῖον, ὅπως οἱ Καθολικοὶ ἀναγνωρίζουν μετὰ χαρᾶς καὶ ἐκτιμῶν τὰς πράγματι χριστιανικὰς ἀξίας, τὰς ἐχούσας τὴν πηγὴν εἰς τὴν

κοινὴν κληρονομίαν καὶ εὕρισκομένους εἰς τοὺς διισταμένους ἀδελφούς» αὐτῶν (σελ. 10). Ὡσαύτως δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, «ὅτι πᾶν τὸ πραγματοποιούμενον διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τοῖς διισταμένοις ἀδελφοῖς δύναται νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἡμῶν. Πᾶν τὸ πράγματι χριστιανικὸν οὐδέποτε ἀντιτίθεται εἰς τὰς ἀληθεῖς ἀξίας τῆς πίστεως, ὀφείλει δὲ μᾶλλον νὰ συντελεῖ πάντοτε εἰς τὸ νὰ διεισδύσωμεν τελειότερον εἰς τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας» (σελ. 10).

«Αἱ διαιρέσεις μετὰ τῶν Χριστιανῶν ἐμποδίζουν τὴν Ἐκκλησίαν νὰ πραγματοποιῇ τὴν ἰδίαν αὐτῆς πληρότητα τῆς καθολικότητος εἰς ἐκεῖνα ἐκ τῶν τέκνων αὐτῆς, τὰ ὅποια ἀνήκουν μὲν εἰς αὐτὴν διὰ τοῦ βαπτίσματος, διίστανται δὲ ἀπὸ τὴν πλήρη κοινωνίαν αὐτῆς» (σ. 10).

Ἐν κατακλείδι τοῦ α' κεφαλαίου ὑπογραμμίζεται:

«Ἡ Ἁγία Σύνοδος διαπιστώνει μετὰ χαρᾶς τὴν ὁλονὴν ἀξάνουσαν συμμετοχὴν τῶν Καθολικῶν εἰς τὸ οἰκουμἐνικὸν ἔργον καὶ τὴν ἐμπιστεύεται εἰς τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ἐπισκόπους, ἵνα προωθήσουν αὐτὴν μετὰ προσοχῆς καὶ κατεθύνουν αὐτὴν μετὰ συνέσεως» (σελ. 10).

Αὐτὸ εἶναι τὸ περιεχόμενον τοῦ α' κεφαλαίου τοῦ Διατάγματος περὶ Οἰκουμενισμοῦ, τὸ ὅποιο περιέχει τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἀκολουθήσουν οἱ Καθολικοὶ ἐν τῇ συνεχεῖ προσπάθειᾳ των διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ αἰωνίου ὄνειρον των περὶ ὑποταγῆς ὁλοκλήρου τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου εἰς τὸν Πάπαν. Διότι ἡ ἐκ πρώτης ὄψεως ἀθάνα φράσις «ἀποκατάστασις τῆς ἐνότητος μετὰ πάντων τῶν Χριστιανῶν», τὴν ὅποιαν τώρα χρησιμοποιοῦν κατὰ κόρον πρὸς παραπλάνησιν τῶν ἀφελῶν, οὐδὲν ἄλλο σημαίνει εἰ μὴ τὴν «ἐπιστροφὴν» καὶ τὴν ὑποδούλωσιν τῶν «διισταμένων ἀδελφῶν» εἰς τὴν Παπικὴν Ἐκκλησίαν ὡς τὴν δῆθεν μίαν καὶ μόνην ἀληθῆ Ἐκκλησίαν, ἢ ὅποια ἔχει «τὴν πληρότητα τῶν μέσων τῆς σωτηρίας» (σελ. 8) καὶ ἢ ὅποια «ἐπροικίσθη διὰ πάσης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποκαλυφθείσης ἀληθείας καὶ διὰ πάντων τῶν μέσων τῆς χάριτος» (σ. 9).

Κατόπιν τῶν τοιούτων περὶ ἐαυτῆς ἀντιλήψεων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ὄντως ἀπορίας ἄξιον πῶς εἶναι δυνατόν ὀρθόδοξοι καθηγηταὶ Θεολογικῶν Σχολῶν καὶ Προκαθήμενοι Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν νὰ κόπτωνται κυριολεκτικῶς ὑπὲρ τοῦ «διαλόγου», τῆς προσεγγίσεως καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητος μετὰ τῆς Αἰτινικῆς Ἐκκλησίας, πρᾶγμα τὸ ὅποιο μόνον συμφορὰς ἐπιφυλάσσει διὰ τὴν Ὀρθοδοξίαν, ἢ ὅποια τόσας δοκιμασίας καὶ τόσα μαρτύρια ὑπέστη εἰς τὸ ἀπώτερον καὶ τὸ πρόσφατον παρελθὸν ἀπὸ τὸν παπισμὸν.

★

Τὸ δεύτερον κεφάλαιον τοῦ Διατάγματος περὶ Οἰκουμενισμοῦ, ἐπιγραφόμενον «Ἡ ἀσκήσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ», πραγματεύεται περὶ τῆς ἐν τῇ

πράξει ἐφαρμογῆς τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

«*Ἄ μέρημα διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἐνώσεως, ὑπογραμμίζει τὸ Διάταγμα, ἀφορᾷ εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν, τόσον εἰς τὸν λαὸν ὅσον καὶ εἰς τὸν κλήρον*» (σελ. 11) καὶ ὁδηγεῖ, «*κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ, εἰς πλήρη καὶ τελείαν ἐνότητα*» (σ. 11).

Ὡς μέσα τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἀναφέρονται: 1) Ἡ ἀνανέωσις τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία «ὡς ἀνθρώπινον καὶ ὡς γῆινον (;) καθίδρυμα» ἔχει ἀνάγκη διαρκοῦς μεταρρυθμίσεως παντὸς τοῦ μὴ τηρηθέντος τόσον καλῶς, λόγῳ τῶν ἀνθρωπίνων περιστάσεων, «εἴτε εἰς τὰ ἦθη, εἴτε εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, εἴτε εἰσέτι εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς διδασκαλίας» (σελ. 11). «Ἡ ἀνανέωσις αὕτη, λοιπόν, ἔχει σπουδαίαν οἰκουμενικὴν σημασίαν» (σ. 11) καὶ «ὡς ἐχέγγυα καὶ οἰωνοὶ ἀγγέλλοντες αἰσίως τὰς μελλούσας προόδους τοῦ οἰκουμενισμοῦ» (σ. 11) πρέπει νὰ θεωρηθοῦν οἱ διάφοροι τρόποι τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῶν ὁποίων πραγματοποιεῖται ἡ ἐν λόγῳ ἀνανέωσις, ὡς εἶναι ἡ βιβλικὴ καὶ λειτουργικὴ κίνησις, τὸ κήρυγμα τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κατήχησις, ἡ ἀποστολικὴ δράσις τῶν λαϊκῶν, αἱ νέαι μορφαὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἡ πνευματικὴ διδασκαλία περὶ τοῦ γάμου, ἡ κοινωνικὴ διδασκαλία καὶ δράσις τῆς Ἐκκλησίας. 2) Ἡ μεταστροφή τῆς καρδίας, διότι «δὲν ὑπάρχει ἀληθῆς οἰκουμενισμὸς ἄνευ ἐσωτερικῆς μεταστροφῆς» (σελ. 11), δηλ. ἄνευ ἀνανεώσεως τοῦ νοῦς, ἄνευ αὐταπαρνήσεως καὶ ἄνευ ἐλευθέρως διαχύσεως ἀγάπης. «Πρέπει νὰ ζητῶμεν συνεχῶς ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὴν χάριν τῆς εἰλικρινοῦς αὐταπαρνήσεως, τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς πραότητος εἰς τὸ διακονεῖν, ὡς καὶ τῆς ἀδελφικῆς μακροθυμίας ἐναντι τῶν ἄλλων» (σελ. 11—12). «Διὰ ταπεινῆς, λοιπόν, προσευχῆς ἃς ζητῶμεν συγχώρησιν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἀπὸ τοὺς διύσταμένους ἀδελφούς, ὡς καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν τοὺς πταίσαντας εἰς ἡμᾶς» (σελ. 12). Ἡ ἔνωσις τῶν χριστιανῶν θὰ προωθηθῇ καλύτερον καὶ θὰ πραγματοποιηθῇ περισσότερον «καθ' ὃ μέτρον θὰ προσπαθοῦν (πάντες οἱ πιστοὶ τοῦ Κυρίου) νὰ διάγουν βίον καθαρῶτερον συμφώνως πρὸς τὸ Εὐαγγέλιον. Διότι ὅσον ἐντονώτερον θὰ παραμείνουν ἠνωμένοι μετὰ τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τόσον βαθύτερον καὶ εὐκολώτερον θὰ δύνανται νὰ αὐξάνουν τὴν ἀμοιβαίαν ἀδελφωσύνην» (σ. 12). 3) Ἡ κοινὴ προσευχή. «Ἡ μεταστροφή αὕτη τῆς καρδίας καὶ ἡ ἀγιότης τοῦ βίου, ὁμοῦ μετὰ τῶν κατ' ἴδιαν καὶ τῶν ἀπὸ κοινοῦ δεήσεων, ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῶν χριστιανῶν, δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἡ ψυχὴ τῆς ὅλης οἰκουμενικῆς κινήσεως καὶ ἀξίως νὰ ὀνομασθῶν πνευματικὸς οἰκουμενισμὸς» (σελ. 12). Εἶναι δὲ συνήθεια τῶν Καθολικῶν νὰ συνέρχωνται πολλάκις πρὸς ἐπανάληψιν τῆς ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας εὐχῆς, τὴν ὁποίαν πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἀπηλύθυσεν ὁ Σωτὴρ πρὸς τὸν Πατέρα: «ἵνα πάντες ἐν ᾧσιν» (Ἰω. ιζ', 21). Διὰ τοῦτο «εἶναι ἐπιτρεπτόν, ἢ μᾶλλον εὐκαταίον, ὅπως οἱ

Καθολικοὶ συνέρχονται μετὰ τῶν διύσταμένων ἀδελφῶν εἰς προσευχὴν» ὑπὲρ τῆς ἐνότητος (σελ. 12), ἐνῶ «ἢ ἐν τοῖς ἱεροῖς κοινωνίαι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θεωρηθῶν ὡς μέσον χρησιμοποιοῦμεν ἀνεπιφυλάκτως πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν» (σ. 13), τῆς τοιαύτης κοινωνίας ἐξαρτωμένης κυρίως ἐν δύο ἀρχῶν: «ἐκ τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐκφραζομένης ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκ τῆς εἰς τὰ μέσα τῆς χάριτος συμμετοχῆς» (σελ. 13). 4) Ἡ ἀμοιβαία ἀδελφικὴ γνωριμία, καὶ μάλιστα «τοῦ ψυχικοῦ κόσμου τῶν διύσταμένων ἀδελφῶν» (σελ. 13). «Καθολικοὶ, δὲνόντως προητοιμασμένοι, ὀφείλουν νὰ ἀποκτήσουν καλύτεραν γνῶσιν τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἱστορίας, τῆς πνευματικῆς καὶ λειτουργικῆς ζωῆς, τῆς θρησκευτικῆς ψυχολογίας καὶ τῆς πνευματικῆς καλλιέργειας, αἱ ὁποῖαι προσιδιάζουσι εἰς τοὺς ἀδελφούς ἡμῶν» (σελ. 13). Ἐπίσης συμβάλλουν σημαντικῶς εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ «καὶ ἀμφοτέρωθεν συνάξεις διὰ τὴν διαπραγματεύσιν ἰδίως θεολογικῶν ζητημάτων, ἐνθα πάντες φέρονται ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους» (σελ. 13), διότι «ἐκ τοῦ τοιούτου διαλόγου προκύπτει ἐπίσης σαφέστερον ὁποῖα πράγματι εἶναι ἡ κατάστασις τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας» (σελ. 13). 5) Ἡ οἰκουμενικὴ μόρφωσις. «Τὰ θεολογικὰ μαθήματα, ὡς καὶ τὰ ἄλλα, ἰδίως τὰ ἱστορικά, ἐπιβάλλεται νὰ διδάσκωνται ὑπὸ οἰκουμενικῶν πνεύμα, ὥστε νὰ ἀνταποκρίνωνται καλύτερον εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων» (σ. 13), οἱ δὲ μέλλοντες ποιμένες καὶ ἱερεῖς «εἶναι ὄντως λίαν σημαντικὸν νὰ κατέχουν τὴν θεολογίαν ἐπεξεργασμένην κατ' αὐτὸν ἀκριβῆ τὸν τρόπον καὶ οὐχὶ ἀντιρρητικῶς, πρωτίστως εἰς τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς σχέσεις τῶν διύσταμένων πρὸς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἀδελφῶν» (σελ. 13). 6) Ὁ τρόπος ἐκφράσεως καὶ ἐκθέσεως τῆς πίστεως. «Ὁ τρόπος καὶ ἡ μέθοδος ἐκφράσεως τῆς Καθολικῆς πίστεως οὐδόλως πρέπει νὰ ἐμποδίζουσι τὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν διάλογον. Ἡ ἀκεραία διδασκαλία ἐπιβάλλεται νὰ ἐκτίθεται μετ' ἀπολύτου σαφηνείας. Οὐδὲν πλέον ἄσχετον πρὸς τὸν οἰκουμενισμὸν ἀπὸ τὸν ψευδῆ ἐκεῖνον εἰρηισμόν, ὅστις βλέπει τὴν καθαρότητα τῆς Καθολικῆς διδασκαλίας καὶ ἀμαυρώνει τὸ γνήσιον καὶ βέβαιον νόημα αὐτῆς» (σελ. 14). Ἐπὶ πλέον «κατὰ τὸν οἰκουμενικὸν διάλογον, οἱ Καθολικοὶ θεολόγοι, ἀκολουθοῦντες τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀσκοῦντες ἔρευναν μετὰ τῶν διύσταμένων ἀδελφῶν ἐπὶ τῶν θείων μυστηρίων, ὀφείλουν νὰ προχωροῦν ἐν ἔρωτι τῆς ἀληθείας, ἐν ἀγάπῃ καὶ ἐν ταπεινοφροσύνῃ. Συγκρίνοντες τὰς διδασκαλίας, ἃς ἐνθυμούνται, ὅτι ὑπάρχει μία τάξις ἢ μία «ἰεραρχία» τῶν ἀληθειῶν τῆς Καθολικῆς διδασκαλίας, διότι ἡ συνάφεια τῶν ἀληθειῶν τούτων πρὸς τὰς βασικὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς πίστεως εἶναι διάφορος. Ὅτῳ θὰ ἐξομαλυνθῇ ἡ ὁδός, ἢ ὁποῖα θὰ ἀγάγη πάντας, διὰ τῆς ἀδελφικῆς ἀμιλλῆς, εἰς βαθύτεραν γνῶσιν καὶ ἐμπνευστέραν φανέρωσιν τοῦ ἀνεξιχνιάστου πλοῦτου τοῦ Χριστοῦ» (σ. 14). Καὶ 7) Ἡ συνεργασία μετὰ τῶν διύσταμένων ἀδελφῶν, ἰδίως εἰς τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως εἰς τὸν

Τριαδικὸν Θεὸν ἐνώπιον ὄλων τῶν ἐθνῶν, ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ πεδίου, εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ τεχνικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὑπαναπτύκτων περιοχῶν, εἰς τὴν προώθησιν τοῦ ἀγαθοῦ τῆς εἰρήνης, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν ἐν χριστιανικῷ πνεύματι, εἰς τὴν καταπολέμησιν τῶν λιμῶν καὶ τῶν θεομηγιῶν, τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ καὶ τῆς πενίας, τῆς στεγαστικῆς κρίσεως καὶ τῆς ἀνίσου κατανομῆς τῶν ἀγαθῶν. «Διὰ τῆς συνεργασίας ταύτης, πάντες οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες δύνανται εὐκόλως νὰ μάθουν τίνι τρόπῳ εἶναι ἐφικτὸν νὰ γνωρίσουν καλῆτερον καὶ νὰ ἐκτιμήσουν περισσότερον ἀλλήλους, καὶ νὰ προετοιμάσουν τὴν ὁδὸν διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν» (σελ. 15).

Τὰ ἐν τῷ κεφαλαίῳ αὐτῷ διαλαμβανόμενα προορίζονται διὰ τοὺς λαϊκοὺς καὶ κληρικοὺς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀποτελοῦν, οὕτως εἰπεῖν, γενικὴν κατῆχησιν καὶ καθοδήγησιν διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ «παπικοῦ οἰκουμενισμοῦ», τοῦ ὁποίου ὁ σκοπὸς εἶναι ἡ προετοιμασία τῆς ὁδοῦ «διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν», τὴν ὁποίαν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἀντιλαμβάνονται ὡς «ἐπιστροφὴν» καὶ καθυπόταξιν τῶν «κεχωρισμένων ἀδελφῶν» εἰς τὸν Πάπαν.

★

Τὸ τρίτον κεφάλαιον τοῦ Διατάγματος περὶ Οἰκουμενισμοῦ, ἐπιγραφόμενον «Αἱ διϋστάμεναι Ἐκκλησίαι καὶ Ἐκκλησιαστικαὶ Κοινότητες ἐναντι τῆς Ρωμαϊκῆς Ἀποστολικῆς Ἐδρας», ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἀναφέρεται εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἐκκλησίας, τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὰς μετὰ τὸν ἰστ' αἰῶνα ἐμφανισθείσας Κοινότητας.

Ἐν πρῶτοις τὸ Διάταγμα παρατηρεῖ, ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἠκολούθησαν ἐκάστη τὴν ὁδὸν τῆς, ἠνωμέναι ὅμως διὰ τῆς ἀδελφικῆς κοινωνίας ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ μυστηριακῇ ζωῇ, «ἐνῶ ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐδρα ἐρρυθμίζε, κατὰ κοινὴν κατάνευσιν, τὰς διαφορίας, ἀνῆγειροντο τοιαῦται μετὰ τῶν ἐπὶ δογματικῶν καὶ κανονικῆς τάξεως ζητημάτων» (σελ. 16). Μετὰ τὸν ὡς ἄνω ἀβάσιμον ἰσχυρισμόν, ὅτι δῆθεν ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐδρα ἐρρυθμίζε τὰς δογματικὰς καὶ κανονικὰς διαφοράς, τὸ Διάταγμα ὁμιλεῖ κολακευτικώτατα περὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν. Οὕτω κ' ἡ Ἁγία Σύνοδος εὐχαρίστως ὑπενθυμίζει εἰς πάντας τὴν ἄνθησιν εἰς τὴν Ἀνατολὴν πολλῶν ἐπὶ μέρους ἢ κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, μετὰ τῶν ὁποίων τὴν πρῶτην θέσιν κατέχουν αἱ Πατριαρχικαὶ Ἐκκλησίαι, ἐξ ὧν οὐχὶ ὀλίγαι σεμνύνονται ὡς ἰδρυθεῖσαι ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν Ἀποστόλων. Διὰ τοῦτο ἴσχυσε καὶ ἰσῦει εἰσέτι μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν ἢ μέριμνα καὶ ἡ φροντίς πρὸς διατήρησιν, ἐν κοινωνίᾳ πίστεως καὶ ἀγάπης, τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων, αἱ ὁποῖαι ὀφείλουσαν νὰ συνδέουν, ὡς ἀδελφὰς τὰς κατὰ τόπους Ἐκκλησίας» (σελ. 16—17). Μετὰ ταῦτα τὸ Διάταγμα ὑπομνήσκει: «Δὲν πρέπει νὰ παρασιωπηθῇ ἐπίσης, ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς κατέχουν, ἀπὸ τῆς καταβολῆς αὐτῶν, ἕνα θησαυρόν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ

Ἐκκλησία τῆς Δύσεως ἠντλησε πολλὰ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν λειτουργικὴν πράξιν, τὴν πνευματικὴν παράδοσιν καὶ τὴν κανονικὴν τάξιν. Δὲν πρέπει ὡσαύτως νὰ ὑποτιμηθῇ τὸ ὅτι τὰ θεμελιώδη δόγματα τῆς χριστιανικῆς πίστεως περὶ Τριάδος καὶ περὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τοῦ σαρκωθέντος ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου, καθωρίσθησαν εἰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους, συγκληθείσας εἰς τὴν Ἀνατολὴν. Διὰ τὴν διατηρήσασιν τὴν πίστιν αὐτῶν, αἱ Ἐκκλησίαι αὗται πολλὰ ὑπέφερον καὶ ὑποφέρουν εἰσέτι» (σελ. 17).

Ἡ ἀποδοχὴ κατὰ διαφοροὺς μορφὰς καὶ τρόπους καὶ ἡ ἀπὸ τῆς καταβολῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐρμηνεία τῆδε ἀκαίρισε κατὰ διάφορον τρόπον τῆς παραδοθείσης διὰ τῶν Ἀποστόλων κληρονομίας, «ὁμοῦ μετὰ τῆς ἐλλείψεως ἀμοιβαίας κατανοήσεως καὶ ἀγάπης, ἐκτὸς τῶν ἐξωτερικῶν κινήτρων, ἔδωκαν λαβὴν εἰς τὰς διαιρέσεις» (σελ. 17). Διὰ τοῦτο ἡ Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ προτρέπει πάντας καὶ ἰδίως τοὺς προτιθεμένους νὰ ἐργασθῶν «διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνκαταίας πλήρους κοινωνίας μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἐξετάσουν μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς τὰς ἰδιαιτέρας συνθήκας τῆς γεννήσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὴν φύσιν τῶν σχέσεων, αἱ ὁποῖαι ἴσχυον μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐδρας πρὸ τοῦ χωρισμοῦ, σχηματίσουν δὲ ἐπὶ ὄλων τῶν ζητημάτων τούτων ὁρθὴν κρίσιν. Ταῦτα, ἐπιμελῶς τηρούμενα, θὰ ἀποβοῦν χρησιμώτατα εἰς τὸν προτιθέμενον διάλογον» (σελ. 17).

Ἀναφερόμενον ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν λειτουργικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν παράδοσιν τῶν Ἀνατολικῶν, τὸ Διάταγμα παρατηρεῖ: «Οὕτω, λοιπόν, διὰ τῆς τελείσεως, ἐν ἐκάστη ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίᾳ, τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ οἰκοδομεῖται καὶ αὐξάνει, ἡ δὲ μετὰ τῶν αὐτῶν κοινωνία φανεροῦται διὰ τῆς συλλειτουργίας» (σ. 17). «Εἰς τὴν λατρείαν ταύτην, οἱ Ἀνατολικοὶ μεγαλύνουν δι' ὄρασιότατων ὕμνων τὴν Ἀειπάρθενον Μαρίαν, τὴν ὁποίαν ἡ ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος διεκήρυξε Παναγίαν Θεοτόκον, ἵνα ὁ Χριστὸς ἀναγνωρισθῇ, ἀληθῶς καὶ σαφῶς, Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου, κατὰ τὰς Γραφάς, τιμοῦν δ' ὡσαύτως πολλοὺς Ἁγίους, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ τοὺς Πατέρας ὅλης τῆς Ἐκκλησίας» (σελ. 18).

Αἱ Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι ἔχουν, «ἀν καὶ διϋστάμεναι, ἀληθῆ μυστήρια—λόγω κυρίως τῆς Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς, τῆς Ἱερωσύνης καὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας—διὰ τῶν ὁποίων παραμένουν εἰσέτι ἠνωμένοι μεθ' ἡμῶν διὰ βαθυτάτου δεσμοῦ, ποιά τις ἐν τοῖς ἱεροῖς μετ' αὐτῶν κοινωνία, ὑπὸ εὐνοϊκὰς περιστάσεις καὶ τῇ ἐγκρίσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, εἶναι οὐχὶ μόνον ἐπιτρεπτή, ἀλλὰ καὶ ἀξιοσύστατος» (σελ. 18).

Περαιτέρω ἐξαίρεται ὁ πνευματικὸς πλοῦτος καὶ ἡ μοναχικὴ πνευματικότης τῆς Ἀνατολῆς καὶ συνιστᾶται ἐντόνως «ὅπως οἱ Καθολικοὶ ἐνδιατρίβουν συχνότερον εἰς τοὺς πνευματικοὺς τούτους θησαυροὺς τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων, οἱ ὁποῖοι ὑψώνουν ὄλον

τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν θεωρίαν τῶν θείων μυστηρίων» (σελ. 18). Πάντες πρέπει νὰ γνωρίζουν, νὰ σέβονται καὶ νὰ προάγουν τὴν πλουσιωτάτην λειτουργικὴν καὶ πνευματικὴν κληρονομίαν τῶν Ἀνατολικῶν «διὰ νὰ διαφυλαχθῇ πιστῶς ἡ πληρότης τῆς χριστιανικῆς παραδόσεως καὶ νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ συμφιλίωσις μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν Χριστιανῶν» (σελ. 18).

Ἀναφερόμενον περαιτέρω εἰς τὴν ἰδιαιτέραν κανονικὴν τάξιν τῶν Ἀνατολικῶν, τὸ Διάταγμα λέγει: «Ἡ Ἁγία Σύνοδος διακηρύττει, πρὸς ἄρσιν πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς, αἱ ὁποῖαι εἶναι μνήμονες τῆς ἀναγκαίας ἐνότητος τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, διαθέτουν τὴν ἐξουσίαν νὰ κυβερνοῦν ἑαυτὰς συμφώνως πρὸς ἰδίους νόμους, ὡς πλέον ἀρμοζοντας εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ αὐτῶν καὶ ὡς πλέον καταλλήλους διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ συμφέροντος τῶν ψυχῶν. Ἡ τελεία τήρησις τῆς παραδεδωμένης ταύτης ἀρχῆς, ἡ ὁποία δὲν ἐτηρήθη πάντοτε, εἶναι μία ἐκ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων προϋποθέσεων πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος» (σελ. 18).

«Ὅσα ἐλέγησαν ἀνωτέρω περὶ τῆς ἐνόμου ποιουλίας ἐπιθυμοῦμεν νὰ διακηρύξωμεν καὶ περὶ τῆς διαφόρου θεολογικῆς διατυπώσεως τῶν δογμάτων. Πράγματι, προκειμένου περὶ τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας, ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δύσιν, πρὸς γνῶσιν καὶ ὁμολογίαν τῶν θείων μυστηρίων, μέθοδοι καὶ τρόποι διάφοροι. Ὡς ἐκ τούτου, οὐδόλως παράδοξον, ὅτι εἶναι ἀπόψεις τοῦ ἀποκεκαλυμμένου μυστηρίου κατέστησαν ἀντιληπτά προσηφνέστερον καὶ ἐφωτισθησαν καλύτερον πότε ὑπὸ τῶν μὲν καὶ πότε ὑπὸ τῶν δέ, καὶ οὕτως αἱ διάφοροι θεολογικαὶ διατυπώσεις δύνανται νὰ θεωρηθοῦν, οὐχὶ σπανίως, ὡς συμπληροῦσαι μᾶλλον ἑαυτὰς ἢ ὡς ἀντιτιθέμεναι πρὸς ἀλλήλας. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς αἰθνητικὰς θεολογικὰς παραδόσεις τῶν Ἀνατολικῶν, ὀφείλομεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι εἶναι ἐρριζωμένα στερεῶς ἐπὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀναπτύσσονται καὶ ἐκφράζονται διὰ τῆς ἑπιχειρηματικῆς ζωῆς, τρέφονται ἐκ τῶν ἔργων τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων καὶ τῶν πνευματικῶν συγγραφέων καὶ τείνουν πρὸς τὸν ὀρθὸν κανόνα ζωῆς, ἔτι δὲ περισσότερον πρὸς τὴν πλήρη θεωρίαν τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας» (σελ. 19).

Ἡ Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ, εὐχαριστοῦσα τὸν Θεόν, διότι πολλοὶ Ἀνατολικοὶ, τέκνα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, «φυλάττουν τὴν κληρονομίαν ταύτην καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ βιώσουν αὐτὴν καθαρώτερον καὶ πληρέστερον, τελούντες ἤδη ἐν πλήρει κοινωνίᾳ μετὰ τῶν τηρούντων τὴν δυτικὴν παράδοσιν ἀδελφῶν, διακηρύττει, ὅτι ὁλόκληρος ἡ πνευματικὴ καὶ ἡ λειτουργικὴ, ἡ κανονικὴ καὶ ἡ θεολογικὴ αὕτη κληρονομία, καθ' ὅλας τὰς διαφόρους παραδόσεις αὐτῆς, ἀνήκει πλήρως εἰς τὴν καθολικότητα καὶ τὴν ἀποστολικότητα τῆς Ἐκκλησίας» (σελ. 19).

Ταῦτα πάντα ἐξετάσασα καλῶς, ἡ Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ ἐπαναλαμβάνει, ὅτι «πρὸς ἀποκατάστασιν ἢ διαφύλαξιν τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἐνότητος», πρέπει «μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι βάρος πλὴν τῶν ἐπάνω γε»

(σελ. 19) καὶ εἶχεται, ὅπως πᾶσαι αἱ ἀπὸ τοῦδε προσπάθειαι τείνουν «πρὸς τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἐνότητος ταύτης, ἰδίως διὰ τῆς προσευχῆς καὶ τοῦ ἀδελφικοῦ διαλόγου περὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς πλέον ἐπειγούσας ἀνάγκας τοῦ συγχρόνου ποιμαντικοῦ ἔργου» (σελ. 19). Ὅμοίως συνιστᾷ εἰς τοὺς ποιμένας καὶ εἰς τοὺς πιστοὺς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἀποκαταστήσουν σχέσεις καὶ ἀναπτύξουν «ἀδελφικὴν συνεργασίαν ἐν πνεύματι ἀγάπης καὶ πέραν πάσης τάσεως ἀνταγωνισμοῦ» (σ. 19) μετ' ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι δὲν εὐρίσκονται πλέον εἰς τὴν Ἀνατολὴν, ἀλλὰ ζοῦν μακρὰν τῆς πατρίδος αὐτῶν. «Ἐν τῷ ἔργῳ τοῦτο προωθηθῇ ὁλοφύχως, ἡ Ἁγία Σύνοδος ἐλπίζει, ὅτι εἰς τὸ μέλλον, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ μεσοτοιχοῦ τοῦ χωρίζοντος τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀνατολῆς ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Δύσεως, θὰ καταστῇ μία μόνον οἰκοδομὴ, τεθεμελιωμένη ἐπὶ τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ποιεῖ τὰ ἀμφότερα ἓν» (σελ. 19—20).

Εἰς τὸ δεύτερον τμήμα τοῦ κεφαλαίου αὐτοῦ ἡ Σύνοδος ὁμιλεῖ περὶ τῶν ἐν τῇ Δύσει διύσταμένων Ἐκκλησιῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Κοινοτήτων, αἱ ὁποῖαι ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Ἐδρᾶς τῆς Ρώμης μετὰ τὸν 16^{ον} αἰῶνα, ἀλλὰ «συνδέονται μετὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας δι' ἰδιαιτέρας συγγενείας καὶ σχέσεως» λόγω τῆς μακρᾶς διαβιώσεως κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ κοινωνίᾳ, μεταξὺ δὲ «τῶν διατηρουσῶν ἐν μέρει τὰς Καθολικὰς παραδόσεις καὶ θεσμούς, ἡ Ἀγγλικανικὴ Κοινότης κατέχει ἰδιαιτέραν θέσιν» (σ. 16).

«Επιβάλλεται, ὁμως, νὰ ἀναγνωρισθῇ, ὅτι ἐφίστανται σοβαρώταται διαφοραὶ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Κοινοτήτων τούτων καὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, οὐχὶ μόνον διὰ λόγους ἱστορικούς, κοινωνιολογικούς, ψυχολογικούς καὶ πνευματικῆς καλλιέργειας, ἀλλὰ πρωτίστως διὰ λόγους ἐρμηνείας τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας» (σ. 20). Οἱ Διαμαρτυροῦμενοι λαμβάνουν διάφορον ἢ οἱ Καθολικοὶ στάσιν «ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς σχέσεως μεταξὺ Ἁγίας Γραφῆς καὶ Ἐκκλησίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ, κατὰ τὴν Καθολικὴν πίστιν, ἡ μετ' αἰθνητικῆς διδασκουσᾶς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς κατέχει ἰδιαιτέραν ὅλως θέσιν εἰς τὸ ἐκθέτειν καὶ κηρύττειν τὸν γραπτὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Παρὰ ταῦτα ὁμως, ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι, εἰς ἓνα διάλογον, λαμπρὸν μέσον εἰς τὴν κραταίαν χεῖρα τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἐνότητος ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ὁ Σωτὴρ προσφέρει εἰς πάντας τοὺς ἀθρώπους» (σελ. 21).

Εἰς τὸ τέλος τοῦ Διατάγματος περὶ Οἰκουμενισμοῦ «ἡ Ἁγία Σύνοδος προτρέπει τοὺς πιστοὺς νὰ ἀποσχον πάσης ἐλαφρότητος ἢ παντὸς ἀσυνέτου ζήλου, δυναμένου νὰ βλάψουν τὴν πρόοδον τῆς ἐνότητος. Πράγματι, ἡ οἰκουμενικὴ αὐτῶν δραστηριότης δὲν δύναται νὰ εἶναι εἰ μὴ πλήρως καὶ εὐκρινῶς Καθολικὴ, δηλαδὴ πιστὴ εἰς τὴν ἐκ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων παραληφθεῖσαν ἀλήθειαν καὶ σύμφωνος πρὸς τὴν πίστιν, τὴν ὁποίαν ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἀνέκαθεν ὁμολογεῖ, τείνουσα δὲ συνάμα πρὸς ἐκείνην

τὴν πληρότητα, πρὸς τὴν ὁποίαν, ἐν τῇ παρόδῳ τῶν καιρῶν, ὁ Κύριος θέλει τὸ Σῶμα αὐτοῦ νὰ ἀναπτύσσεται» (σ. 23). Ἀκολουθῶς διακηρύσσεται ὅτι «ὁ ἅγιος αὐτὸς σκοπὸς τῆς συμφιλίωσης πάντων τῶν Χριστιανῶν ἐν τῇ ἐνότητι τῆς μᾶς καὶ μόνης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὑπερβαίνει τὰς ἀνθρωπίνους δυνάμεις καὶ ἰκανότητας» (σ. 23) καὶ ὅτι ἡ Σύνοδος ἐναποθέτει ἐξ ὀλοκλήρου τὴν ἐλπίδα αὐτῆς εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας προσευχὴν τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην τοῦ Πατρὸς, εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

*

Τοῦτο εἶναι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ περιεχόμενον τοῦ «Διατάγματος περὶ Οἰκουμενισμοῦ», τὸ ὁποῖον ἐξακριβώθη ὑπὸ τινῶν ὡς «ἐπαναστατικόν» καὶ περιέχον πολλὰ ἐπιδοφόρα καὶ ἐνθαρρυντικὰ στοιχεῖα, δυνάμενα νὰ προαγάγουν τὸν «διάλογον» μεταξύ τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Κοινοτήτων. Ἀλλὰ ταῦτα οὐδεμίαν σχεδὸν ἔχουν ἀξίαν, τοῦλάχιστον δι' ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους, διότι ἀποτελοῦν προπαγανδιστικὰ πυροτεχνήματα πρὸς δελεασμὸν καὶ παραπλάνησιν τῶν ἀφελῶν.

Τὸ «Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ» κάμνει σαφῆ διάκρισιν μεταξύ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Κοινοτήτων, τὰς ὁποίας θεωρεῖ ὑποδεστέρας τῆς Παπικῆς. Ἡ μία καὶ μόνη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι, κατὰ τὸ «Διάταγμα», ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία. Ὁμιλοῦν περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Κοινοτήτων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν πλήρη κοινωνίαν μὲ τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, τὸ Διάταγμα προσθέτει: «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ δὲν ἀπαξιοῖ νὰ τὰς χρησιμοποιῇ ὡς μέσα σωτηρίας, τῶν ὁποίων ἡ δύναμις ἀπορρέει ἀπὸ τὴν πληρότητα χάριτος καὶ ἀληθείας, ἥτις εἶναι ἐμπειπιστευμένη εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν» (σελ. 7).

Εὐθὺς μετὰ ταῦτα τὸ Διάταγμα ὑπογραμμίζει: «Ἐν τούτοις, οἱ διίστάμενοι ἀδελφοὶ ἡμῶν, εἴτε ἐπὶ μέρους, εἴτε αἱ Κοινότητες καὶ αἱ Ἐκκλησίαι αὐτῶν, δὲν ἀπολαμβάνουν τὴν ἐνότητα ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἠθέλησε νὰ ἐπιδαφιλεύσῃ εἰς πάντας ὄσους ἀνεγέννησε καὶ ἀνεζωοποίησεν εἰς ἓν σῶμα καὶ εἰς καινότητα ζωῆς, ὡς μαρτυροῦν ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ σεπτὴ Παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ μόνης, πράγματι, τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία εἶναι γενικὸν ὄργανον σωτηρίας, δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ὅλη ἡ πληρότης τῶν μέσων τῆς σωτηρίας. Διότι μόνον εἰς τὸν ἀποστολικὸν Σύλλογον, τοῦ ὁποίου ὁ Πέτρος προΐσταται, εἶναι ἐμπειπιστευμένα ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς Καινῆς Διαθήκης» (σελ. 7—8). Ὀλίγον περαιτέρω τονίζεται ὅτι «ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἐπροκίσθη διὰ πάσης τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποκαλυφθείσης ἀληθείας καὶ διὰ πάντων τῶν μέσων τῆς χάριτος» (σελ. 9).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει καταφανῶς, ὅτι ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία θεωρεῖ ἑαυτὴν ὡς τὴν μίαν καὶ μόνην Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι, κατὰ συνέ-

πειαν, ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐνότητος μεταξύ πάντων τῶν Χριστιανῶν θὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς «ἐπιστροφῆς» τῶν «κεχωρισμένων ἀδελφῶν» εἰς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία δῆθεν μόνη κατέχει «τὴν πληρότητα χάριτος καὶ ἀληθείας».

Τὸ «Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ» ἐξαίρει ἐπίσης καὶ τὸ ἀπόλυτον πρωτεῖον ἐξουσίας ἐφ' ὅλον τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τοῦ Πάπα ὡς διαδόχον τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ ἀντιπροσώπου τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὸν λόγον του ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς Γ' περιόδου τῶν ἐργασιῶν τῆς Β' ἐν Βατικανῶν Συνόδου ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' ἐτόνισεν ἀλαζονικῶς: «Ἐγὼ ὁ Πάπας συγκεντρῶ ἐν τῷ προσώπῳ μου καὶ τῷ ἁγίῳ ἀξιωματί μου πᾶσαν τὴν Ἐκκλησίαν». Γενικῶς δὲ ἡ Σύνοδος κατώχρωσεν ἐκ νέου τὸ πρωτεῖον ἐξουσίας καὶ τὸ ἀλάθητον τοῦ Πάπα ὡς κεφαλῆς τῆς ὄρατῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἔχει κανεὶς τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ὁ Πάπας ἐξώρισεν τὸν Χριστὸν ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἔχει περιορίσει τὴν ἐξουσίαν Του ὡς κρατῶν τὰς κλεῖς τοῦ ἄδου, τοῦ καθαρτηρίου καὶ τοῦ παραδείσου.

Σύμφωνος πρὸς τὴν διδασκαλίαν ταύτην περὶ Ἐκκλησίας καὶ τῆς θέσεως τοῦ Πάπα ἐν αὐτῇ εἶναι καὶ ὁ ἐν τῷ Διατάγματι αὐτῷ ἀναπτυσσόμενος «ρωμαιοκαθολικὸς οἰκουμενισμὸς». Ἡ οἰκουμενικὴ δραστηριότης τῶν πιστῶν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ εἶναι, ὡς λέγει τὸ Διάταγμα, «πλήρως καὶ εἰλικρινῶς Καθολικὴ, δηλαδὴ πιστὴ εἰς τὴν ἐκ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων παραληφθεῖσαν ἀλήθειαν καὶ σύμφωνος πρὸς τὴν πίστιν, τὴν ὁποίαν ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἀνέκαθεν ὁμολογεῖ» (σελ. 23).

Τὸ πνεῦμα τοῦ Διατάγματος περὶ Οἰκουμενισμοῦ εἶναι, ὅτι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος μεταξύ πάντων τῶν Χριστιανῶν τυγχάνει ἡ ἐκ μέρους τῶν κεχωρισμένων ἀδελφῶν ἀναγνώρισις τοῦ πρωτείου ἐξουσίας τοῦ Πάπα ἐφ' ὀλοκλήρου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου καὶ ἡ ὁμολογία ὅτι ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἡ μόνη ἀληθῆς Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ταυτίζεται πρὸς τὴν Μίαν, Ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ὅτι συνεπῶς πάντες οἱ ἐκτὸς τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας εὐρισκόμενοι ὀφείλουν νὰ ἐπανέλθουν εἰς αὐτὴν ὡς τὴν μόνην ἀληθῆ Ἐκκλησίαν, κατέχουσαν πᾶσαν τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποκαλυφθεῖσαν ἀλήθειαν καὶ πάντα τὰ μέσα τῆς χάριτος. Παραμένει δηλ. ἀμετάβλητος ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἐπιστροφή καὶ ἡ ὑποταγὴ πάντων τῶν «αἰρετικῶν» καὶ «σχισματικῶν» ἢ—ὡς ἀποκαλοῦνται τώρα διὰ προπαγανδιστικούς λόγους—«κεχωρισμένων ἀδελφῶν» εἰς τὸν Πάπαν.

Ἐπὶ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς εἶναι ἀδύνατος οἰαδῆποτε προσέγγισις καὶ οἰοσδῆποτε «διάλογος» τῆς Ὀρθοδόξου μετὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρωτεῖον ἐξουσίας καὶ τὸ ἀλάθητον τοῦ Πάπα παραμένουν ἡ πέτρα σκανδάλου, ἐμποδιζούσα τὴν προσέγγισιν καὶ τὴν ἱερὰν ὑπόθεσιν τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐὰν δὲν τροποποιηθῇ ἡ λατινικὴ διδασκαλία περὶ τοῦ πρωτείου ἐξουσίας καὶ τοῦ

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΦΩΤΙΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΜΟΝΗΝ ΠΕΝΤΕΛΗΣ

Με σεμνότητα ἐωρτάσθη τὴν ἡμέραν Φεβρουαρίου ἐ.ε. εἰς τὴν Ἱεράν Μονὴν Πεντέλης ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου καὶ ἁγίου Πατριάρχου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Φωτίου, ὅστις ἀνεδείχθη φωστὴρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀκαταμάχητος ἀγωνιστὴς τόσο κατὰ τῆς παραποιοήσεως τῆς Χριστιανικῆς πίστεως ὑπὸ τοῦ παπισμοῦ, ὅσον καὶ κατὰ τῶν ἀποπειρῶν τῆς Ρωμαιοπαπικῆς Ἐκκλησίας νὰ ὑποτάξῃ καὶ ὑποδουλώσῃ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ἡ σεμνὴ τελετὴ ἤρχισε διὰ τῆς τελέσεως τῆς θείας Λειτουργίας ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Μονῆς ταύτης, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαρωνείας κ. Τιμοθέου. Τὴν θείαν Λειτουργίαν παρηκολούθησαν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος, οἱ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοὶ Σύεδροι καὶ οἱ ἐν Ἀθήναις παρεπιδημοῦντες Σεβ. Ἀρχιερεῖς, καθὼς καὶ πικρὸν πλήθος κόσμου.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας Λειτουργίας ὁ Μακαριώτατος παρέθεσε γεῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον παρέκάθησαν οἱ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοὶ Σύεδροι: Ἡλείας κ. Γερμανός, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεώργιος, Μαρωνείας κ. Τιμοθέος, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανός, Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Πολύκαρπος καὶ Κίτρος κ. Βαρνάβας, οἱ ἐν Ἀθήναις παρεπιδημοῦντες Σεβ. Μητροπολίται Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιος, Ἐλασσῶνας

κ. Ἰάκωβος καὶ Σύρου καὶ Τήνου κ. Δωρόθεος, οἱ καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κ.κ. Παναγιώτης Τρεμπέλας, Γεράσιμος Κονιδάρης, Ἀνδρέας Φυτράκης, Μᾶρκος Σιώτης, Κωνσταντῖνος Μουρατίδης καὶ Βασίλειος Δευτάκης, ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πανοσ. ἀρχιμ. Σεβαστιανός Ἀσπιώτης, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν πανοσ. ἀρχιμ. Χρυσόστομος Λάλος, ὁ γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πανοσ. ἀρχιμ. Χρυσόστομος Κουσκουτόπουλος καὶ ἄλλοι προσκεκλημένοι.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ὠμίλησεν ἐξ ὑπογυίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, ὅστις δι' ἐμπνευσμένων λόγων ἐσκιαγράφησεν τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν τοῦ μεγάλου καὶ ἁγίου Πατριάρχου Φωτίου, τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ μαρτύριά του διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ὀρθοδοξίας.

Μετὰ ταῦτα ὠμίλησεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἡλείας κ. Γερμανός, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἑξῆς:

*Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατοι,
Ἐλλογιμώτατοι,*

Εἶναι ἱστορικῶς μεμαρτυρημένον καὶ ἀπὸ μακροαῖωνα πείραν ἔχει κωρωθῆ, ὅτι εἰς ἡμέρας, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ Ὀρθοδοξία ἐκινδύνευσε, καὶ εἰς κρισί-

ἀλαθῆτος τοῦ Πάπα, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία οὐδεμίαν κοινωνίαν δύναται νὰ ἔχῃ μὲ τὸ Βατικανὸν καὶ τὸν καθολικὸν κόσμον. Ἡ Β' ἐν Βατικανῷ Σύνοδος ἔδειξεν, ὅτι ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἔτοιμος νὰ κάμῃ οἰανδήποτε ὑποχώρησιν πρὸς τὰς ἄλλας Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καὶ Κοινοτήτας, ἀρκεῖ νὰ μὴ θιγῇ τὸ πρωτεῖον ἐξουσίας καὶ τὸ ἀλάθητον τοῦ Πάπα. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πρωτεῖον καὶ τὸ ἀλάθητον τοῦ Πάπα σκανδαλίζουν σφόδρα τοὺς μὴ Καθολικούς, τελευταίως ἤρχισαν τὰ «προνόμια» αὐτὰ τοῦ Πάπα νὰ καλοῦνται ὑπὸ τινων Ρωμαιοκαθολικῶν θεολόγων «λειτουργικὰ χάρισματα» (charismes fonctionnels) θείας προελεύσεως ἐπιτρέποντα εἰς αὐτὸν νὰ ἀποφαίνεται ἐπὶ ζητημάτων πίστεως, ἠθικῆς καὶ τάξεως (Πρβλ. περιοδ. «Vers l'unité chrétienne», φύλ. Μαΐου—Ἰουνίου 1965, σελ. 29). Ὁ σκοπὸς τῆς μετονομασίας αὐτῆς εἶναι προφανής, δὲν πρόκειται ὅμως νὰ ἐξαπατήσῃ κανένα. Ἀντὶ νὰ καταφεύγουν εἰς τοιαύτας μετονομασίας θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ τροποποιήσουν τὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς θέσεως τοῦ Πάπα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀνοθεύτου Παραδόσεως τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἢ νὰ δηλώσουν εὐθέως καὶ εἰλικρινῶς, ὅτι ἐμμένουν εἰς τὴν μέχρι τοῦδε διδασκαλίαν των περὶ τῶν «προνομίων» τοῦ

Πάπα.

Ἐφαρμόζουσα τὸ «Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ»—τὸ ὁποῖον περιέχει τὰς βασικὰς ἀρχάς, τὰς κατευθύνσεις καὶ τοὺς τρόπους, διὰ τῶν ὁποίων οἱ Καθολικοὶ θὰ δυνηθῶν νὰ προωθήσουν «τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος μεταξὺ πάντων τῶν Χριστιανῶν»—ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία θὰ ἀναπτύξῃ προσεχῶς συστηματικὴν καὶ ὀργανωμένην προπαγανδιστικὴν καὶ προσηλυτιστικὴν δραστηριότητα εἰς βάρος καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Οἱ Ποιμένες καὶ οἱ πιστοὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔχουν χρέος νὰ ἀποκτήσουν συνείδησιν τοῦ διαγραφόμενου κινδύνου καὶ νὰ ἀγωνισθῶν διὰ τὴν ἀποτροπὴν του. Καὶ εἶναι πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μας ἡ Χρυσόστομος, διότι αὐτὸς πρῶτος διείδε τὸν ἐπερχόμενον κίνδυνον καὶ διότι ἠγωνίσθη καὶ ἐξακολουθεῖ ἀγωνιζόμενος ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον του, ἀναδειχθεὶς ἀγωνιστὴς φρουρὸς καὶ πρόμαχος τῆς τρισαγίας Ὀρθοδοξίας μας.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μας θὰ δυνηθῇ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν κίνδυνον αὐτὸν μόνον ἠνωμένη καὶ ἰσταμένη ἀκλονήτως ἐπὶ τοῦ θεμελίου τῆς πίστεως, καλλιέργουσα τὴν εὐσέβειαν καὶ διαφυλάττουσα ἀνόθευτον τὴν μεγάλην πνευματικὴν κληρονομίαν τῆς.

A.

μους στιγμὰς τῆς Ἐθνικῆς μας Ἱστορίας, ἀνεφάνησαν μορφαὶ προνομιοῦχοι καὶ ἡγετικά, ἀνεφάνησαν πλώρια ἀναστήματα, τὰ ὁποῖα ἔσωσαν τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ ἐκλείσαν τὸ Ἔθνος.

Ἐνα τοιοῦτον γιγάντιον ἀνάστημα εἶναι καὶ ὁ Ἱερός Φώτιος, οὗτινος τὴν μνήμην εορτάζομεν σήμερον, καὶ ἐξ ἧς ἀντλοῦμεν ἐλπίδα καὶ πίστιν, ὅτι θὰ θριαμβεύσῃ ἡ Ὁρθόδοξος Πίστις ἀνὰ σύμπαντα τὸν κόσμον.

Εἶναι ὁ Ἱερός Φώτιος, μία ἀπὸ τὰς μεγίστας καὶ ὑπερόχους μορφὰς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς παγκοσμίου Ἱστορίας, ὅστις ἐσταμάτησε τὴν λαίλαπα τῆς Ἐκκλησίας τῶν Παπῶν, ἣτις ἀπειράθη νὰ καταστήσῃ θεραπαινίδα τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐγενήθη ὁ Μέγας Φώτιος ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 820 ἐκ γονέων εὐσεβῶν καὶ μαρτύρων ὑπὲρ τῆς Πίστεως, ἀνεψιὸς δὲ ἐκ πατρὸς τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἁγίου Ταράσιου, ὅστις προήδρευσε τῆς Ἁγίας Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ὁ Φώτιος ἔλαβεν ἀπὸ τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν ἀφαστον ὕψος διανοίας, καταπλήσσοσαν μεγαλοφυΐαν, πνεῦμα σπιθηροβόλον, ἰσχυροτάτην θέλησιν καὶ ἀλόγιστον δραστηριότητα. Ἐμορφώθη πολυμερῶς καὶ πλουσιώτατα, καὶ ἀπέβη τὸ κῆρυγμα τῆς ἐποχῆς του ἐν τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἀνακτόροις.

Ἐδύσκόμεθα εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους 857, ὅτε χηρεύει ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος, καταβιβασθέντος τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου.

Κλῆρος καὶ λαὸς καὶ Βασιλεὺς στρέφονται πρὸς τὸν Φώτιον, ἀρνούμενον πεισιμόνως, ἐπειδὴ ἦτο λαϊκὸς καὶ μόλις 37 ἔτων.

Ἡ φωνὴ πάντων, ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, τὸν ἀναγκάζουν εἰς ὑποταγὴν, καὶ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν κείρεται Μοναχός, χειροτονεῖται Διάκονος καὶ Πρεσβύτερος καὶ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων ἀνέρχεται εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον.

Ἡ ἐσωτερικὴ ποιμαντορικὴ του δράσις εἶναι ἀπαράμιλλος, καὶ ἡ ἐξωτερικὴ Ἱεραποστολικὴ του δράσις μεγαλειώδης, ἀφ' οὗ προσήγαγεν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν τοὺς Ρώσους, τοὺς Βουλγάρους, τοὺς Σέρβους, τοὺς Βλάχους, τοὺς Μοραβούς, τοὺς Κροάτας καὶ τοὺς Βοημούς.

Ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας μας ἔλλοχεοῦν, καὶ εἶναι οὗτοι οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, ἡ Ἐκκλησία τῶν Παπῶν τῆς Ρώμης, ἐπὶ αἰῶνας ἐβάδιζε μετὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἁγίαν Ἐκκλησίαν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τὸν ἴδιον δρόμον τῆς Πίστεως. Ἀλλὰ δοξασίαι ξέναι πρὸς τὸ ἀκραιφνὲς πνεῦμα τῆς Ἐδωγγελικῆς ἀληθείας, ἀσεβῆς προσθήκη εἰς τὸ Θεόπνευτον Σύμβολον τῆς Πίστεως, φρόνημα κοσμικὸν καὶ θλιβεροὶ πόθοι τοῦ Ἀλαθίτου καὶ τοῦ Πρωτείου, ἤρχισαν νὰ πνέουν ὡς καυστικὸς ἀνεμος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ὡς στοργικὴ ἀδελφὴ προσεπάθησε νὰ διαφωτίσῃ, νὰ πείσῃ καὶ συγκροτήσῃ τὴν Δύσιν εἰς τὸν κατήφορον τῆς πλάνης, ἀλλὰ ματαίως. Οἱ ἡγέται τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἔπαθον θόλωσιν διανοίας καὶ σκλήρυνσιν συνειδήσεως καὶ περιέμενον τὴν κατάλληλον στιγμήν νὰ ὑποδουλώσουν τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολίην.

Θεῖα συνάρσει, κατὰ τὴν κρίσιμον μάχην, τοὺς οἰκάκας τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως ἐκράτει ἡ στιβαρὰ χεὶρ τοῦ Μεγάλου Φωτίου. Τὰ κόμματα τῆς πλάνης διελύθησαν ἐπάνω εἰς τὸν ἀκλόνητον κυματοθραύστην, ποῦ λέγεται Ὁρθοδοξία, ἐκπροσωπηθεῖσα εἰς κρίσιμον στιγμήν ἀπὸ τὸν Τιτᾶνα Μέγαν Φώτιον.

Ἡ Ὁρθόδοξος Πίστις κατὰ τὴν δυσχιλιετῆ περιόδου ζωὴν τῆς ἐδοκίμασε θλίψεις καὶ πικρίας, καὶ ἀντιμετώπισε θυέλλας, ὅμως διακηρύττει μετὰ θάρρους ὅτι κρατεῖ ἀναλλοίωτον τὴν Πίστιν, ἣν παρέλαβεν ἀπὸ τὸν Ἐνανθρωπήσαντα Ἀληθινὸν Θεόν.

Αὐτὸς εἶναι ὁ μέγας τίτλος τῆς δόξης τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ Ἱερὰ Παρακαταθήκη, τῆς ὁποίας εἴμεθα φρονοὶ, καὶ ἐπομένως οἱ ἄγωνες τοῦ Μεγάλου Πατριάρχου καὶ Ὁμολογητοῦ Ἱεροῦ Φωτίου, συγκινοῦν βαθύτατα κάθε Ὁρθόδοξον, τὸ δὲ ὄνομά του θὰ λάμπη μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων, ὡς λαμπρότατος ἀστὴρ τοῦ Ὁρθοδόξου στερεώματος.

Διὰ τὴν Ἁγίαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ δι' ἡμᾶς τὰ πιστὰ τέκνα τῆς, ὁ Μέγας καὶ Ἱερός Φώτιος θὰ ἀποτελῇ τὸν ἀκαταγώνιστον μαχητὴν τῆς Ἀληθείας τοῦ Ἐδωγγελίου καὶ τὸν ἀπτόητον ὑπερασπιστὴν τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

Καὶ ὁ Μακαριώτατος Προκαθήμενος ἡμῶν καὶ ἀγωνιστὴς ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως ἀπὸ πολλῶν δεκαετηρίδων, καὶ ἀκούρατος συνεχιστὴς εὐγενῶν ἀγώνων, δικαίως ἐξήρε τὴν μεγαλειώδη προσωπικότητα τοῦ Μεγάλου Πατριάρχου καὶ Ὁμολογητοῦ καὶ ἐπικαίρως ἐθίξε τὰ προβλήματα, ἅτινα ἀπασχολοῦν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ τὴν λύσιν τῶν ὁποίων ἅπαντες οἱ Ἱεράρχαι συμβάλλομεν μετὰ στοργῆς καὶ αγωνιστικότητος ἐν Πνεύματι Παναγίῳ.

Ἐῤῥομαι δέ, ὅπως ἡ ἀκτινοβολία τῆς ἀγιότητος τοῦ Μεγάλου Φωτίου φωτίσῃ πάντας, ἵνα ἐπαξίως φέρουν τὸ τίμιον ὄνομα τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνοῦ.

Ἀκολουθῶς ὠμίλησεν ὁ κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεράσιμος Κονιδάρης, ὁ ὁποῖος ἐξήρε κυρίως τὴν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Φωτίου ὠργάνωσιν μεγάλης ἱεραποστολῆς εἰς τὸ Κέντρον τῆς Εὐρώπης, ὅπου διεδόθη τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Θεσσαλονικέων ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίδου ἐν τῷ γνησίῳ ἀρχαίῳ οἰκουμένικῳ πνεύματι, ὅπως ἕκαστος προσεύχεται εἰς τὴν γλῶσσάν του.

Η ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΗΜΩΝ ΕΠΙΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Ὁ τύπος, τοῦ ὁποίου τὴν χρησιμότητα καὶ ἀξίαν οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ, ἀπὸ τινος χρόνου βάλλει συνεχῶς κατὰ τῶν προσώπων τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἐπιτιθέμενος σφόδρα κατ' αὐτῶν, καταπτόμενος τῆς ὑπολήψεως τῶν προσώπων αὐτῶν, τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τούτων, μηδὲν ἀξίον λόγου εὐρίσκων ἐν αὐτοῖς, χαρακτηρίζων αὐτούς, ὡς ἀναξίους τοῦ ἀρχιερατικοῦ αὐτῶν ἀξιώματος, παρεκκλίναντας δῆθεν τῆς ὑψηλῆς καὶ ἱεραῆς αὐτῶν θέσεως καὶ ἀποστολῆς, ὡς ἀνθρώπους ποταπῶν καὶ εὐτελῶν ἐλαττηρίων καὶ ὄσων ἄλλων, ὑβρίζων καὶ συκοφαντῶν ἀδίκως αὐτούς. Ἡ ἀδικος αὕτη ἐπιθεσις ἐνετάθη ἐπ' ἐσχάτων ἐξ ἀφορμῆς τῶν γενομένων παρὰ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας ἐκλογῶν τῶν νέων Μητροπολιτῶν καὶ τῶν χειροτονιῶν αὐτῶν.

Εἰς τὸν τύπον περιλαμβάνονται καὶ τινε θερησκευτικὰ περιοδικὰ καὶ ἐντυπα χριστιανικῶν σωματείων καὶ ὀργανώσεων, κυκλοφορήσαντα μάλιστα μετὰ ρυπαρῶν εἰκόνων, παρουσιαζουσῶν τοὺς Ἀρχιερεῖς ὡς «διαβόλους» πρὸ τοῦ ἱεροῦ δικαστηρίου ἱσταμένους.

Σκοπὸς πάντων τούτων εἶναι νὰ παρουσιάσουν πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς κοινῆς γνώμης τὴν ποιμαίνουσαν Ἐκκλησίαν, ὡς ἐν παρακμῇ τελοῦσαν καὶ συνεχῶς φθίνουσαν, ὑπαιτιότητι τῶν ἀναξίως δῆθεν κατεχόντων τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα προσώπων, χρῆζουσαν δὲ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καθάρσεως καὶ ἐξυγιάνσεως.

Τῇ ἀληθείᾳ εἶναι λυπηρόν, ὅτι ἀφέθη ὁ τύπος νὰ στραφῇ τόσο σφοδρῶς κατὰ τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἐπιτιθέμενος μετὰ δριμύτητος καὶ πάθους κατ' αὐτῶν, κλονίζων δὲ ἀνεπανορθώτως αὐτὰ ταῦτα τὰ βάθρα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐδράζεται τὸ ὅλον οἰκοδόμημα τοῦ θεοσυστάτου ὀργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Βεβαίως ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ πάσης ἄλλης προσβολῆς τῆς ὑπολήψεως προσώπων ἱσταμένων εἰς δημοσίας ἢ δημοτικὰς ἢ κοινοτικὰς θέσεις, θὰ ἐπενέβαινε ἀτεταγμένως ἢ Ἐισαγγελικῇ Ἀρχῇ, ἀφ' οὗ ταῦτα προστατεύονται ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 181 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, ἐν ᾧ διὰ τὰ πρόσωπα τῶν Ἱεραρχῶν ἀπαιτεῖται προηγουμένως ἐγκλησις κατὰ τῶν προσβαλλόντων αὐτὰ προσώπων εἴτε διὰ τοῦ τύπου, εἴτε ἄλλως πως. Καὶ θεωροῦνται μὲν οἱ ἕκασταχοῦ ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίται, ὡς καὶ ἡ Ἱερά Σύνοδος, «Ἐκκλησιαστικαὶ Ἀρχαί», πλὴν κατὰ τὴν στενὴν ἐρμηνείαν τοῦ εἰρημένου ἄρθρου τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος δὲν τυγχάνουσι τῆς προστασίας, ὡς τὰ πρόσωπα, τὰ χαρακτηρίζοντα «δημοσία, δημοτικὴ ἢ κοινοτικὴ ἀρχή». Εἰς τὸν ἰσχύοντα Νόμον 671/1943 ἄρθρ. 7 § 3 ἀναφέρονται τὰ ἐξῆς. «Ὁσάκις ἡ Ἱερά Σύνοδος ἢ ὁ κατὰ τόπον Μητροπολίτης ἤθελε παρατηρήσει, ὅτι ἐντυπον ἐκ τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ προηγουμένῳ ἔδαφίῳ, περιέχει τι ἀντικείμενον εἰς τὰ θεῖα δόγματα, τὰ Ἱερά Μυστήρια καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικούς κανόνες, τὴν ἱεράν διδασκαλίαν, τὰς ἱεραῆς παραδόσεις, τὰς ἱεραῆς τελετὰς καὶ ἔθιμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἢ ἀνευλαβεῖς ἐκφράσεις κατὰ τῆς θρησκείας καὶ τῶν λειτουργῶν τῆς, ζητεῖ τὴν ἐπέμ-

βασιν τῶν δημοσίων πολιτικῶν ἀρχῶν, τῶν κατὰ τοὺς κειμένους νόμους ὀριζομένων». Εἰς δὲ τὴν § 4 σημειοῖ: «ἀνάλογα ἰσχύουσι καὶ περὶ παντός θεατρικοῦ ἢ κινηματογραφικοῦ ἔργου, προσβάλλοντος διὰ χλευασμῶν ἢ συμβολικῶν παραστάσεων τὰ δόγματα καὶ τὰς διατάξεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἢ τοὺς Λειτουργοὺς αὐτῆς ἢ τὸ Ἱερατικὸν αὐτῶν σχῆμα ἢ ἀπάδοντος εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη». Συνεπῶς καὶ κατὰ τὸν Νόμον τοῦτον ἐπικαλεῖται τὴν ἐπέμβασιν τῆς Εἰσαγγελικῆς Ἀρχῆς. «Ἐνεκα τούτου λοιπὸν ἡ τοιαύτη τοῦ τύπου ἐκτροπὴ καὶ ἡ ἀδικος κατὰ τῶν Ἱεραρχῶν ἐπιθεσις.

Ὁ τυχὸν ἰσχυρισμὸς, ὅτι σέβονται μὲν καὶ εὐλαβοῦνται τὴν Ἐκκλησίαν, διαχωρίζοντες ταύτην ἐκ τῆς ποιμαίνουσας τοιαύτης, οὐσης ἀναξίως κατ' αὐτοὺς ὑπολήψεως καὶ τιμῆς δὲν εὐσταθεῖ, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, τὴν ἱεράν παράδοσιν καὶ τὰ δόγματα τῆς πίστεως ἡμῶν, ἐφ' ὅσον οἱ Ἐπίσκοποι εἶναι διάδοχοι τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ οἱ πειρώμενοι νὰ προσβάλωσι τὰ ἱερά αὐτῶν πρόσωπα, ὑπόκεινται, κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες, εἰς τὴν ἐσχάτην τῶν ἐκκλησιαστικῶν ποινῶν ἤτοι τὸ ἀνάθεμα, διότι τὰ μέλη τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου ἔχουν τὸ ἀπαρβίαστον καὶ τὴν ἱερότητα τοῦ προσώπου¹.

Ὁ γ' κανὼν τῆς ἐν Ἀγίᾳ Σοφίᾳ Συνόδου ἀναφέρει τὰ ἐξῆς. «Εἰ τις τῶν λαϊκῶν αὐθεντήσας, καὶ καταφρονήσας μὲν τῶν θείων καὶ βασιλικῶν προσταγμάτων, καταγελάσας δὲ καὶ τῶν φρικτῶν τῆς Ἐκκλησίας θεσμῶν τε καὶ νόμων, τολμήσειεν Ἐπίσκοπόν τινα τύψαι ἢ φυλακίσαι ἢ χωρὶς αἰτίας ἢ καὶ συμπλασάμενος αἰτίαν, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω».

Ἀλλὰ καὶ ὁ 55ος κανὼν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων περὶ τοῦ ὑβρίζοντος Ἐπίσκοπον κληρικοῦ σημειοῖ: «εἰ τις κληρικὸς ὑβρίσῃ τὸν Ἐπίσκοπον, καθαιρεῖσθω ἄρχοντα γὰρ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς»².

Ἡ διδασκαλία αὕτη τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐδράζεται ἐπὶ τῆς ρητῆς διδασκαλίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναφέρεται τὸ δικαίωμα τιμῆς πρὸς τοὺς κληρικούς, τοὺς διαδόχους τῶν ἁγίων Αὐτοῦ μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων. «Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με» (Μτθ. 10, 40). «Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με» (Ἰωάν. 13, 20).

Εἶναι γεγονός, ὅτι ὁ θεοσεβὴς ἡμῶν λαὸς ἀνεκαθεν ἐτίμα καὶ ἐσέβετο τὸν Ἱερόν ἡμῶν Κλῆρον, τοὺς τε Ἐπισκόπους καὶ λοιποὺς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Αὐτοῦ τὴν πίστιν καὶ εὐλάβειαν πρὸς τὰ ἱερά

1. Ἀρχιμ. Ἱερωνύμου Κοτσώνη, Σημειώσεις Κανονικοῦ Δικαίου, τόμ. α', σελ. 114-115.

2. Ἀ. Ἀλιβιζάτου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, σελ. 321 καὶ 149.

πρόσωπα τῶν κληρικῶν πειρᾶται ἐκάστοτε νὰ κλονίσῃ ὁ τύπος διὰ τῶν πυρίνων καὶ καυστικῶν αὐτοῦ ἄρθρων καὶ σχολίων κατὰ τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐὰν πάντες παρεκκλινάντες τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν ἀποστολῆς, εἶναι ἄξιοι τιμωρίας καὶ καταδίκης.

Ὅποια τῶ ὄντι θλιβερά μεταστροφή τοῦ ἐλληνικοῦ τύπου, οὐτινος ἄλλοτε αἱ στῆλαι ἐξεθείαζον τὰς θυσίας καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος ἡρωϊκὰ τῶν κληρικῶν κατορθώματα, ἀλλὰ καὶ τὰ μαρτύρια τούτων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας ἡμῶν πολέμων. Τὰς διὰ τοῦ τιμίου αὐτῶν αἵματος δημιουργηθείσας ἐκατόμβας τῶν μαρτύρων ἐξῆρην ἄλλοτε ὁ τύπος τῆς χώρας ἡμῶν, ἀποδίδων τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν καὶ τιμὴν πρὸς τοὺς στυλοβάτας τοῦ ἔθνους ἡμῶν, τοὺς Ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας!

Ἄτυχῶς πάντα ταῦτα ἠγνοήθησαν καὶ παντὶ σθένει ἐπιδιώκεται νὰ παρασταθῇ τῶ εὐσεβεῖ ἡμῶν λαῶ, ὅτι ἡ Διοικοῦσα Ἐκκλησία χωλαίνει καὶ νοσεῖ πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς ἐξ αἰτίας τῶν Ἐπισκόπων αὐτῆς, ἐξαιρέσει ἐλαχίστων. Κατὰφωρος ἐπίθεσις καὶ ἄδικος κατ' αὐτῶν καὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτων ἔργου συκοφαντικῆ ἐκστρατεία, ἐξυπηρετοῦσα ξένους πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος καὶ τὴν σωτηριώδη τῆς Ἐκκλησίας ἀποστολὴν σκοπούς.

Ὁμολογουμένως τὸ κακὸν ἐφθασεν εἰς ἀπροχώρητον σημεῖον καὶ οὐδεὶς φειδόμενος τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτοῦ, ἔχων συνείδησιν τῆς ἱεραῆς ἀποστολῆς καὶ τοῦ καθήκοντος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, δύναται πλέον νὰ κωφεύσῃ, ἀντιπαρερχόμενος τὰς ἀδικίας, ὑβριστικὰς καὶ συκοφαντικὰς τοῦ τύπου κατὰ τῶν Ἐπισκόπων ἐπιθέσεις, τὰς ἀποβλεπούσας πρὸς τελείαν αὐτῶν ἐξουθένωσιν.

Ἄφου λοιπὸν παρεθεωρήθησαν τὰ πάντα, αἱ θυσίαι καὶ οἱ ἡρωϊκοὶ τούτων ἀγῶνες, ἡ σύγχρονος κοινωφελῆς αὐτῶν δρᾶσις, ὁ ἐνάρετος βίος καὶ ὅσα ἄλλα ἐν τοῖς ποιμνίοις τούτων διὰ τοῦ μόχθου αὐτῶν συντελοῦνται, ἐπιβάλλεται χάριν τῆς διαφωτίσεως τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς υπερασπίσεως τῆς τιμῆς αὐτῶν ἡ ἄμυνα καὶ ἡ μετὰ παρρησίας ὁμολογία τῶν δικαίων αὐτῶν, καθ' ὅτι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ περαιτέρω τούτων σιγὴ καὶ ἀνοχὴ θὰ ἐσήμαιεν οὐ μόνον πλήρη ἀποδοχὴν καὶ ἀναγνώρισιν τῶν συκοφαντικῶν ὕβρεων τῶν πολεμίων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τελείαν διάβρωσιν τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἐνότητα τοῦ ὁποίου διασπᾶσιν ἀνεπανορθώτως οἱ ἀλλοτριῶς σκοποῦς ἐξυπηρετοῦντες ἀρθρογράφοι, εἴτε ἐπωνύμως εἴτε ἀνωνύμως δημοσιεύοντες τοιαῦτα καυστικά κατὰ τῶν Ἐπισκόπων ἄρθρα. Καθ' ἣν στιγμὴν σείεται τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ἐκκλησίας καὶ βάλονται πανταχόθεν οἱ Ἐπίσκοποι αὐτῆς, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ παραμένωσιν οὗτοι μὲ ἐσταυρωμένους τὰς χεῖρας, ἀνευ ἀντιλογίας, ἐχούσης θέσιν τῆς ἐπιβαλλομένης αὐτοῖς ἀπολογίας καὶ πληροφορίας τῆς διακονίας αὐτῶν; Τὸ δικαίωμα τῆς υπερασπίσεως τῆς τιμῆς αὐτῶν καὶ ὡς ἀνθρώπων καὶ πολιτῶν τῆς κοινωνίας ἐλευθέρου κράτους, οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ καὶ ν' ἀρνήθῃ.

Ἄλλ' ἐν πρώτοις δημιουργεῖται τὸ εὐλογον ἐρώτημα, ποῦ ὀφείλεται ἡ τοιαύτη ἄδικος καὶ συκοφαντικὴ τοῦ τύπου παραφορά; Μήπως εἰς τὴν προσφάτως γενομένην τέλεσιν τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν καθήκοντος τῆς ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας Ἐπισκόπων εἰς πλήρωσιν τῶν ἀπὸ μακροῦ ὑφισταμένων κενῶν Μητροπόλεων; Ποῖον ἐγκλημα συνετελέσθη, οὕτως ὥστε νὰ ἐξεγερθῇ ὁ τύπος καὶ νὰ διαλαλήται, ὡς συναινῶν εἰς τὴν στάσιν τούτου σύμπας ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ἐν ᾧ εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὸν, ὅτι ταραξία τινές, ἀσεβεῖς καὶ ἀπειθεῖς εἰς τὰ κελεύσματα τῆς Ἐκκλησίας προὔκαλεσαν ἀναίτιως ταραχὰς εἰς βᾶρος τῆς θείας λατρείας οὐχὶ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὡς καὶ παλαιότερον, ἐπεὶ δὲν ἐπέτυχον νὰ ὑποδουλώσουν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν καταστήσουν πειθήνιον ὄργανον ἐκμεταλλύσεως εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν αὐτῶν; Κατὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων οἱ γνωστοὶ ταραχοποιοὶ διεμαρτύροντο κατὰ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἐπεὶ δὲν ἐσεβάσθησαν τὸν ἰσχύοντα Νόμον τοῦ ἔτους 1963 καὶ ἐφήρμοσαν τὴν πράξιν τὸν Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, τὴν δημοσιευθεῖσαν εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Τὰ «ἀνάξιοις» μὲ τὰ ὁποῖα ἠθέλησαν νὰ διαταράξουν τὰς γενομένας χειροτονίας δὲν ἐστρέφοντο κατὰ τῶν προσώπων τῶν νέων Ἐπισκόπων, πολλὰ τῶν ὁποίων οὐδὲ κἂν ἐγνώριζον, ἀλλὰ κατὰ τῶν χειροτονησάντων αὐτοὺς Ἀρχιερέων, διότι κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν ἱκανοποίησαν αἱ ἐκλογαὶ τῶν πλήρως τὴν κοινὴν γνώμην. Κατὰ δὲ τὰς ἐκλογὰς αὐτῶν οἱ ταραχοποιοὶ ἀναμένοντες εἰς τὰς γωνίας καὶ τὰς παρόδους τῆς ὁδοῦ Φιλοθέης, ἐνθα κεῖται τὸ Συνοδικὸν Μέγαρον, ὑπεδέχοντο τοὺς καταφθάνοντας Ἀρχιερεῖς μὲ ἐντόνους διαμαρτυρίας, φωνάζοντες «αἰσχος»! Τινές μάλιστα ἔπτυν αὐτοὺς ἢ ἐχειρονόμουν ἀσεβοῦντες καὶ βλασφημοῦντες κατ' αὐτῶν! Καὶ αὐτὰ μὲν προσφάτως, κατὰ δὲ τὰς γενομένας ἐκλογὰς Ἐπισκόπων ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ νόμου 1959 ἐν ἔτει 1960, μὴ εὐρόντες τι ἄλλο, ἐστράφησαν κατὰ τῶν ἐκλεγέντων Ἀρχιερέων, προκαλέσαντες καὶ πάλιν ταραχὰς κατὰ τὰς χειροτονίας αὐτῶν. Ὑποκινούμενοι οὗτοι, ἠθέλησαν νὰ διαμαρτυρηθοῦν διὰ τὰ ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας γενομένα τότε καὶ νῦν, καὶ δὲν θὰ παύσουν οὔτε εἰς τὸ μέλλον διαταράσσοντες τὴν Ἐκκλησίαν, ἐὰν δὲν ἐπέλθῃ ριζικὴ θεραπεία τοῦ κακοῦ, δὲν παταχθῇ πᾶσα ἀπειθεια καὶ ἀνταρσία κατὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλὰ μὴν τὰ αἰτία τῆς τοιαύτης ἀδίκου παραφορᾶς τοῦ τύπου εἶναι βαθύτερα, ὀφειλόμενα εἰς σκοτεινὰς δυνάμεις, ἀποβλεπούσας εἰς τὸ νὰ παρασταθῇ ἡ ποιμαίνουσα Ἐκκλησία ὡς πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς ἀνάπηρος καὶ τοιουτοτρόπως δικαιολογηθῇ παρὰ τῶν λαῶ ἢ λῆψις μέτρων κατ' αὐτῆς, χαρακτηριζομένων προφανῶς ὡς λίαν σωστικῶν, διότι ἄλλως τοιαύτη αὐθαίρετος ἐκ τῶν ἐξωθεν καὶ δὴ τῆς Κυβερνήσεως ἐπέμβασις εἰς τὸ ἐσωτερικὸν πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἦτο ὅλως ἀδικαιολόγητος καὶ ἀξιοκατάκριτος. Τὸ πῶς ἐκινήθη καὶ ἐξεστράτευσεν ὁ τύπος κατὰ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας δὲν χρίζει πολλῆς ἐρεῦνης.

Ὁ ὑγιὴς καὶ ὀρθῶς σκεπτόμενος δημοσιογραφικὸς κόσμος, ὁ ἐξω προκαταλήψων καὶ ὑστεροβουλίας

τελών, ὁ πιστεύων εἰς Θεὸν καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, ὁ εὐλαβούμενος τὰ ἱερά καὶ τὰ ὅσια τοῦ γένους ἡμῶν, ὁ σεβόμενος καὶ τιμῶν τὸν Ἱερόν Κλῆρον, ὁ ἀναγνωρίζων τὰς θυσίας αὐτοῦ πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὴν πατρίδα, ὁ διαβλέπων πανταχοῦ τὴν σπουδαίωτητά τῆς συμμετοχῆς αὐτοῦ εἰς οἰαδήποτε κοινωφελῆ τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἔργα, θὰ ἠδύνατο ἐὰν ἐπιθύμει, νὰ πληροφορηθῆ περὶ πάντων τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων, παρὰ τῶν κυρίως ὑπευθύνων αὐτῆς προσώπων, τουτέστι τῶν Ἐπισκόπων. Καὶ εἰς τοῦτο ἐὰν δὲν ἀπέστεργε, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ πληροφορηθῆ λίαν ἐπαρκῶς τὰ τῆς πολιτείας καὶ ἐργασίας τῶν Ἐπισκόπων, διὰ μιᾶς περιόδου τῶν μελῶν αὐτοῦ εἰς τὰς ἑκασταχοῦ ἱεράς Μητροπόλεις, ἐν ταῖς ὁποίαις κεῖται ὡς ἀδιάσειστον τεκμήριον τῆς ἐντίμου καὶ εὐσυνειδήτου αὐτῶν διακονίας τὸ ὅλον ποιμαντορικὸν αὐτῶν ἔργον. Εὐκόλον εἶναι ἐν μέσαις Ἀθήναις νὰ διατυπῶνται πολλάκις γινώμαι καὶ ἀντιλήψεις παρ' οἰωνδῆποτε ἀνευθύνων ὀργάνων καὶ προσώπων, μηδέποτε ἐπισκεφθέντων τὰς ἐπαρχίας καὶ μηδεμίαν ἰδίαν ἀντιλήψιν σχηματισάντων περὶ τῆς συγχρόνου ἐκκλησιαστικῆς δράσεως. Τοῦτο ὅμως ἀδικεῖ τὴν πραγματικότητα καὶ ἄγει εἰς σφαλερὰ καὶ πεπλανημένα συμπεράσματα, πόρρω ἀπέχοντα τῆς ἀληθείας.

Καὶ ναὶ μὲν ἡ ποιμαίνουσα Ἐκκλησία ἀπέφυγεν ἄχρι τοῦδε νὰ διαφημίση τὸ ὅλον ἔργον αὐτῆς, διότι οὐχὶ πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις ἐργάζεται τὰ «καλὰ ἔργα», ἀλλὰ πρὸς δόξαν Θεοῦ, ἀρκεσθεῖσα μόνον εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ γραπτοῦ καὶ προφορικοῦ κηρύγματος, τοῦ διὰ τῶν θρησκευτικῶν αὐτῆς περιοδικῶν καὶ ἐντύπων κυκλοφοροῦντος, οὐχ ἤττον οὐδέποτε διενεώθη, ὅτι ἄνθρωποι ἔγερνοι, ἀγαπῶντες τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, θὰ ἐξινοῦντο μέχρι τοιοῦτου σημείου νὰ παρασυρθῶσιν εἰς πρωτοφανοῦς εἶδους καθολικὴν παραφοράν καὶ ἀδίκους κατὰ τῶν Ἐπισκόπων αὐτῆς ἐπιθέσεις. Τὸ ἐὰν συντελῆται ἢ οὐ κατὰ Θεὸν οἰκοδομῆ τοῦ πιστῶν ἢ ἐὰν ἐργάζονται οἱ Ποιμένες τὴν σωτηριώδη αὐτῶν ἀποστολήν, εἶναι εὐκόλον νὰ διαπιστώσωσιν οἱ δημοσιογράφοι, ἐπισκεπτόμενοι τὰς ἐπαρχίας τῆς χώρας ἡμῶν.

Ἐξ ἄλλου δὲν πρέπει νὰ παροράται τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας στερηθεῖσα τῶν οἰκονομικῶν αὐτῆς μέσων διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων δημεύσεων καὶ ἀναγκαστικῶν ἀπαλλοτριώσεων τῆς περιουσίας αὐτῆς ὑπὸ τοῦ κράτους, δὲν διαθέτει ὅσα σύγχρονα μέσα ἄφθονα ἄλλαι ἑτερόδοξοι Ἐκκλησίαι χρησιμοποιοῦν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων καὶ συμφερόντων αὐτῶν. Ὡς ἐκ τούτου ἐπιβάλλεται παντὶ σθένει ν' ἀποκτήσῃ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν τὸν ἡμερήσιον αὐτῆς τύπον, τοῦ ὁποίου τὴν ἐκδοσιν αἱ περιστάσεις ὡς ἐξελίχθησαν καὶ αἱ ἀνάγκαι ἐπιβάλλουσι πρὸς διαφώτισιν τῆς κοινῆς γνώμης.

Ὡς πρὸς δὲ ἕνια θρησκευτικὰ φύλλα καὶ περιοδικὰ εἶτε ἀτόμων, εἶτε θρησκευτικῶν ὀργανώσεων, βάλονται καὶ αὐτὰ κατὰ τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας, δέον νὰ λεχθῆ, ὅτι αὐτὰ κινοῦνται ἐπὶ τῆ βάσει προγράμματος καὶ σκοποῦ, ἐξυπηρετούντων τὰς ἰδίας αὐτῶν προθέσεις. Ὅτι αἱ ὀργανώσεις αὐταὶ δὲν ἀπο-

τελοῦν τὴν «Ἐκκλησίαν», τὴν διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν, εἶναι γεγονός ἀναντίρρητον. Περὶ τῆς θέσεως αὐτῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐγένετο παλαιότερον λόγος ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὴν Ἱεραρχίας κατὰ τὴν σύγκλησιν αὐτῆς τῷ 1958, ἐκτεθεισῶν τότε τῶν ὑπευθύνων περὶ αὐτῆς ἐπόψεων. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν αὐταὶ περιορίζονται εἰς τὸ σοβαρῶς πνευματικὸν καὶ ἀποστολικὸν ἔργον τῆς διαδόσεως τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς καλλιέργειας τῶν ψυχῶν τῶν πιστῶν, προσφέρουσι μεγίστην εἰς τὸν ἀμπελῶνα τῆς Ἐκκλησίας ὑπηρεσίαν. Ὅσακις ὅμως ἐκτρέπόμενα τοῦ σκοποῦ τούτου, ἐπεκτείνονται εἰς δριμυτάτους ἐλέγχους καὶ ἀνευθύνους ἐπικρίσεις τοῦ ἔργου τῆς διοικήσεως, οὐδεμίαν θετικὴν ὑπηρεσίαν προσφέρουσι, πρόξενον μᾶλλον διαταραχῆς τῆς συνειδήσεως τῶν πιστῶν γενόμενα γιὰ τῶν ἐντύπων καὶ περιοδικῶν αὐτῶν, φατριασμοῦ καὶ διχοστασιῶν ἐν τῷ χριστεπωνύμῳ πληρώματι, περὶ τῶν ὁποίων σφοδρῶς κατεφέρθη ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος, εἰπὼν: «ὄπου ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασία, οὐχὶ σαρκικοὶ ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; ὅταν γὰρ λέγη τις, ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἕτερος δὲ ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐχὶ σαρκικοὶ ἐστε; Τίς οὖν ἐστι Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἡ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν; ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἠῤῥξανε· ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστὶ τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ ἀυξάνων Θεός» (Α' Κορ. 3, 3-8 ε.).

Κατὰ τι λόγου χάριν θὰ ὠφελήσῃ ψυχικῶς τοὺς χριστιανούς ἢ δημοσίους ἄρθρων, τὰ ὁποῖα ἀντὶ νὰ στηλιτεύουν τὸ κακὸν καὶ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἁμαρτίαν, κατακρίνουσι τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ὡς μηδὲν ἀπολύτως ἐργαζομένους, ἀλλὰ περὶ τὴν ὕλην καὶ τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον ἀσχολουμένους; Διασαλεύουσι ἢ οὐ τὰ τοιαῦτα δημοσιεύματα τοῦ τύπου τῆν πειθαρχίαν ἐν τῷ θεοσυστάτῳ ὀργανισμῷ τῆς Ἐκκλησίας, τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν τιμὴν πρὸς τοὺς Πατέρας, τοὺς διαδόχους τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεπιστεύθη ὁ Κύριος τὴν διαποίμανσιν τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν; Καὶ διὰ τίνα λόγον αὐτοί, λαϊκοί, κοπτόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐξυγιάνσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀποφεύγουν ἐπιμελῶς νὰ περιβληθοῦν τὸ ἱερατικὸν σχῆμα καὶ ν' ἀναλάβωσιν εὐθύνας διοικήσεως; Κατ' ἐπανάληψιν ἐλέχθη καὶ ἐγράφη, ὅτι χιλιάς θεολόγων ἀδιορίστων προθυμοποιεῖται νὰ βοηθήσῃ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ᾧ σπανίζουν αἱ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας προσέρονται οὗτοι νὰ ὑπηρετήσωσι τὴν Ἐκκλησίαν ὡς κληρικοί. Ὑπαίτιος, κατὰ τὴν προβαλλομένην ὑπ' αὐτῶν ἐπιχειρηματολογία, εἶναι ὁ εἰπικρατῶν δεσποτισμὸς, ὁ ἐπιβάλλων τάχα ἐπὶ τῶν κληρικῶν δικτατορικὴν καὶ ἀπολυταρχικὴν ἐξουσίαν καὶ συνεπῶς τέλειον ἀφανισμόν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Ἀλλ' ὅτι τοιοῦτος δεσποτισμὸς καὶ δικτατορικὴ ἐξουσία δὲν ὀφίσταται εἰς τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας μας, μὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰπωμεν, ἀφοῦ πᾶς τις δύναται ἐκ τῶν μετ' αὐτῶν ἐπικοινωνίας νὰ διαπιστώσῃ καὶ ἀντιληφθῆ. Τοῦναντίον διακρίνει αὐτοὺς τόση ἀπλότης καὶ ταπεινότης, ὡς οἱ σπανίως συναντᾶ τις εἰς οἰανδήποτε ἄλ-

λου σώματος διοικήσεως ιεραρχίαν. Ὅλοι οἱ Ἐπίσκοποι περιβάλλουσι μετὰ πατρικῆς ἀγάπης καὶ στοργῆς τοὺς ὑπ' αὐτοὺς ἐπὶ μέρους ποιμένας, συνεργάζονται μετ' αὐτῶν καὶ ἀπὸ κοινοῦ προάγουσι τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπάρχει πράγματι στενὴ ἐπαφὴ ποιμένος καὶ ποιμνίου, Ἐπισκόπου καὶ πρεσβυτέρων, ἐκτὸς ἐὰν ἐσκεμμένως ἐπιδιώκωμεν τὴν κατάλυσιν πάσης ἐν τῇ ποιμαινούσῃ Ἐκκλησίᾳ ἱεραρχίας, ἐξάλειψιν παντὸς σεβασμοῦ καὶ τιμῆς πρὸς τοὺς ἡγέτας καὶ ποιμενάρχας. Ἀλλὰ μὴν τοῦτο θὰ ἐσήμαινε διάλυσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, τελείαν ἀναταραχὴν, ἀπειθειαν καὶ διαταραχὴν τῶν σχέσεων Ποιμένου καὶ ποιμαιομένων, ὀδηγοῦσαν εἰς τὴν κατάργησιν τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος καὶ τὴν ἐπικράτησιν πρεσβυτεριανοῦ σχήματος Διαμαρτυρομένων Ἐκκλησιῶν. Εἰς αὐτὸ ὀδηγοῦσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες καταφέρονται κατὰ τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἐπικρίνουσιν ἀνευθύνως διοικητικὰς αὐτῶν πράξεις; Ἀναλογισθῶμεν τί θὰ συνέβαινε λόγου χάριν ἐν τῷ στρατεύματι, ἐὰν κατώτεροι ἀξιωματικοὶ ἢ ὑπαξιωματικοὶ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικρίνωσι διοικητικὰς πράξεις τῶν διοικητῶν τῶν μονάδων αὐτῶν ἢ ἐπεζήτουν νὰ ὑποκαταστήσουν αὐτοὺς ἐν τῇ διοικήσει. Τὸ αὐτὸ καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην ἱεραρχίαν θὰ ὠδήγει εἰς ἐπανάστασιν καὶ ὀλοσχερῆν κατάλυσιν θεσμῶν καὶ ἀρχῶν. Ἀλλοίμονον δὲ ἐὰν εἰς τὴν θεοσύστατον ὀργανισμὸν τῆς Ἐκκλησίας εἰσχωρήσῃ τοιοῦτο πνεῦμα ἐπαναστατικόν! Τὸ ποῦ ὀδηγεῖ τοῦτο ἀναφέρει ἡ ἀψευδὴς ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία καὶ θεωροῦμεν περιττὸν καὶ ἐπεκταθῶμεν ἐπ' αὐτοῦ.

Οὐδέποτε οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ὑπῆρξαν δικτατορικοὶ δεσπότες μετὰ τὴν κυρίαν τῆς λέξεως σημασίαν. Οὐδέποτε ἀπέφυγον τὴν συνεργασίαν καὶ τὰς ὑποδείξεις τῶν εὐσεβῶν προσώπων, τῶν ἐξ ἀγαθῶν ἐλατηρίων ἐπιθυμούντων, νὰ συνδράμωσι τὸ ἔργον τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως. Αὐθαίρετοι ἐνέργειαι καὶ ἀποφάσεις οὐδέποτε λαμβάνονται, ἀφοῦ ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἢ διοικητικῆς μιᾶς ἐκάστης Μητροπόλεως πλαισιοῦται ὑπὸ τῶν συμβουλίων, ἐχόντων νομικὴν ὑπόστασιν καὶ μορφήν. Ἐὰν δὲ τυχὸν λόγῳ ἀσθενείας ἢ γῆρατος ἢ ἄλλης τινὸς ἀδυναμίας Ἐπισκόπου τινὸς παρετηρήθη χαλάρωσις τις περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν, τὸ τοιοῦτο ὑπῆρξεν ἐξαίρεσις καὶ δὲν θὰ εἶδει νὰ γενικεύηται δ' ὅλους τοὺς Ἐπισκόπους τοιαύτη ἀδικος ἀντίληψις.

Τὸ γεγονός καὶ μόνον, ὅτι διεφυλάχθη ἡ ποιμαινουσα Ἐκκλησία μακρὰν πάσης πολιτικῆς ἐπιρροῆς, κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, δηλοῖ ὅτι ἔχουσι πλήρη ἐπίγνωσιν τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν θέσεως οἱ Ἐπίσκοποι καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τιμὴν τοῦ ἀρχιερατικοῦ αὐτῶν ἀξιώματος ἀπαρασαλεύτως τηροῦν. Παρῆλθε πλέον ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν διάφοροι πολιτευταὶ ἤξιουν ἐπιβολὴν ἐπὶ τῶν Ἐπισκόπων. Τό γε νῦν ἔχον, οὐδεὶς τολμᾷ ν' ἀξιώσῃ παρ' αὐτῶν ἱκανοποιήσιν αἰτήματός τινος ἀντιβαίνοντος εἰς κανονικὰς καὶ νομικὰς διατάξεις ἢ νὰ ὑπεισέλθῃ εἰς τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ἀρμοδιότητας αὐτῶν. Συνεπῶς εἶναι ὅλως ἀβάσιμα τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα ἤθελον τυχὸν προβάλλει οἱ κατ' αὐτῶν διὰ

τοῦ τύπου ἢ τοῦ προφορικοῦ λόγου ἐπιτιθέμενοι.

Οὐχ ἦττον ὑπάρχουν καὶ τινες κληρικοί, μάλιστα ἡγούμενοι ἀδελφοτήτων ἢ σωματείων, κινούμενοι καὶ αὐτοὶ κατὰ τῶν Ἐπισκόπων, εἴτε ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς, εἴτε κρυπτόμενοι ὅπισθεν ἀφωσιωμένων αὐτοῖς προσώπων. Ἐφ' ὅσον ὅμως οὗτοι διεχώρισαν ἐαυτοὺς τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ οἴκειου αὐτῶν Ἐπισκόπου, παραβαίνουσι ρητὰς διατάξεις τῶν Ἱερῶν Κανόνων, ὑπαίτιοι διαίρεσεων καὶ σχισμάτων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ γενόμενοι. Καὶ ναὶ μὲν ὑπάρχουν καὶ εὐπειθεῖς, θεοσεβεῖς κατὰ πάντα καὶ ζηλωταὶ κληρικοί, εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας τιθέμενοι, ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλοι πολλοί, αἵτινες ἐν ᾧ κατέχουσιν ὑπεύθυνον ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διοικήσει θέσιν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου τελοῦσιν, ἐν τούτοις χαράσσουν ἰδίαν γραμμὴν εἰς τὸ πνευματικὸν αὐτῶν ἔργον, μὴ ἀκολουθοῦντες ποσῶς τὰς κατευθύνσεις, τὰς ὁποίας οὗτοι παρέχουν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντιτασσόμενοι εἰς τὰς πατρικὰς αὐτῶν νοθεσίας καὶ συστάσεις μέχρις ἀπὸ τοῦ ἀμβωνος στηλιτεύσεως τῶν προΐσταμένων αὐτῶν ἐξικινούμενοι καὶ ἐξευτελισμοῦ. Ἐὰν αὐτὸ εἶναι ἢ οὐ κανονικὴ λύσις, δύναται πᾶς τις ἀμερολήπτως νὰ κρίνῃ.

Ποῦ βαίνομεν λοιπόν; Ὑπὸ τοιαύτας ἐπαναστατικὰς καὶ καταλυτικὰς τῶν πάντων συνθήκας θὰ χωρήσωμεν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως; Πρέπει νὰ συντελεσθῇ πλήρης ἐξάρθρωσις καὶ ὀλοσχερῆς διάβρωσις, ἵνα ἀντιληφθῶμεν τὸ συντελούμενον ὀλέθριον κακὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν; Τί ἐν προκειμένῳ ἐπιβάλλουσιν οἱ Ἱεροὶ Κανόνες; Ἐὰν πράγματι οἱ κοπτόμενοι ὑπὲρ ἀνορθώσεως τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων, εὐλικρινῶς ἐπιθυμοῦν νὰ ἐργασθοῦν θετικῶς, αὐτοὶ πρῶτοι ἄς δώσουν τὸ παράδειγμα, κατὰ γνωστὸν ρητὸν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου «καθαροῦνται δεῖ καὶ εἰτα καθάραι...».

Κατὰ συνέπειαν δέον οἱ πάντες καὶ τὰ πάντα νὰ ὑπαχθῶσιν ὑπὸ τὴν καθοδηγίαν τῆς ποιμαινούσης Ἐκκλησίας, ἄλλως ὑποθάλπεται καὶ ἀναπτύσσεται μείζων ἀνταρσία, τῆς ὁποίας τὰς ἀσχημοσύνας κατὰ τῶν Ἐπισκόπων εἶδομεν μετὰ βαθυτάτης λύπης κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἐκλογῶν τῶν Ἀρχιερέων δι' ἐκδηλώσεων ἀσεβείας καὶ ἀναισχυντίας καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς κατὰ τὰς ὥρας τῆς θείας λατρείας.

Καὶ ἐν ᾧ κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν, ὡς προελέχθη, ἐξελέγησαν καλοὶ καὶ ἀδιάβλητοι κληρικοί, παρὰ ταῦτα πειθόμενοι οἱ ὁπαδοὶ γνωστῶν ὀργανώσεων καὶ σωματείων εἰς τὰ κελεύσματα τῶν ὀδηγῶν αὐτῶν, ἡμάρτησαν θανασίμως ἐναντι τοῦ Θεοῦ καὶ ἐγένοντο πρόξενοι σκανδαλισμοῦ τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν.

Ἐλέχθη καὶ ἐγράφη κατὰ κόρον, ὅτι οὗτοι ἐκπροσωποῦσι τὸν πολὺν λαὸν τοῦ Κυρίου, ἐν ᾧ ἀπεδείχθη, ὅτι τὰ αὐτὰ πρόσωπα κατ' ἀνωτέραν ἐπιταγὴν προσέβαινον εἰς τὴν διατάραξιν τῆς θείας λατρείας. Παρεστάθη μάλιστα καὶ ἠθελημένως ἐπιστεύθη καὶ παρὰ τῶν κυβερνώντων σήμερον τὴν χώραν ἡμῶν, ὅτι αὐτοὶ ἀποτελοῦσι τὴν κοινὴν γνώμην, ἐν ᾧ ἀληθῆς εἶναι, ὅτι χιλιάδες εὐσεβοῦς λαοῦ κατέκλυσαν τοὺς ἱερεῖς ναοὺς κατὰ τὰς χειροτονίας καὶ ἐνθρονίσεις τῶν

ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΝ ΑΑΡΗΥΣ ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ

ΙΑ'

Ἵ Ο Διόσκορος.

Ἐπορεύθη τῆ ἀληθείᾳ, πῶς ἐγένετο ἀπόπειρα σοβαρὰ ὁ Διόσκορος νὰ παρουσιασθῆ ἂν μὴ ὡς ὀρθόδοξος, τοῦλάχιστον ὡς μὴ σοβαρῶς χωλαίνων περὶ τὴν πίστιν, μονονουχὶ δὲ νὰ προβληθῆ καὶ ὡς πρόσωπον ἀτυχῆσαν καὶ ἄξιον συμπαθείας καὶ οἴκτου. Εἴπομεν καὶ ἀνωτέρω, ὅτι δὲν ἔχει μόνον εἰς τὴν ράχιν τοῦ τὴν ἀπόφασιν τῆς Δ' Οἰκουμηνικῆς, τὴν καθαιρέσασαν αὐτὸν καὶ ἀπογυμνώσασαν τοῦτον τῆς ἱερωσύνης, ἀλλὰ καὶ τὸν ὑπὸ τῆς ΣΤ' Οἰκουμηνικῆς βαρὺν χαρακτηρισμὸν τοῦ θεοστυγοῦς¹ καὶ τὴν ὀνομαστικὴν κατάκρισιν τῆς Ζ' Οἰκουμ.², ἀμφοτέρων τῶν συνόδων τούτων μετὰ τοῦ Εὐτυχοῦ καὶ τὸν Διόσκορον ὡς ζεῦγος ἀχώριστον καὶ κατάκριτον συμπροβαλλουσῶν. Ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Δ' Οἰκουμ. εἰς τὴν πρώτην καὶ μόνην συνεδρίαν, καθ' ἣν παρέστη, παρακόθεται ὡς κατηγορούμενος³, ἐν μέσῳ δὲ τῶν φωνῶν τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Ποντικῶν καὶ Ἀσιανῶν καὶ Θρακῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, ἐκβοῶντων: «Διόσκορον τὸν φονέα ἔξω βάλει» «Διοσκόρου τὰς πράξεις τίς οὐκ οἶδε;» γίνεται δεκτὸν νὰ ἀναγνωσθῆ ἡ καταγγελία τοῦ Εὐσεβίου ἐπισκόπου Δορυλαίου, ἡ κατηγοροῦσα τοῦ Διοσκόρου, ὅτι «ἐφονεύθη Φλαβιανὸς ἐπίσκοπος,

1. Ἰ. Καμίρη, μν. ἔργ. τόμ. Α' σελ. 186.

2. Αὐτόθι σελ. 203.

3. Mansi 6, 381.

ἀμα καθηρέθη, ὁμοίως» τῷ καταγγέλλοντι ἐπισκόπῳ καὶ ὅτι «ὁμόδοξος ὢν καὶ ὁμόφρων Εὐτυχοῦς πλήθος ἀτάκτων συναγαγὼν τὴν τε εὐσεβῆ θρησκείαν τῶν ὀρθοδόξων ἐλυμήνατο καὶ τὴν κακοδοξίαν Εὐτυχοῦς ἐβεβαίωσε». Καὶ ἐξακολουθεῖ ὁ Εὐσεβίος καταγγέλλων τὸν Διόσκορον ὡς «ἀλλότριον ὄντα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ αἵρεσιν ἀσεβείας πεπληρωμένην κρατύναντα καὶ ἀδίκως ἡμᾶς καθελόντα καὶ τὰ δεινὰ ἡμᾶς ἐργασάμενον»⁴.

Ὅταν δὲ ἀνεγινώσκοντο τὰ ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Κων/λεως τοῦ 448, τῆς καθαιρέσεως τὸν Εὐτυχῆ, λεχθέντα ὑπὸ τοῦ μακαρίας μνήμης Φλαβιανοῦ «...ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιος τῇ μητρὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ γὰρ ἐκ δύο φύσεων ὁμολογοῦμεν τὸν Χριστὸν εἶναι μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ἐν μιᾷ ὑποστάσει καὶ ἐνὶ προσώπῳ», ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ πάππα ἐπίσκοπος Πασχασῖνος διέκοψεν ἐπικροτῶν τὴν ὁμολογίαν. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Ἀνατόλιος ὁ Κων/λεως καὶ λοιποὶ. Τότε ὁ Διόσκορος παρεμβὰς εἶπεν: «Ἀναγνωσθήτω τὰ λοιπὰ αὐτοῦ ρήματα καὶ οὕτως ἀποκρίνομαι. Ἐν γὰρ τοῖς ἐξῆς εὐρίσκεται διαμαχόμενος καὶ λέγων μετὰ τὴν ἐνωσιν δύο φύσεις». Καὶ συνεχίζεται κατόπιν ἡ ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς συνόδου Κων/λεως ἀνάμνησις τῶν λόγων τοῦ Φλαβιανοῦ «καὶ γὰρ ἐκ δύο φύσεων ὁμολογοῦμεν τὸν Χριστὸν εἶναι μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ἐν μιᾷ ὑποστάσει

4. Mansi 6, 584.

νέων Ἐπισκόπων. Ἀλλὰ διατὶ τάχα δὲν εἶναι λαὸς, ὁ ἀκολουθῶν τοὺς ποιμένας αὐτοῦ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν; Εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀδηγηθῆ οὗτος εἰς ἐξέγερσιν ἢ διαμαρτυρίαν διὰ νὰ καταστῆ τοῦτο πιστευτὸν, εἰς τε τὴν Κυβέρνησιν καὶ τοὺς ἐκ τῶν παρασκηναίων ὑποθάλλοντας τὴν κατὰ τῶν Ἱεραρχῶν ἀντιπάθειαν καὶ ἄδικον αὐτῶν ἐπίθεσιν; «Ὅτι τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἀκολουθεῖ λαὸς εὐσεβῆς, λαὸς πολλός, ἀπεδείχθη περιτρώως κατὰ τὰς γενομένας ἐνθρονίσεις τῶν νέων Ἐπισκόπων, ὅτε ὅλος ὁ τύπος τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν ἐξῆρε ταύτας καὶ τὰ κατὰ πάντα ἄξια αὐτῶν πρόσωπα. Ἀλλ' ἐὰν οἱ ἐκασταχοῦ Ἐπίσκοποι ἐξήγειρον τὰ ποίμνια αὐτῶν εἰς διαμαρτυρίας διὰ τὰς κατ' αὐτῶν συκοφαντικὰς ἐπιθέσεις τοῦ τύπου, δὲν θὰ ἐχαρακτηρίζοντο, ὡς ὑπαίτιοι κινήματων καὶ συλλαλητηρίων; Καὶ δὲν θὰ ἦσαν ἐν τῷ αὐτῷ περιπτῶσει ἄξιοι τιμωρίας καὶ καταδίκης; Εἰς τί λοιπὸν ἐξωθεοῦν οἱ ἀνεχόμενοι τὰς τῷ αὐτῷ τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων κατὰ τῶν Ἐπισκόπων ἐξεγέρσεις; Τὸ ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι, ὡς Πνευματικοὶ Ἠγέται, ἀσχοῦσι τεραστίαν πνευματικὴν δύναμιν καὶ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ποιμνίων αὐτῶν, θὰ λάβουν εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον γνῶσιν πάντες οἱ ἐπιβουλευόμενοι αὐτοὺς καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν. Ἀσφαλῶς οὐδεὶς ἀγνοεῖ τοῦτο. Χάριν δὲ αὐτοῦ τοῦ συμφέροντος τοῦ Ἔθνους δέον νὰ προ-

στατευθῆ ἡ διοικοῦσα Ἐκκλησία, πρὶν εἶναι ἐντελῶς ἀργά.

Ἐπειδὴ ἀτυχῶς δὲν προστατεύεται ὁ Ἐπίσκοπος, ὡς ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, κατὰ τὴν στενὴν ἐννοίαν τοῦ ἄρθρου 181 τῆς Ποινικῆς Δικονομίας, ὡς προελέχθη, ἐξεστράπη τοσοῦτον ὁ τύπος καὶ ἀφέθη ἐλεύθερος τῇ ἀνοχῇ καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Πολιτείας εἰς πᾶσαν κατὰ τῶν Ἐπισκόπων ἐξύβρισιν καὶ ἐπιθέσιν. Ἐπομένως εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ συμπληρωθῆ νομοθετικῶς τὸ ἄρθρον τοῦτο τὸ ταχύτερον, ὡς τῇ εἰσηγήσει ἡμῶν ἀπεφάσισεν ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας καὶ ἔγραψε τῇ Πολιτείᾳ διὰ νὰ παύσῃ ὁ ἐκτροχιασμὸς τοῦ τύπου καὶ αἱ κατὰ τῶν Εἰσαγγελικῶν Ἀρχαῶν κινήθουν ἀυτεπαγγέλτως κατὰ παντὸς ἐπιθυμοῦντος νὰ προσβάλλῃ διὰ τοῦ τύπου τὴν τιμὴν καὶ ὑπόληψιν τῶν Ἱεραρχῶν τῆς ἐπισήμου θρησκείας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Συντάγματος προστατευόμενης.

Ταῦτα περὶ τῆς ἐπιθέσεως τοῦ τύπου κατὰ τῆς Διοικούσης Ἐκκλησίας γράψαντες, πρόκειται προσεχῶς ν' ἀσχοληθῶμεν περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἵνα ἔτι μᾶλλον ἀποδειχθῆ τὸ ἀνακριβὲς τῶν τὰ ἀντίθετα ἰσχυριζομένων καὶ διαλάμψη ἡ ἀλήθεια καὶ ἐπ' αὐτῶν.

† Ὁ Παρχμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου ΤΙΤΟΣ

καὶ ἐνὶ προσώπῳ ἓνα Χριστόν, ἓνα Κύριον ὁμολογούντες». Τότε «οἱ Ἀνατολικοὶ καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· Ὁ μάρτυς Φλαβιανὸς τὴν πίστιν καλῶς ἐξέθετο. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Φλαβιανὸς τὴν πίστιν καλῶς ἐξέθετο». Μετὰ τοῦτο «Διόσκορος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας εἶπε· φανερώς διὰ τοῦτο καθήρηται Φλαβιανός, ὅτι μετὰ τὴν ἔνωσιν δύο φύσεις εἶπεν. Ἐγὼ δὲ χρήσεις ἔχω τῶν ἁγίων πατέρων Ἀθανασίου, Γρηγορίου, Κυρίλλου ἐν πολλοῖς τόποις, ὅτι οὐ δεῖ λέγειν μετὰ τὴν ἔνωσιν δύο φύσεις, ἀλλὰ μίαν σεσαρκωμένην τοῦ Λόγου φύσιν». Ἀναγνωσθεῖσης δὲ τῆς γνώμης Λογγίνου τοῦ ἐπισκόπου Χερσονησιτῶν τὴν ὁποίαν εἶπεν ἐν τῇ συνόδῳ Κωνσταντινουπόλεως, καθ' ἣν «... μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν τὴν ἐκ δύο φύσεων προσκυνεῖσθαι θεότητα τοῦ μονογενοῦς...» ὁ Διόσκορος παρετήρησε· «Τὸ ἐκ δύο δέχομαι, τὸ δύο οὐ δέχομαι». Καὶ μετ' ὀλίγον εἶπε μεταξύ ἄλλων: «... μετὰ γὰρ τὴν ἔνωσιν δύο φύσεις οὐκ εἰσίν»⁵.

Καθαρώς λοιπὸν μονοφυσικὴ ὁμολογία καὶ διακήρυξις.

Ἄλλ' ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Χαλκηδόνος ἠγέρθη καὶ ζήτημα, παρόντος καὶ τοῦ Διοσκόρου, ἐὰν εἰς τὴν ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον τοῦ 449 ἀνεγνώσθη ὁ Τόμος τοῦ Λέοντος. Καὶ Ἀέτιος, ἀρχιδιάκονος Κων/λεως εἶπεν, ὅτι «οὔτε ὑπεδείχθη ἢ ἐπιστολὴ Λέοντος, οὔτε ἀνεγνώσθη»⁶. Τὸ αὐτὸ δὲ ἐβεβαίωσαν καὶ οἱ Ἀνατολικοὶ καὶ Εὐσέβιος ὁ Δορυλαίου καὶ Θεόδωρος ὁ Κλαυδιουπόλεως. Ὁ Διόσκορος τότε παρεμβὰς εἶπεν, ὅτι «δεύτερον προσεφώνησα ἀναγνωσθῆναι τὸ γράμμα τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ρώμης». Ὅταν δὲ ἤρχισε νὰ γίνεται ἐξέτασις περὶ τοῦ λόγου, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἀνεγνώσθη τὸ γράμμα, ὁ μὲν Εὐσέβιος Δορυλαίου εἶπε περὶ τοῦ Διοσκόρου τὸ «ψεύδεται», ὅταν δὲ ἐζητήθη ἢ μαρτυρία Ἰουβενάλιου τοῦ Ἱεροσολύμων, εἶπεν οὗτος, ὅτι οὐδεὶς εἶπεν, ὅτι ὑπῆρχε καὶ γράμμα Λέοντος. Ἡ κατακράτησις λοιπὸν αὕτη τοῦ Τόμου τοῦ Λέοντος, ἢ ὑπὸ τοῦ Διοσκόρου, προέδρου τῆς συνόδου, προδήλως γενομένη, ἀποτελεῖ μίαν ἐπὶ πλέον ἐνδειξιν τῶν μονοφυσικῶν αὐτοῦ φρονημάτων.

Ὡσαύτως διεπιστώθη, παρόντος τοῦ Διοσκόρου, ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Χαλκηδόνος, ὅτι ὅταν εἰς τὴν σύνοδον τῆς Ἐφέσου ἀνεγνώσθη ἢ ἀπολογία τοῦ Εὐτυχοῦς, ἐζήτησεν ὁ κατήγορος αὐτοῦ Εὐσέβιος ὁ Δορυλαίου νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ ὁμιλήσῃ ἐνώπιον τῆς συνόδου, συνέστησε δὲ καὶ ὁ Φλαβιανός, ἵνα γένηται δεκτὸν τὸ αἴτημά του. «Ἄλλ' ἐκωλύθη τοῦ εἰσελθεῖν»⁷. Ὅταν δὲ ἠρωτήθη ὁ Διόσκορος, διατι «αἰτήσαντος Φλαβιανοῦ τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης, ὥστε Εὐσέβιον τὸν κατήγορον Εὐτυχοῦς εἰσελθεῖν, τοῦτο οὐ προσετάξατε;», ὁ Διόσκορος ἀπήντησεν, ὅτι «ἤνεγκε κομμουνιτώριον Ἐλπίδιος διαβεβαίωμένος, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν αὐτὸν

μὴ εἰσελθεῖν». Ἐπεβεβαίωσε δὲ τοῦτο καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος. Ἐννοεῖται, ὅτι ὡς δι' αὐτοκρατορικῆς ἐντολῆς⁸ ἐνεργεία τοῦ Διοσκόρου εἶχε κληθῆ νὰ μετάσχῃ μετὰ ψήφου τῆς συνόδου ὁ Σύρος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος Βαρσουμάς, ὁ μετὰ μοναχῶν ὠπλισμένων μετὰ ράβδων, σκαπανῶν καὶ πτυαρίων ἔλθων εἰς Ἐφεσον, ἀφοῦ προηγουμένως ἐλεηλάτησε τὰς παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια τῶν Νεστοριανῶν⁹, οὕτω καὶ ἐν προκειμένῳ ὁ αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος Ἐλπίδιος δὲν ἐνήργει ξένως πρὸς τὴν ἐπιρροὴν καὶ τὰς ὁδηγίας τοῦ Διοσκόρου.

Ἐπὶ πλέον καθ' ἃ ὁ ἐπίσκοπος Πασχασίνος κατήγγειλεν εἰς τὴν σύνοδον τῆς Χαλκηδόνος ὁ Διόσκορος πρὶν ἢ ὁ Εὐτυχῆς δικασθῆ καὶ ἀθωωθῆ ὑπὸ τῆς συνόδου τῆς Ἐφέσου, εἶχεν ἔλθει εἰς Κων/νίαν μετ' αὐτοῦ, καίπερ ὄντος καθηρημένου ὑπὸ τῆς ἐν Κων/λει συνόδου 448. Ἐνῶ δὲ τὸν Φλαβιανόν, καλῶς τὴν πίστιν ἐκτιθέμενον, ἀδίκως καθήρεσεν ὑπὸ περιστάσεις, περὶ ὧν γενήσεται λόγος ἐν τοῖς ἐξῆς, ἠθώωσε τὸν Εὐτυχῆ ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγράφου ὁμολογίας, ἐπιμεμλημένως ἐκ προτέρου παρασκευασθείσης καὶ χωρὶς νὰ ἐπιτραπῆ εἰς τὸν κατήγορον, ἵνα προκαλέσῃ τοῦτον νὰ ἐκδηλώσῃ τὰ συγκεκριμένα φρονήματα αὐτοῦ διὰ προβολῆς ἐρωτήσεων ἐπὶ τῶν ἐπιμάχων ζητημάτων. Συνεπῶς καὶ ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Διοσκόρου ἐπιδειχθείσης ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Ἐφέσου τοῦ 449 σκανδαλώδους ὑπὲρ τοῦ Εὐτυχοῦς μεροληψίας καὶ τῆς ὄλης πρὸς ἀθώωσιν τούτου, καθαιρεσιν δὲ τοῦ Φλαβιανοῦ σκηνοθεσίας ἀποδεικνύεται, ὅτι οὗτος ἦτο Μονοφυσίτης. Εἰς πάντα τὰ ἀνωτέρω δέον νὰ προστεθῆ ὡς μία ἐπὶ πλέον σαφῆ καὶ ἀδιαμφισβήτητος ἀπόδειξις περὶ τῶν αἰρετικῶν του τούτων φρονημάτων καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἅμα τῇ συγκλήσει τῆς Δ' ταύτης Οἴκουμ. συνόδου ἐν Νικαίᾳ τὸ κατ' ἀρχάς, ὁ Διόσκορος μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ ἀνεθεμάτισε τὸν Ρώμη Λέοντα διὰ τὸν κατ' αὐτοὺς νεστοριανίζοντα Τόμον αὐτοῦ¹⁰.

Μετὰ τὸ πέρασ τῆς πρώτης συνεδρίας τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου διαπιστωθέντος, ὅτι ὁ μακαρίας μνήμης Φλαβιανὸς ἀδίκως καθηρέθη, «οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ ὑπερφυῆς σύγκλητος» εἶπον: «Περὶ μὲν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ καθολικῆς τελεώτερον συνόδου γινομένης τῇ ὑστεραίᾳ ἀκριβεστέραν ἐξέτασιν δεῖν γενέσθαι. Ἐπειδὴ δὲ Φλαβιανὸς τῆς εὐλαβοῦς μνήμης καὶ Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος ἐκ τῆς τῶν πεπραγμένων ἐρεύνης καὶ αὐτῆς τῆς φωνῆς τῶν ἐξάρχων γενομένων τῆς τότε συνόδου ὁμολογησάντων ἐσφάλθαι καὶ μάτην αὐτοὺς καθηρηκέναι οὐδὲν περὶ τὴν πίστιν σφαλέντες δέικνυνται ἀδίκως καθηρημένοι», διὰ τοῦτο εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως δέον νὰ ὑποβληθῶν ὁ Διόσκορος Ἀλεξαν-

5. Ed. Schwartz ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 117, καὶ 120, 121.

6. Mansi 6, 616-617.

7. Mansi 6, 644.

8. Mansi 6, 593.

9. Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 203.

10. Β. Στεφανίδου ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 204.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Χριστιανική ενότης ὑπὸ τὸν Πάπαν»

Ἐπὶ τὸ ἐρώτημα τοῦτο τὸ ἐν Γενεῇ ἐκδιδόμενον Δελτίον Πληροφοριῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκφράζει ἐντόνως τὸν σκεπτικισμόν του διὰ τὴν φιλενωτικὴν προσπάθειαν ἐξ αἰτίας τῆς ὑπὸ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν συνεχοῦς καὶ ἀδιαλείπτου προβολῆς τοῦ παπικοῦ πρωτείου.

Χαρακτηριστικῶς ὑπὸ τοῦ Δελτίου τούτου προσάγεται ὡς παράδειγμα τὸ γεγονός, ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπὸ τὴν οἰκουμένην οργανωθείσης προσφάτως «ἐβδομάδος προσευχῶν διὰ τὴν χριστιανικὴν ἐνότητα» παρεσκευάσθησαν ἐν Ρώμῃ προσευχαί, αἵτινες συνεχίζουσιν νὰ προβάλλουσιν κατ' ἀπαράδεκτον τρόπον τὸ

παπικὸν πρωτεῖον καὶ νὰ ἐνισχύουσιν τὴν πεπαλαιωμένην ρωμαιοκαθολικὴν ἄποψιν, καθ' ἣν ἡ χριστιανικὴ ἐνότης εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ μόνον διὰ τοῦ πάπα καὶ ὑπὸ τὸν πάπαν. Οὕτω λ.χ. ἐν τινι τῶν προσευχῶν τούτων λέγεται πρὸς τοὺς ἄλλοις: «Δεόμεθα διὰ τοὺς Ἀγγλικανούς, ἵνα οὗτοι ὀδηγηθοῦν ἐκ νέου εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Πάπα, ὅστις εἶναι ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ».

Πάντα ταῦτα, ἅτινα καταγγέλλονται εἰς τὸν χριστιανικὸν κόσμον ὑπὸ τοῦ δημοσιογραφικοῦ ὄργανου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, διαλύουσιν διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν τὰς ἀνταπάτας καὶ χιμαίρας, τὰς ὁποίας ὑπεραισιόδοξοί τινες τρέφουσιν ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν.

δρείας, ὁ Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, ὁ Θαλάσσιος Καισαρείας, ὁ Εὐστάθιος Βηρυτοῦ καὶ ὁ Βασίλειος Σελευκείας, ὡς διευθύναντες τὴν σύνοδον τῆς Ἐφέσου τοῦ 449. Καὶ οἱ ἐπίσκοποι ἀνεβόησαν· Αὕτη δικαία ψήφος¹¹. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι τῇ παρακλήσει τῶν ἐπισκόπων συνεχωρήθησαν, ὁ δὲ Διόσκορος μετὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν ἐξῆλθε καθηρημένος καὶ μὲ ἐκκρεμῆ εἰσέτι τὴν κατ' αὐτοῦ περὶ πίστεως κατηγορίαν. Εὐφυνέστατος δὲ καὶ ἀρκούντως πονηρὸς ἀντελήφθη κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν τῆς συνόδου τῆς Χαλκηδόνος, ὅτι συμμετέχων περαιτέρω εἰς αὐτὴν θὰ ἐξηυτελίζετο περὶ μὲν ἄλλο καὶ ἐπὶ τοῦ δογματικοῦ πεδίου δὲν θὰ διέφευγε τὴν καταδικήν. Δι' αὐτὸ καὶ ἀπέφυγεν ἐπιμόνως νὰ προσέλθῃ προτιμήσας νὰ καταδικασθῆ ἐρήμην καὶ ἐπὶ ἀπειθείᾳ. Κατὰ τὴν τρίτην λοιπὸν Πράξιν τῆς συνόδου ἀπειθείας καὶ εἰς τὴν τρίτην πρόσκλησιν αὐτῆς καθαιρεῖται ὀριστικῶς¹². Πρῶτος ὁ Κόϊντος ἐπίσκοπος Φωκαίας ἐδικαιολόγησε τὴν περὶ καθαιρέσεως ψήφον του εἰπών: «Ὅτε τὸν ἀγιώτατον ἄνδρα Φλαβιανόν, τὸν τῆς Ὀρθοδοξίας φύλακα, ἐφόνευσεν, οὔτε κανόνας προήγαγεν, οὔτε ἀνεγνώσθησαν, οὔτε ἐκκλησιαστικῇ τινι εὐταξίᾳ ἐχρήσατο, ἀλλ' αὐθεντίᾳ ἰδίᾳ χρώμενος καθεῖλε»¹³. Τὰ αὐτὰ περίπου ἐπανέλαβε καὶ Προτέριος ὁ Σμύρνης. Ὁ δὲ ἀντιπρόσωπος τοῦ πάπα ἐπίσκοπος Πασχασίνος εἶπε μεταξύ ἄλλων: «...οὗτος, ἵνα τὰ πολλὰ παραλείψωμεν, Εὐτυχή τὸν ὁ μὲν ὁ ξὸν ἀ τ ῶ κανονικῶς καθαιρεθέντα παρὰ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Φλαβιανοῦ, αὐθεντήσας ἀκανονίστως εἰς κοινωνίαν ἐδέξατο πρὶν συνεδρεῦσαι ἐν τῇ Ἐφεσίῳ μετὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων...»¹⁴. Ὁ δὲ Ἀνατόλιος ὁ Κων/λεως ἐκρίνεν αὐτὸν καθαιρετὸν «διὰ τὸ ἐν πᾶσιν ἀπειθῆσαι τοῖς τῶν ἀγίων

πατέρων κανόσι καὶ τρίτον κανονικῶς κληθέντα καὶ μὴ ὑπακοῦσαι θελήσαντα»¹⁵.

Ἐξ ὅλων τούτων συναγεται, ὅτι ὁ Διόσκορος ὑπῆρξεν ὄντως θεοστυγῆς κατὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ΣΤ' Οἴκου. καὶ δικαίως μετὰ τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ Σεβήρου τῆς θείας αὐλῆς ἐξηλάθη κατὰ τὴν Ζ' Οἴκου. Ἐὰν δὲ ὁ Ἀνατόλιος Κων/λεως ἐν τῇ Πέμπτῃ συνεδρίᾳ τῆς Τετάρτης Οἴκου¹⁶ στηριζόμενος εἰς τὸ ὅτι ἡ διπλῆ καθαιρέσις τοῦ Διοσκόρου προλαβοῦσα ἐματαιώσε καὶ τὴν ἐκδικασιν τῆς εἰς βάρος του ἐπὶ αἰρέσει κατηγορίας, ἐβεβαίωσεν ὅτι «διὰ τὴν πίστιν οὐ καθήρεθῃ ὁ Διόσκορος, ἀλλ' ἐπειδὴ ἄκοινωνησίαν ἐποίησε τῶ κυρίῳ Λέοντι τῶ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ τρίτον ἐκλήθη καὶ οὐκ ἦλθε» μὴ λησμονῶμεν, ποῖος ὑπῆρξεν ὁ Ἀνατόλιος. Κατὰ τὸν Στεφανίδην¹⁷ μετὰ τὴν καθαιρέσιν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Φλαβιανοῦ ὁ Διόσκορος ἐπὶ τοῦ χηρυνόμενου πατριαρχικοῦ θρόνου ἀνεβίβασε τὸν ἐν Κων/λει ἀντιπρόσωπον (ἀποκρισάριον) αὐτοῦ Ἀνατόλιον (τέλη 449), «πρόσωπον ἔμπιστον, ἐλπίζον νὰ ἔχη αὐτὸν ὑποχείριον». Ἄλλ' ὁ Ἀνατόλιος, ὅταν ἡ Σύνοδος καθήρεσε τὸν Διόσκορον καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἐξώρισεν αὐτὸν μετὰ τοῦ Εὐτυχοῦς, «εἶχε ἤδη ἐγκαταλείψει αὐτόν, ἵνα μὴ μετ' αὐτοῦ συμπαρασυρθῆ εἰς τὴν καταστροφὴν»¹⁸. Οὐχὶ λοιπὸν ἄνευ ὀπισθοβουλίας ὁ Ἀνατόλιος ἐπεζήτη νὰ παρουσιάσῃ τὸν γέροντα αὐτοῦ Διόσκορον ἄθῳον τῆς ἐπὶ αἰρέσει κατηγορίας. Ἐπεδίωκε νὰ λυτρώσῃ τοῦτον τῆς ἐπαπειλουμένης ἐξορίας, τὴν ὁποίαν ὅμως ἐν τέλει ὁ Διόσκορος δὲν ἀπέφυγε.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

11. Mansi 6, 936
12. Mansi 6, 1044.
13. Mansi 6, 1044.
14. Mansi 6, 1045,

15. Mansi 6, 1048.
16. Mansi 7, 104.
17. Ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 203.
18. Αὐτόθι σελ. 204.

Ἀνάγκη ἀποφυγῆς τῆς «οἰκουμενικῆς θριαμβολογίας».

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ τονισθῆ, ὅτι αἱ περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἀνταπάται διαλόγονται καὶ ἐκ τῆς προσφάτου διαλέξεως ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ζυρίχης τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Δρος Visser't Hooft, ὅστις συνιστᾷ τὴν ἀποφυγὴν πάσης «οἰκουμενικῆς θριαμβολογίας».

Παρὰ τὰς προόδους τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου, «οὐδὲν ἐκ τῶν μεγάλων διεκκλησιαστικῶν προβλημάτων ἔχει μέχρι τοῦδε λυθῆ», ἐτόνισεν ἐπὶ λέξει ὁ διαπρεπὴς ἐκπρόσωπος τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως. «Οὐδεμίαν σημαντικὴν πρόοδον ἔχομεν ἐπιτελέσει... Ὁρισμένα θέματα τῶν διαφορῶν Ἐκκλησιῶν ὑπερασπίζονται σήμερον μετὰ μεγαλυτέρου πείσματος παρὰ κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ὡσαύτως ἡ Β' ἐν Βατικανῷ Σύνοδος ἐξεφράσθη σαφῶς, ὅτι αἱ ἀποτελεστικαὶ μέγα ἐμπόδιον διὰ τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας — ἀποφάσεις τοῦ 1870 περὶ τοῦ ἀλαθῆτου καὶ τῆς παγκοσμίου δικαιοδοσίας τοῦ Πάπα διατηροῦν ἀκόμη τὴν πλήρη βαρύτητα των».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀποδεικνύονται ὡς μωροὶ οἱ ἰσχυρισμοὶ ὑπερφιλελευθέρων τινῶν ὀρθοδόξων, οἵτινες κατηγοροῦν ὡς «φανατικούς» ἢ «στενοκεφάλους» τοὺς Ὀρθοδόξους Ἕλληνας, οἵτινες δὲν θέλουν νὰ ὑποδουλωθοῦν εἰς τὰ σχέδια τοῦ Παπισμοῦ ἢ δὲν ἐκτρέπονται εἰς τὴν «οἰκουμενικὴν θριαμβολογίαν».

Στερεῖται δυνάμειος.

Ἐκτὸς τῆς σοβαροφανοῦς καὶ εὐρείας κυκλοφορίας ἐφημερίδος, ἡ ὁποία διακηρύσσει τὴν ἀνάγκην «νέου ἠθικοῦ κώδικος», ὡς ἀλλαγῆς γράφομεν, καὶ εἰς ἑλληνικῶν περιοδικῶν ἐξεφράσθη πρό τινων ἡμερῶν ἢ ἐλπίς, ὅτι ταχέως ἢ ἀνθρωπότης θὰ εὖρη τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς προσηλώσεως εἰς τὸ «ἀνθρωπιστικὸν χρέος» καὶ «ιδεῶδες» μακρὰν τῶν θρησκευτικῶν «προλήψεων» διὰ συμμορφώσεως εἰς τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως καὶ εἰς τὰ κελεύσματα τῆς ἠθικῆς «κατηγορικῆς προσταγῆς».

Ἀδολεσχίαι ἐπιστημονικοφανεῖς! Πῶς ἄλλως νὰ χαρακτηρίσωμεν τὰ γραφόμενα;

Ἄλλ' ὡς κατ' ἐπανάληψιν ἔχει τονισθῆ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐκκλησίας», ἡ ἄνευ Θεοῦ καὶ ἄνευ Χριστοῦ ἠθικὴ στερεῖται δυνάμειος καὶ ἰσχύος· εἶναι ἠθικὴ σαθρά, ἄνευ θεμελίων δὲν ἔχει συγκεκριμένον περιεχόμενον· δὲν παρέχει εἰς τὸν ἄνθρωπον δραστικὰ κίνητρα καὶ ἐλατήρια, ὠθοῦντα αὐτὸν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῶν ἠθικῶν πράξεων· εἶναι ἠθικὴ ἀνααιμική, ἀνίκανος νὰ παράσχη τὴν κατηγορικὴν προσταγὴν, τὴν ὅποیان δίδει ἡ θρησκεία μετὰ τὸ θεῖον κῆρος τῆς. Ὡς ἔγραφεν ὁ Albert Farges, «ἡ ἠθικὴ, ἥτις

ἀξιοὶ νὰ διατηρήσῃ τὸ ἐπιτακτικὸν καθήκον ἄνευ τῆς ἰδέας τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ ἠθικὴ τοῦ ἀέρος, ἄνευ σταθερότητος καὶ ἐνεργείας»· διὰ τοῦτο αὕτη «μοιραίως μεταβάλλεται, — ὡς ἡ ἱστορία τὸ πιστοποιεῖ —, εἰς ἠθικὴν ἄνευ καθήκοντος, ἄνευ ἐπιβολῆς καὶ κυρώσεων».

Ἐπάρχει ἐκλεκτὸς κλῆρος.

Ὁρθῶς θρησκευτικὴ ἐφημερὶς σημειοῖ, ὅτι «ἡ βράβεισις τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἰωὴλ Γιαννακοπούλου ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν διὰ τὸ ἐρμηνευτικὸν ἔργον του ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μᾶς ὑπενημίξει, ὅτι ὑπάρχει ἐκλεκτὸς κλῆρος εἰς τὴν Ἑλλάδα».

Ἀληθῶς! Ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ πλῆθος κληρικῶν, οἱ ὅποιοι ἀθορόβως καὶ ἀνιδιοτελῶς ἐργάζονται εἰς πλείστον τομείς, προσφέροντες μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος. Τὸ ἔργον των παραμένει ἄγνωστον κατὰ τὸ πλεῖστον.

Ἀσφαλῶς ἐὰν εὐρίσκοντο δημοσιογράφοι τινές, οἵτινες θὰ παρουσίαζον ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ἐφημερίδων τὰς συγκινητικὰς πτυχὰς τῆς ἐργασίας των, ἥτις πολλάκις διεξάγεται μετὰ ἡρωϊκῆν ἀνταπάρῃσιν ἐν μέσῳ πολλῶν ἀντιξοοτήτων, θὰ ἐδημιούργουν σωτήριον ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὴν εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας σκανδαλοθηρίαν τινῶν ἐκ τῶν συναδέλφων των καὶ θὰ παρέιχον σπουδαίαν ὠθησιν εἰς τὴν προβολὴν τοῦ σωτηριώδους καὶ ἀνακαινιστικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας.

Χωρὶς θόρυβον.

Χαρακτηριστικὸν παράδειγμα ἐκλεκτοῦ Ἑλλήνου κληρικοῦ εἶναι καὶ τὸ ὀρθῶς ἐξαρθρὸν παράδειγμα τοῦ ἱεραποστόλου τῆς Οὐγκάντα πατρός Χρυσόστομου Παπασαραντοπούλου. Οὗτος «ἐπάνω ἀπὸ πέντε χρόνια ἐξακολουθεῖ νὰ ὁργῶνῃ τὴν Ἀνατολικὴν Ἀφρικὴν μετὰ τὸ ἄροτρον τοῦ Πνεύματος... Χωρὶς θόρυβον καὶ τυμπανοκρουσίαν, χωρὶς πομπώδεις διαφημίσεις, μετὰ πρόγραμμα ἁμῶς καὶ μετὰ σύστημα, πρὸ παντός δὲ μετὰ πίστιν καὶ ὑπομονήν, μετὰ ἀνταπάρῃσιν καὶ ἐνθουσιασμὸν διεξάγει ἐν μέσῳ πολλῶν δυσκολιῶν τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον του... Ἐχει συγκεντρώσει περὶ αὐτὸν καὶ μορφώσει ἐκλεκτοὺς ἀυτόχθονας, νέους κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν ἡλικίαν, συνεργάτας λαϊκοὺς καὶ κληρικούς. Χάρις εἰς τὰς προσπάθειάς αὐτὰς ἔχουν ἰδρυθῆ ἄρκεται ὀρθόδοξοι χριστιανικαὶ κοινότητες εἰς Οὐγκάνταν, Κέναν, Τανζανίαν κ.ἀ. Οἱ ναοὶ μερικῶν κοινοτήτων εἶναι πτωχικὰ καλύβαι... Αἱ δυσκολίαι τῆς Ὀρθοδόξου αὐτῆς ἱεραποστολῆς εἶναι τεράστιαι, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀγὼν τῆς αξιοθαύμαστος καὶ νικηφόρος».

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἐὰν οἱ ἀρμόδιοι παράγοντες τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας συνεργασθοῦν συστηματικῶς πρὸς ὁργάνωσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, ἡ προσπάθεια αὕτη θὰ ἀποτελῆ σπουδαίαν προβολὴν οὐ μόνον τῆς Ὀρθοδο-

ξίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος καὶ πολιτισμοῦ.

Εἶναι ἠθικῶς μειωμένοι.

Ἡ ἀπεργία τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν ὁμολογουμένως δὲν εἶναι ἄριστον μέσον πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ἀμαφιβόλως δικαίων αἰτημάτων τῶν. Ἡ ἀπεργία αὕτη πλήττει κυρίως τὴν μόρφωσιν τῶν Ἑλληνοπαίδων.

Ἀλλ' ἐξ ἄλλου εἶναι δίκαιον νὰ ἀναγνωρισθῆ, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ ἔφθασαν εἰς τὸ ἔσχατον αὐτὸ διάβημά των, διότι οὐδόλως ἢ σπουδαιότητι πνευματικῆ τῶν ἐργασίᾳ ἀμείβεται κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικὸν καὶ ἀντάξιον τοῦ ὑψηλοῦ λειτουργήματός των. Ἀπὸ τῶν δημοδιδασκάλων μέχρι τῶν λαμβανόντων μισθὸν εἰρηνοδίκου καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, πάντες οἱ ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ εἶναι ἠθικῶς μειωμένοι, διότι ἀμείβονται μὲ κριτήρια ἀπάδοντα εἰς τὰ περὶ ἀναγεννήσεως τῆς ἐλληνικῆς παιδείας αἰτήματα καὶ εἰς τὸ πνεῦμα πάσης ὑγιούς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως. Ἡ μεταρρυθμῖσις αὕτη πρόκειται πρὸ πάντων νὰ ἀρχίσῃ ἐκ τῆς ἀνωρῶσεως τῆς στάθμης καὶ τοῦ ἐπιπέδου τῶν παντὸς εἴδους ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν.

Ἡ γεφύρωσις τοῦ χάσματος.

Διεθνῆς καὶ πανανθρωπίνῃ συγκίνησις προεκλήθη ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατόρθωσε νὰ λαμβάνῃ φωτογραφίας καὶ ραδιομηνύματα, ἀποστέλλόμενα ἐξ αὐτῆς τῆς σελήνης, εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς πιστεύεται, λίαν προσεχῶς θὰ θέσῃ τὸν πόδα του.

Τὸ κατόρθωμα αὐτὸ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος δὲν πρέπει νὰ ὀδηγῆ εἰς τὴν ἀλαζονείαν καὶ εἰς τὴν «ῥβρον», ἀλλὰ πρέπει νὰ παρακινήῃ εἰς ὕμνον καὶ δοξολογίαν τῆς θείας Σοφίας, ἥτις μὲ τοιαύτας καὶ τοσαύτας πνευματικὰς δυνάμεις ἐπρόοικισε τὸ ἀνθρώπινον ὄν.

Ἐξ ἄλλου ποτὲ δὲν πρέπει νὰ λησιμονῶμεν, ὅτι τῆς γεφυρώσεως τοῦ χάσματος μεταξὺ γῆς, σελήνης καὶ λοιπῶν ἀστρῶν πρέπει νὰ προηγηθῆ ἡ γεφύρωσις τοῦ χάσματος τῶν φυλετικῶν διακρίσεων ἢ τοῦ χάσματος, ὅπερ δημιουργεῖται ἐκ τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἀνθρώπων εἴτε εἰς πλουτοῦντας καὶ ἀποθνήσκοντας ἐκ πείνης εἴτε εἰς ἀλληλομισούμενα καὶ ἀλληλοὑποβλεπόμενα ἰδεολογικὰ καὶ πολιτικὰ στρατόπεδα.

Ἐξ ὀλοκλήρου ἀνακριβής.

Πρόσφατον δημοσίευμα κατηγορεῖ τὴν Ἐκκλησίαν, ὅτι αὕτη ἐξ ὑπερμέτρων ἀφοσιώσεως εἰς τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ ἐξωβέλισε τὴν εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας ὑπάρχουσαν ἀγάπην πρὸς τὴν φύσιν.

Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου ἀνακριβής. Ἡ ὕμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι πλήρης ἀγά-

πης πρὸς τὰς καλλονὰς τῆς ὕλικῆς κτίσεως, ἥτις παρουσιάζεται διαρκῶς προσωποποιουμένη ἢ μετέχουσα τῆς ἐκ τῶν πνευματικῶν γεγονότων δημιουργουμένης χαρᾶς ἢ λύπης. Ἐπειτα εἶναι περίφημοι οἱ ὕμνοι τῆς φύσεως ἐν ταῖς ὁμιλίαις τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ἢ καὶ ἄλλων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἀνέκαθεν ἐν γνώρισμα τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ἀσκητῶν ἦτο ἡ οἰκειότης καὶ ἡ φιλία μὲ τὴν φύσιν. Ὡς ἐτόνιζεν ὁ ἀείμνηστος μητροπολίτης Ἀρχιδιὸς Νικόλαος Βελιμίροβιτς, «μόνον ὁ Χριστιανὸς αἰσθάνεται τὸ μήνυμα τῆς φύσεως. Διὰ τὸν ὕλιστήν, ὅπως καὶ διὰ τὸν εἰδωλόλατριν καὶ διὰ τὸν μηδενιστήν, ἡ φύσις εἶναι ἡ κινεζικὴ γραφή. Διὰ τὸν Χριστιανὸν τὰ κτίσματα εἶναι ὡς τὰ φωτεινὰ σημεῖα τῆς τροχαίας εἰς τὸν δρόμον τῆς ζωῆς, εἶναι ἀποκαλυπτικὰ σύμβολα».

Ἀκόμη δὲν ἀντελήφθησαν;

Οἱ ἐνταῦθα Οὐνίται, ἀνόποπτοι καὶ διὰ τὴν ἐξοριστικὴν ἐνόχλησιν, τὴν ὁποίαν προκαλοῦν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν συνείδησιν τῆς χώρας μας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ζημίαν τὴν ὁποίαν προδήλως προξενοῦν εἰς τὴν ὑπόληψιν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀναπτύσσουν «οἰκουμεικὴν» δραστηριότητα. Καὶ προσκαλοῦν εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῶν Ὁρθόδοξων Θεολόγων, χωρὶς οὐδεμίαν ἀνταπόκρισιν ἐκ μέρους των.

Τοιοῦτοτρόπως, τὸ μόνον τὸ ὁποῖον κατορθώνουν εἶναι, νὰ συντείνον εἰς τὴν διατήρησιν πνεύματος ὑποψίας, πὸν δικαίως ὑπάρχει εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς πρὸς τὰς προθέσεις τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τῆς Ὁρθοδοξίας. Καὶ διερωτώμεθα. Ἀκόμη λοιπὸν δὲν ἀντελήφθησαν οἱ ἀρμόδιοι εἰς τὴν Ρώμην, ὅτι ἡ Οὐνία καὶ ἀκατανόητος καὶ ἀπαράδεκτος εἶναι, καὶ ἀποτελεῖ ἐμπόδιον, ἀπολύτον χαρακτήρος, διὰ πᾶσαν προσέγγισιν;

Δὲν εἶναι μόνον.

Διακεκριμένος Ἕλλην ἰατρός ἀναγκασθεὶς νὰ μεταβῆ προσφάτως εἰς Σουηδίαν, ὅπως ἐξετασθῆ ὑπὸ ἐιδικοῦ ἐπιστήμονος ἀνεκοίνωσε κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του, ὅτι «καὶ ἄρισται κλινικαὶ καὶ τὰ πλέον φημισμένα νοσοκομεῖα τῆς πρωτευούσης μὲς οὔτε ἀπὸ μακρῶν εἶναι δυνατόν νὰ συγκριθοῦν μὲ τὰ «λαϊκώτερα» νοσηλευτικὰ ἰδρύματα τῆς Σουηδίας. Ὅχι δὲ μόνον ἀπὸ ἀπόψεως τῆς καταρτίσεως τοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν μέσων τὰ ὁποῖα διαθέτουν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως κυρίως τῆς ὅλως προθύμου καὶ πολιτισμένης συμπεριφορᾶς, καὶ τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ πνεύματος ἐναντι τοῦ ἀσθενοῦς. Ἡ τελευταία δὲ αὕτη διαφορά εἶναι, πιστεύομεν, ἐντελῶς ἀδικαιολόγητος. Διότι τίποτα δὲν ἐμποδίζει νὰ ὑπάρχη καὶ παρ' ἡμῶν παρομοία ἐκδήλωσις καὶ παρόμοιον πνεῦμα: «Ὅν ἐπ' ἄρτω μόνον ζήσεται ἄνθρωπος». Καὶ δὲν εἶναι βεβαίως αἱ ὕλικαί μόνον προϋποθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἀνυπόμονον τὴν στάθμην καὶ τὸ ἐπίπεδον ἰατρῶν καὶ νοσοκόμων εἰς τὰ δημόσια θεραπευτήρια καὶ τὰς κλινικάς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ο Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 26ης Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 10ης Φεβρουαρίου 1966 ἐχοροστάτησεν εἰς διαφόρους ναοὺς Ἀθηνῶν, προήδρευσε τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν, συνειργάσθη μετὰ Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν διαφόρους ἐπιτροπὰς καὶ ἄτομα. Οὕτω:

Ἐχοροστάτησε: Τῆ 30ῆ Ἰανουαρίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ Ἀθηνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν.

Προέστη: Τῆ 30ῆ Ἰανουαρίου τοῦ ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ Ἀθηνῶν τελεσθέντος Μνημοσύνου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἐκτελεσθέντων σπουδαστῶν τῆς Παντείου Σχολῆς.

— Τῆ 5ῃ Φεβρουαρίου τῆς εἰς τὴν ἰ. ναὸν «Ἅγιος Σώστης» Νεκρωσίου Ἀκολουθίας εἰς τὴν κηδεῖαν τῆς ἀειμνήστου Ζαχαρούλας Ἀγριανίου, ἀδελφῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φωκίδος κ. Ἀθανασίου.

Προήδρευσε: Τῆ 26ῃ Ἰανουαρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

— Τῆ 28ῃ Ἰανουαρίου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Δελτίου «Ἐκκλησία».

— Τῆ 29ῃ Ἰανουαρίου τοῦ Διοικητ. Συμβουλίου τοῦ Ἀχιλλειοπουλείου Κληροδοτήματος.

— Τῆ 2α Φεβρουαρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

— Τῆ 7ῃ Φεβρουαρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

— Τῆ 9ῃ Φεβρουαρίου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. καὶ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Βαφειαδακείου Κληροδοτήματος.

Παρέστη: Τῆ 30ῆ Ἰανουαρίου εἰς τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, εἰς τὴν ὁποίαν παρέστησαν αἱ Α.Α.Μ.Μ. ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος καὶ ἡ Βασίλισσα Ἄννα-Μαρία καὶ ἡ Α.Β.Υ. ἡ Πριγκίπισσα Εἰρήνη.

— Τῆ 3ῃ Φεβρουαρίου εἰς τὴν συνεδρίαν τοῦ Συμβουλίου τοῦ Βασιλικῷ Ἰδρύματος, ἧς προήδρευσεν ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος.

Προέπεμψε: Τῆ 4ῃ Φεβρουαρίου εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ἑλληνικοῦ τὸν ἀναχωροῦντα διὰ τὴν Κύπρον Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κ. Μακάριον.

Ἀντεπεσκέφη: Τῆ 9ῃ Φεβρουαρίου ἐν τῷ ξενοδοχείῳ «Μεγάλη Βρετανία» τὸν ἐξοχώτατον Ὑπουργὸν Παιδείας τῆς Κύπρου κ. Κων. Σπυριδάκην.

Παρέθεσε: Τῆ 6ῃ Φεβρουαρίου ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγ. Φωτίου, γεῦμα εἰς τὸ ὁποῖον παρεκάθησαν οἱ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοὶ Σύεδροι, οἱ κα-

θηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καὶ ἄλλοι προσκεκλημένοι. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ὠμίλησαν ὁ Μακαριώτατος, ὁ Ἅγιος Ἡλίας καὶ ὁ κοσμητὼρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ἐδέχθη: Τῆ 26ῃ Ἰανουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Νικόδημον, τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Μυρίνης κ. Χρυσόστομον, τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βουρβέρην, τοὺς ἱεροκέρυκας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν πανοσ. ἀρχιμανδρίτας Δημόπουλον καὶ Παπουτσόπουλον καὶ τὸν πρωτοσύγκελλον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας πανοσ. ἀρχιμ. Σπυριδῶνα Λουλουδάκην.

— Τῆ 28ῃ Ἰανουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Θεόκλητον.

— Τῆ 29ῃ Ἰανουαρίου ἐπιτροπὴν τοῦ Συλλόγου τῶν ἀπελαθέντων Κωνσταντινουπολιτῶν.

— Τῆ 31ῃ Ἰανουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν, τοὺς ἱεροκέρυκας τῆς Ἀδελφότητος «Σωτὴρ» πανοσ. ἀρχιμανδρίτας Παπαγιάννην καὶ Μπεράτην, τὸν νομικὸν σύμβουλον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. κ. Σταυρόπουλον καὶ τὸν ἐξ Αἰγύπτου φαρμακοποιὸν κ. Μωραΐτην.

— Τῆ 1ῃ Φεβρουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κίτρους κ. Βαρνάβαν, τὸν κοσμητὸρα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεράσιμον Κονιδάρην καὶ τὸν εἰς Κογκὸ ἀρχιμανδρίτην τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας Μπουζελάκην.

— Τῆ 2α Φεβρουαρίου τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κ. Μακάριον, προηγουμένως δὲ τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἡλείας κ. Γερμανόν.

— Τῆ 3ῃ Φεβρουαρίου τὸν καθηγητὴν τοῦ ἐν Παρισίοις Ρωσικοῦ Ὀρθόδοξου Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου πρεσβύτερον κ. Βόριδα Μπομπρίνσκυ.

— Τῆ 4ῃ Φεβρουαρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιον, Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομον, Ζιχνῶν καὶ Νυροκοπίου κ. Νικόδημον καὶ Ρόδου κ. Σπυριδῶνα, τὸν πανοσ. ἀρχιμ. Μπιλάλην καὶ τὸν κ. Τούνταν.

— Τῆ 7ῃ Φεβρουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Δημητριάδος κ. Δαμασκηνόν.

— Τῆ 8ῃ Φεβρουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Παροναξίας κ. Ἐπιφάνιον.

— Τῆ 9ῃ Φεβρουαρίου τὸν Ἐξοχώτατον Ὑπουργὸν Παιδείας τῆς Κυπριακῆς Κυβερνήσεως κ. Κων. Σπυριδάκην συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν καθηγητοῦ κ. Μ. Σιώτη, τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν καὶ Σύρου κ. Δωρόθεον, τὸν ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης πανοσ. ἀρχιμ. Γεώργιον Προκόπη καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἁγίων Ἀναργύρων Ἀττικῆς.

Ι. Μητρόπολις Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου

Ο Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άλέξανδρος ἐδέχθη εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν καὶ συνεργασίαν τοὺς Ἱεροψάλτας τῆς Καβάλας καὶ ἀντήλλαξε μετ' αὐτῶν σκέψεις σχετικὰ μετ' ἔργον των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐζήτησε παρ' αὐτῶν, ἕπως ἐνισχύσουν τοὺς χοροὺς διὰ κανοναρχῶν καὶ ὑποβοηθήσουν μετ' ἀρτίαν ἐκτέλεσιν εἰς τὴν ἐξύψωσιν καὶ ἐκτίμησιν τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Ἀνεκοίνωσε δὲ τὴν βελτίωσιν τῶν τυχηρῶν των διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ ἀνεπιτρέπτου τῶν κατηγοριῶν καὶ τάξεων εἰς τὰ Μυστήρια καὶ τὰς Ἱεροπραξίας.

Ἀνήγγειλε δὲ τὴν ἴδρυσιν ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλ. Μουσικῆς εἰς Καβάλαν μετ' πτυχίον ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Ὡδείου Ἀθηνῶν.

Οἱ Ἱεροψάλται ἀπήλθον λίαν ἱκανοποιημένοι καὶ ἐξέφρασαν εἰς τὸν Σεβασμιώτατον τὰς θερμὰς αὐτῶν εὐχαριστίας διὰ τὴν στοργὴν καὶ μέριμναν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς Ἱεροψάλτας.

—Τὴν 26 Ἰανουαρίου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μετέβη εἰς τὰ χωρία τῆς Ἐπαρχίας Νέστον καὶ διένειμεν αὐτοπροσώπως ἀνεξαιρέτως εἰς ὅλας τὰς οἰκογενεῖας 292 δέματα ἱματισμοῦ, βάσει οἰκογενειακῆς καταστάσεως: 1) Μακρυχώρι 163, 2) Ἐλαφοχώρι 51, 3) Λευκάδι 6, 4) Νικητὰς 5, 5) Στεγνὸν 24, 6) Δύσβατον 22 καὶ 7) Στενωπὸν 21. Τὰ δέματα ταῦτα περιεῖχον ἐκλεκτὴν ποιότητα ρουχισμοῦ. Προέρχονται ἐκ δωρεᾶς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν (Ἐπιτροπῆς Ἀλληλοβοηθείας). Ἡ ὅλη προετοιμασία τῶν δεμάτων ὀφείλεται εἰς συνεργεῖον ἐκλεκτῶν Κυριῶν, τὰς ὁποίας καθηκόντως καὶ δημοσίως ἠὲ χαριστήσεν ἡ Ἱερά Μητρόπολις διὰ τὴν πολῦτιμον ταύτην συνεργασίαν των. Θὰ συνεχισθῇ ἡ διανομὴ καὶ εἰς ἄλλα χωρία.

—Τὴν 10ην Ἰανουαρίου 1966 συνήλθεν ἐν Καβάλα τὸ πρῶτον Ἱερατικὸν Συνέδριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ταύτης, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου ἀνεπιτύχθησαν διάφορα θέματα καὶ ἐλήφθησαν ἱκανοποιητικὰ ἀποφάσεις ἐπὶ τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποία ἀντιμετωπίζει ὁ σύγχρονος Ἐφημέριος. Περὶ τοῦ συνεδρίου τούτου γράφομεν περισσότερα εἰς τὸν «Ἐφημέριον».

—Ἀπὸ τοῦ προεχοῦς σχολικοῦ ἵδρύεται «Ἐκκλησιαστικὴ Στέγη Σπουδαστοῦ» τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως διὰ τὴν δωρεάν παροχὴν τροφῆς καὶ στέγης εἰς τὰ τέκνα τῶν Ἱερέων τὰ ὁποῖα φοιτοῦν εἰς τὰ Γυμνάσια καὶ τὰ Λύκεια τῆς Καβάλας.

—Ο Σεβ. Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Ἀλέξανδρος, ἐνδιαφερόμενος πατρικῶς διὰ τὸν Ἱερόν Κλήρον, ἐπρομηθεύθη 15 ράσα δι' ἰσοριθμοὺς Ἱερεῖς καὶ καταβάλλει τὸ ἥμισυ τῶν ἐξ Ἱεροπραξιῶν προσόδων του ὑπὲρ τοῦ λίαν προσεχῆς ἱδρυομένου «Ταμείου τῶν Ἱερέων», τὸ ὁποῖον θὰ παρέχῃ εἰς τοὺς Ἱερεῖς τῆς Ἐπαρχίας μίαν ἐπὶ πλέον οικονομικὴν ἐνίσχυσιν κυρίως εἰς στιγμὰς οἰκονομικῆς ἀνεπαρκείας.

Bible Oecuménique

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον καὶ τὸν ὑπότιτλον *Le trésor spirituel de l'humanité* ἐδημοσιεύθη προσφάτως εἰς τὰς ἐκδόσεις τοῦ οἴκου Planète ἐν Παρισίοις καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐν Fribourg τῆς Ἑλβετίας Πανεπιστημίου καθηγητοῦ Jean Chevalier ὁ I πολυτελής τόμος περιέχων τὰ ἱστορικὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γαλλιστί, μετ' βάσιν τὸ κείμενον τῆς γνωστῆς Bible de Jérusalem καὶ μετὰ τετραπλοῦ προλόγου (τοῦ Καρδινάλιου Augustin Bea, τοῦ ὀρθοδόξου Μητροπολίτου Γαλλίας Μελετίου, τοῦ Γάλλου πάστορος Boegner καὶ τοῦ γνωστοῦ Ἰσραηλίτου θεολόγου καὶ φιλοσόφου Martia Buber) καὶ τετραπλῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὰ ἐν λόγῳ ἱστορικὰ βιβλία (ρωμαιοκαθολ. καθηγ. P. Benoit κ.ἄ., ὀρθοδ. καθηγ. Π. Μπρατσιώτου, προτεσταντ. καθηγ. G. Casalis καὶ τοῦ Ἰσραηλίτου καθηγ. A. Chouraqui). Ὁ τόμος οὗτος κοσμεῖται ὑπὸ φημισμένων καλλιτεχνικῶν εἰκόνων.

Θὰ ἐπακολουθήσῃ ὁ II τόμος περιέχων τὰ προφητικὰ καὶ τὰ διδακτικὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης καὶ ὁ III τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μεθοδίου Κοντοσταύου, Μητροπολίτου Κερκύρας καὶ Παξῶν καὶ Διαποντίων Νήσων, Μελέται ἐπὶ τῶν ἐπικαίρων ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία». Ἀθῆναι 1966, σελ. 46.

Στυλ. Σ. Μπαϊρακτάρη, π.Θ., Ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε' καὶ ἡ μετάφρασις τῆς Ἀγίας Γραφῆς, Ἀθῆναι 1965, σελ. 16.

Μεγάλου Βασιλείου, Ὁμιλία πρὸς τοὺς νέους ὅπως ἀν' ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων. Εἰσαγωγή—Νεοελληνικὴ ἀπόδοσις—Σημειώσεις ὑπὸ Παναγιώτου Γ. Σταύμου, Γυμνασιάρχου θεολόγου. Ἀθῆναι 1965, σελ. 31.

Γεωργίου Γ. Μπεκατώρου, Τάξις τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν 1965 κατὰ τὸ Τυπικὸν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, Ἀθῆναι, σελ. 222.

Ἀρχιμ. Θεοκλήτου Στράγγα, Ἀρχιεροφύλακος Ἱ. Συνόδου, Ἐκκλησίας πεντηκονταετῆς δοκιμασία 1916-1966, Ἀθῆναι 1966, σελ. 14.

Ἀρχιμ. Θεοφίλου Ν. Σιμοπούλου, Ἱεροκήρυκος-καθηγουμένου, Ἡ Ἱερά Μονὴ Ζερμπίτσας. Ἀνέκδοτα περὶ αὐτῆς ἔγγραφα-κειμήλια. Ἐκδόσεις Γρηγόρη. Ἐν Ἀθῆναις 1966, σελ. 159.

Διακήρυξις νέων ἐπιστημόνων, Ἀθῆναι 1966, σελ. 31.

Γεωργίου Θ. Πυρουνάκη, πρωτοπρεσβυτέρου Καθηγητοῦ, Ἀναδιοργάνωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ἐκτακτὴ ἐκδοσις τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησιαστικὰ προβλήματα». Ἀθῆναι 1966, σελ. 38.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ἀκτῖνες, Φεβρουάριος 1966, ἀριθ. 268.

Τύπος, Φεβρουάριος 1966, ἀριθ. φύλλου 60.

Ἀπόστολος Τίτος, Ἰανουάριος 1966, τεῦχος 1.

Ὁ Ὄσιος Γρηγόριος, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1965, τεῦχος 11.

Ἀνάπλασις, Φεβρουάριος 1966, ἀριθ. φύλλου 142.

Ἡ Φωνὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, 15 Ἰανουαρίου 1966, ἀριθ. φύλλου 484-485.

Χριστιανικὸν Φῶς, Χανιά Δεκέμβριος 1965, ἀρ. φύλλου 74.

Σωτήρ, 2 Φεβρουαρίου 1966, ἀριθ. 259.

Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, Φεβρουάριος 1966, ἀριθμ. 204.

Ὁ κόσμος τῆς Ἑλληνίδος, Φεβρουάριος 1966, ἀριθμ. 126.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**Ἱερά Μητρόπολις Σερρών καὶ Νιγηρίτης**

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2200/40 Α.Ν. «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθησαν μεταγενεστέρως καλοῦμεν τοὺς κεκτημένους τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦντας ὅπως καταλάβωσι μίαν τῶν ἀκολουθῶν κενῶν ὀργανικῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) Βαμβακούσης, 2) Ἐλαιῶνος, 3) Ζερβοχωρίου, 4) Καστρίου, 5) Κεφαλοχωρίου, 6) Κυδωνιῶν, 7) Κάτω Λευκῶνος, 8) Μονοβρύσεως, 9) Οἰνούσης, 10) Ἄνω Ὁρεινῆς, 11) Ὁρσεταίας, 12) Νέας Σεβασταίας, 13) Συκιᾶς, 14) Ἁγίας Ἐλένης, 15) Ἄνω Βροντούς, 16) Κωνσταντινάτου, 17) Λίμνης, 18) Μαυρούδας, 19) Κάτω Ὁρεινῆς, 20) Παραλιμνίου, 21) Χριστοῦ, 22) Λαχανᾶ, ἵνα ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως

τῆς παρουσίας εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰς αἰτήσεις αὐτῶν μετὰ τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν.

Ἐν Σέρραις τῆ 14 Ἰανουαρίου 1966

Ἐντολῇ τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ

Ὁ Πρωτοσύγκελλος

Ἀρχμ. Εὐγέν. Μαρτυράκης

Ἱ. Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Στερουμένης τῆς ἐνορίας α) Καμενιάγων β) Ἁγῶ Λουσῶν τακτικοῦ Ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 48 τοῦ ἀναγκαστικοῦ Νόμου 2200 «περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα πιστοποιητικά, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἄγιον τῆ 31.1.1966

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἡλείας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τοὺς Θείους καὶ Ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Ν.Δ. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱ. Ναῶν: 1) Ἁγίου Γεωργίου Δουνεϊκῶν, 2) Ἁγίου Σπυρίδωνος, Σκουροχωρίου, 3) Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀρετῆς, 4) Κοιμ. Θεοτόκου Κρουονερίου, 5) Κοιμ. Θεοτόκου Κάστρου, 6) Ἁγίου Νικολάου Οἰνός, 7) Κοιμ. Θεοτόκου Πεῦκης Λαμπείας, 8) Κοιμ. Θεοτόκου Κάτω Παναγίας καὶ 9) Ἁγίου Νικολάου Συμίζης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά των, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Πύργῳ τῆ 1η Φεβρουαρίου 1966

† Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Φθιώτιδος

Χηρευούσης τῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ἀνάβρας Λοκρίδος, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ Α.Ν. 807/45 ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικά μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Λαμῖα τῆ 8 Φεβρουαρίου 1966

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μηθύμνης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι ἐφημέριοι τῶν κενῶν Ὀργανικῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, Πελόπης, 2) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, Ψηλομετώπου, 3) Ἁγίας Κυριακῆς, Πετρίου, 4) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Χιδήρων καὶ 5) Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου, Ρεύματος, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Δελτίον «Εκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νενομισμένων πιστοποιητικῶν.

Ἐν Καλλονῇ τῆ 11 Φεβρουαρίου 1966

Ὁ Τοποτηρητῆς

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Μαρωνείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:

Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.

Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας:

30 ἐτησίως.

Ἐξωτερικοῦ: δολάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Βασιλικὴ ἀληθῶς ὁδός.

Ἐπόμνημα τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Α.Ε. τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως.

Τὸ Βατικάνειον «Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ».

Ὁ ἑορτασμός τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Φωτίου εἰς τὴν Ἱερὰν Μοῦνην Πεντέλης.

Μητροπολίτου Παραμυθίας, Φιλιππῶν καὶ Γηρομερίου Τίτου, Ἡ κατὰ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐπίθεσις τοῦ τύπου.

Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ἐπὶ τῶν Πρακτικῶν τῆς ἐν Aarhus διασκέψεως.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Βιβλιογραφία.

Προκηρύξεις.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ
Μενάνδρου 4—Ἀθῆναι—Τηλ. 311.121

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Γεώργιος Σ. Χρυσάφης
Ἰασωνίδου 22 — Σούρμενα